

Jñ'oon Naya Ntyja 'Naan' Jesucristo Na Tji Juan

*Nquii jon na conduihin jñ'oon' Tyo'ts'on tuihin
na ts'an hin*

¹ Xjen na ta' Tyo'ts'on na tquen jon tsoñ'en, nquii jon na conduihin jñ'oon' Tyo'ts'on, mancüiixjen m'aan jon yohin. Ndo' tsoñ'en na condui nquii Tyo'ts'on, mantyi juu jon cüajon conduihin.

² Xjen na tye' tsoñ'en, nquii jon na conduihin jñ'oon' Tyo'ts'on, mancüiixjen m'aan jon yo nquii jon.

³ Tsoñ'en 'nan na min na tquen Tyo'ts'on, nquii jon na condui jñ'oon' jon, ñ'en hin xjen na tquenhan joohan'.

⁴ Ntyja 'naan' nquii jon tsixuan jon na tyi'quintycüii na vando' jon. Juu na nnnda' tsixuan jon, itsijonhan' juuhan' cha'vijon chon na itsixuehan' ndëë nn'an.

⁵ Ndo' juu naxuee na conduihin, itsiquinaanhан' ncüii cüii nnon na co'nan'vehan' nacjoo' Tyo'ts'on. Majo' tsoñ'en han' ndiquindëë na ngitoxenhan' jon.

⁶ Nquii Tyo'ts'on t'ua jon ts'ian ncüii tsans'a na jndyu Juan na cjancyaa juu jñ'oon' jon quii' nt'an nn'an judíos.

⁷ Jndyo tsan'ñeen na t'ua Tyo'ts'on ts'ian nnon jon na cüji' jndyoyu jon ntyja 'naan' nquii Cristo

na conduihin naxuee. Tocüji' jndyoyu Juan'ñeen cha' tsoñ'en nn'an ngantyja n'onhan Cristo.

⁸ Majo' chito aa juu Juan na conduihin juu naxuee'ñeen, xia'ntyi jndyo jon na ncüji' jndyoyu jon ntyja 'naan' nquii jon na conduihin juu naxuee.

⁹ Nquii Cristo na conduihin juu naxuee na mayuu', tyjee' jon tsonnangue, ncyaa jon naxuee nnon ncüii cüii ts'an.

¹⁰ Tom'aan jon yo nquii Tyo'ts'on xjen na tquenhan tsonnangue, ndo' jndë jo' tyjee' jon quii' nt'an nn'an na m'anhan'. Majo' juu na tui Cristo na ts'anhin, tataa' n'on nan'ñeen nin conduihin.

¹¹ Tui jon ndyuuaa 'naan nn'an judíos, majo' tyí'cy'onhan cüenta jon.

¹² Nincüanntyihan ty'onhan cüentahin, ndo' tentyja n'onhan jon. Ndëe joo nan'ñeen tyincyaajon na conduihan ntsinda nquii Tyo'ts'on.

¹³ Majo' chito condui nan'ñeen ntsinda jon cha'xjen na condui nda nn'an. Min chito conduihan ntsinda jon ng'e na t'man vaa na nt'ue ts'on ts'an. Xia'ntyi icüji'han' na condui nan'ñeen ntsinda jon xeng'e nquii jon nt'ue ts'on.

¹⁴ Nquii jon na conduihin jñ'oon' Tyo'ts'on jnan jon naijon m'aan Tyëëhë Tyo'ts'on, tuihin na ts'anhin. T'man vaa na venchjii jon nn'an ndo' na conduihin na mayuu'. Tom'aan jon quii' nt'án ndo' jnty'iá ndë xjen na sit'maan' Tyo'ts'onhin. majuuhan' na siquinjon Tyo'ts'onhin na conduihin jnda jon na ninncüii ts'onhin.

¹⁵ Juu tsan'ñeen na jndyu Juan, tocüji' jndyoyu jon ntyja 'naan' jnda Tyo'ts'on xjen na sue juu jndyee' juu ndëe nn'an. Itso jon: "Mangioho' na jndë totsjö na 'io cha nnintyincyoo' ncüii ts'an quii'

nt'anho' na min'chjo tyi'quitsijonhan' ja yohin, ee mancüiixjen m'aan jon vitjachen na ndui ja. Majuu jon tsan na ndyovindyoo' ndö."

Ndö' jñ'oon na tso Juan'ñeen.

¹⁶ Nquii Cristo tsoñ'en naya condui jon. Ndo' ntyja 'naan' jon, ityio Tyo'ts'on jn'aan tsoñ'en jaa. Ncüii nnon naya na condui jon na jndë ty'ön cuenta, ndë mañoon nnon na ndyontyja na ityio jon jn'aan jaa.

¹⁷ Nquii Tyo'ts'on tyincya jñ'oon na co'xenhan' nnon Moisés. Juu tsan'ñeen tyincya jonhan' ndëe nn'an. Majo' ntyja 'naan' Jesucristo scüanon Tyo'ts'on jñ'oon ntyja 'naan' juu naya na condui jon, ndo' mantyi yo jñ'oon na conduihan' mayuu'.

¹⁸ Nquii Tyo'ts'on, min'ncüii ts'an tacondyiaa'hin. Xia'ntyi nquii Jnda jon na ninnçüii ts'onhin na mantyi Tyo'ts'on conduihin, juu jon mancha'xjen m'aan jon yo tye jon, juu jon jndë si'man jon nchu vaa conduihin.

Jñ'oon na tji' jndyoyu Juan, tsan na totsiquindëe'
nn'an

(Mt 3:11-12; Mr 1:7-8; Lc 3:15-17)

¹⁹ Nn'an na conintque ndëe nn'an Jerusalén, jñonhan ntyee 'naanhan na m'aan Juan'ñeen yo vendye nn'an tmaan' levitas na cotyentjonhan quii' vats'on tsjoon'ñeen. T'uahan ts'ian ndëe nan'ñeen na quita'xee'han nnon Juan nin conduihin.

²⁰ Juu tsan'ñeen tji' jndyoyu jon, itso jon:

—Ja chito condui ja Mesías na ijñon Tyo'ts'on na co'xen jon 'o' nchu vaa na cotsam'anho'!

²¹ Ndo' taxee'ntyichen nan'ñeen nnon jon:

—Yajo' ¿Nin ts'an condui 'u'? ¿Aa condui 'u' nquii Elías, tsan na tom'aan ndyu na toxen'chen na toninncyaa jon jñ'oon' Tyo'ts'on ntyja nchu vaa 'nan na nguua?

T'a jon, itso jon:

—Min chitojo' na condui ja.

Majo' tyí'quintjo ngiohan, taxee' nnnda'han nnon jon:

—Tso Moisés na nc'oon ncüii ts'an na nninncyaa jon jñ'oon' Tyo'ts'on ndëë ntyja nchu vaa 'nan na nnguua. ¿Aa condui 'u' juu tsan'ñeen?

Majo' t'a nnnda' jon, itso jon:

—Min chito juu tsan'ñeen condui ja.

22 Ndo' jndue nnnda' nan'ñeen nnon jon:

—Yajo' ¿Nin ts'an condui 'u'? Cüa, quitsu' ndë cha' ya nnan'ntcü' é jñ'oon ndëë nn'an na t'uahan ts'ian ndë na quita'x'ë nnon!. ¿Nin matsu' ntyja 'naan' juu ts'ian na matsixuan'?

23 Yajo' sintcüe' jon jñ'oon ndëëhan, itso jon:

—Ja mats'a cha'xjen na tso Isaías xjen na toninncyaa jon jñ'oon' Tyo'ts'on ndyu na toxen'chen. Tso jon: "M'aan ncüii ts'an na itsue jon jndyee' jon ndyuua na tyi'jndye nn'an m'an. Quinan'jnda'ho' na ncy'onho' cüenta nquii jon na téquintyja na t'man conduihin na ntye'ntjon jonho!".

Nnnda' vaa jñ'oon na sintcüe' Juan ndëë nan'ñeen.

24 Nque nn'an na nan'xuan tmaan' fariseos, joohan jñonhan nan'ñeen na m'aan Juan'ñeen.

25 Yajo' taxee'ntyichen nan'ñeen nnon jon, jnduehan:

—Matsu' na chito condui 'u' Cristo, min Elías, ndo' min nquii tsan na itso Moisés na nninncyaa

jñ'oon' Tyo'ts'on ndëë jaa nn'an judíos ntyja nchu vaa 'nan na nguaa. Yajo' ¿Ndu na matsiquindë' nn'an?

²⁶ Xjen'ñeen t'a Juan jndyuehan, itso jon:

—Ja matsiquint'ë 'o' yo ndaatioo, majo' quii' nt'anho' m'aan ncüii ts'an na ninjo' tyi'covaa' n'onho' nchu vaa conduihin.

²⁷ Manquii jon nts'aa ts'ian 'naan' Tyo'ts'on xjen na jndë jnty'iihan' ja, ee mancüiixjen m'aan jon vitjachen na tui ja. Ndo' min ts'ian na tyi'njon tsixuanhan', min tyi'quijnt'ue ja na ntye'ntjön nnon jon na nts'ahan'.

Ndö' jñ'oon sintcüe' Juan.

²⁸ Juu nan'va' tui ncüii joo na jndyu Betábara, ixndyaa' jndaa Jordán naijon totsiquindë' Juan nn'an.

Condui Jesús Quitsman tsjuen' Tyo'ts'on

²⁹ Tonco ncüiichen xuee, jndyiaa' Juan na ndyovindyoo' Jesús na m'aan jon. Ndë já na tom'án yohin jo', itso jon: "Quijnty'iaho', ndö' ndyo nquii tsan na condui Quitsman Chjo tsjuen' Tyo'ts'on na itsinduu' jon jnan nn'an.

³⁰ Mantyja 'naan' tsanva' na jndë totsjö ndëëho' na 'io cha nnintyincyoo' ncüii ts'an quii' nt'anho' na t'manntyichen conduihin, chichen ja, ee mancüiixjen m'aan jon vitjachen na ndui ja.

³¹ Xjen na t'a na matsiquint'ë nn'an yo ndaa, min'chjo tyi'covaa' ts'ön na i'ua Tyo'ts'on ts'ian nnon jon na ntsinduu' jon jnan nn'an. Majo' mats'a ts'ianva cha' quitsi'man jndyoyuhan' ndëë 'o' ntyjë nn'an Israel na jo' conduihin."

³² Ndo' nquii Juan'ñeen, tji' jndyoyuntyichen jon ndë, itso jon: "Jnty'ia nnön na nquii Espíritu Santo

jnan jon quiñoon'ndue, jndyocue jon na cha'vijon
quitu', ntjohin yo Jesús.

³³ Ndo' juu xjen'ñeen min tyí'covaa' ts'ön nin juu
na ndui na ntsinduu' jnan nn'an. Majo' tēñjoon'
ts'ön xjen na t'ua Tyo'ts'on ts'ian nnön na quit-
siquint'ë nn'an, tso jon nnön: Nndyia' nnon' na
nndyocue Espíritu Santo cjoo' ncüii ts'an, ndo'
ntjohin yo jon. Juu tsan'ñeen jndë t'ua ts'ian nnon
jon na ntsiquindëë' jon nn'an yo Espíritu Santo."

Ndo' sininntyichen Juan, itso jon:

³⁴ "Ndo' mancö jndë jnty'ia nnön na tui na nnda',
mang'e jo' macüji' jndyoyu na nquii jon conduihin
jnda Tyo'ts'on."

*Nn'an na t'man jndyee Jesús na quitsay'onhan yo
jñ'oon na toninncyaaa jon*

³⁵ Tonco ncüiichen xuee, ventyjee' nnda' Juan yo
ve já na totsay'ön yo jñ'oon na toninncyaaa jon.

³⁶ Ndo' juu xjen na jndyiaa' jon na venon Jesús
jo', itso jon ndë:

—Quijnty'iaho', tsanva' conduihin juu Quits-
man Chjo tsjuen' Tyo'ts'on.

³⁷ Ndo' ve já na tosay'ön yo jñ'oon na toninncyaaa
jon, vi na jndë jndyé jñ'oonva', santyjá toxen'
Jesús.

³⁸ Ndo' tequen Jesús, jndyiaa' jon na santyjá na
toxen' jon. Yajo' taxee' jon ndë, tso jon

—¿Aa vaa 'nan na nt'aho' ja?

Jo' jnduë nnon jon:

—Rabí, ¿Yuu vijon vaa v'aa na ntjo 'u' nein-
hin? Juu jñ'oon Rabí'ñeen itsiquindyihan' ts'an na
itsi'man jñ'oon' Tyo'ts'on.

³⁹ Ndo' t'a jon jndyuë:

—Ncyoho' na njnty'iaho'.

Yajo' sá yohin v'aa na tuee' jon. Squě yohin jo'
cha'na nenque na matman.

⁴⁰ Ja Juan yo nin'Andrés, tyje juu Simón Pedro,
já jndyé jñ'oon'ñeen na tso Juan, ndo' sanan'jón yo
Jesús.

⁴¹ Jndë jo' tēquint'ue Andrés'ñeen xio jon Simón.
Itso juu nnon jon:

—Jndë jndiō nquii jon na conduihin Mesías. (Yo
jñ'oon na conan'nein nn'an judíos, juu jñ'oonva'
tsi'manhan' Cristo, nquii jon na i'ua Tyo'ts'on
ts'ian nnon na ntsin'man jon ñuaan nn'an.)

⁴² Ndo' tēy'oon Andrés xio jon na m'aan Jesús.
Xjen na jndyiaa' Jesús juu, itso jon:

—'U' jndyu' Simón, tye' jndyu jon Juan. Ja
ntsiquijndyu 'u' Cefas. (Jñ'oonva' itsiquindiyihan'
Pedro.)

Iqueen' Jesús Felipe yo Natanael

⁴³ Tonco ncüiichen xuee, sijnda' Jesús na chi ncja
jon ndyuua Galilea. Jo' tjonhin Felipe. Tso jon
nnon juu:

—Quindyotsijon 'u' yo jñ'oon na mancyá.

⁴⁴ Ndo' juu Felipe'ñeen maninncüii tsjoon' jon
yo Andrés yo nin'Pedro. Joohan nn'an tsjoon
Betsaida.

⁴⁵ Ndë jo' juu Felipe tēquint'ue jon Natanael. Tso
jon nnon juu:

—Nnon tson na tji Moisés na chuhan' jñ'oon'
Tyo'ts'on na ico'xenhan', itsiquindiyihan' ntyja
'naan' nquii jon na conduihin na ntsin'man jon
ñuaan nn'an. Jndë jndiōhin. Mantyi nque nn'an
na toninncya jñ'oon nchu vaa 'nan na nguaa,

vendyehan totjihan jñ'oon ntyja 'naan' tsanva', na majuu Jesús, tsan tsjoon Nazaret, na condue nn'an jnda Joséhin.

46 Tso Natanael:

—Cha'na juu tsjoon Nazaret, ¿Aa nnintyincyoo' ncüii ts'an na t'man na ntejndei jon nn'an?

T'a Felipe'ñeen, itso juu:

—Quindyo' ndo quindya' nnon'hin.

47 Jndyiaa' Jesús na ndyovindyoo' Natanael. Itso jon:

—Quijnty'iaho', tsanva' conduihin ts'an tyl'quitsivi'nn'an jon nn'an. Juu jon mayuu' conduihin ts'an tsjan Israel.

48 Ndo' taxee' Natanael nnon Jesús:

—Ta, ¿Nchu sa' na taa' tson' na nnda' tsixuan ja?

T'a Jesús, itso jon:

—Vitjachen na ngaqui'man Felipe 'u', jnty'ia na m'an' va', x'ee ts'oon higuera 'nan'.

49 Ndo' t'a Natanael, tso juu:

—Condui 'u' tsan na itsi'man jñ'oon naya ndëë nn'an, 'u' condui jnda Tyo'ts'on. Ndo' taquintyja 'u' t'man condui ntyja njan jaa nn'an Israel.

50 T'a Jesús:

—Aa ve' ng'e tsjö na jnty'ia 'u' x'ee ts'oon higuera 'nan', ¿Aa ve' jo' na mavantyja tson' ja? 'Nan na t'manntyichen min ntyja njan na xejnda ndyia'.

51 Ndo' sininntyichen Jesús, tso jon:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', njnty'iaho' na nnaan quiñoon'ndue. Ndo' ja na condui tsans'a na jñon Tyo'ts'on quii' nt'an nn'an, njnty'iaho' ncyocue ángeles na m'an ndo' na ngova nnda'han.

2*Na toco ts'an tsjoon Caná ndyuua Galilea*

¹ Xee na jndë ndye na tui na nnda', toco ts'an tsjoon Caná ndyuua Galilea. Ndo' joo nan'ñeen na ntonco, jnan'quindiyiihan ndyee Jesús na chi ncja jon chjo.

² Ndo' mantyi t'manhan nquii Jesús yo já na nc'ón yohan xjen na ntoncohan.

³ Ndo' xjen'ñeen, juu vinon na tijnt'uehan, ntycüiihan'. Jo' tso ndyee Jesús nnon jon:

—Tyi'cüinon vinon, jndë ntycüiihan'.

⁴ Ndo' t'a Jesús 'ndyo jon:

—Nnda' 'ndyo', tyi'quichuhan' na ntsijnda' ts'ian na nts'a. Tyi'coventyja xjen na nts'a ncüii nnon ts'ian na tyi'je'quindëë nduihan' na ve'ntyja 'naan' juu najndeい na tsixuan ts'an.

⁵ Majo' itso ndyee jon ndëë nn'an na cotyentjon jo':

—Min'cya nnon 'nan na ngitso jon ndëëho', quita'nguee'ho'han'.

⁶ Min jñ'oon na ico'xenhan' jaa nn'an judíos ntija nchu vaa na cotquën na ji'ua 'nan na coninjnt'ue jaa na conan't'maan' Tyo'ts'on. Juu v'aa'ñeen min yon ntjö t'man na jndëhan' yo ntjö' na coninjnt'uehan' na conan'quindë costumbre na cotman ndueehan yo 'nan. Ncüii cüii ntjö'ñeen coninnon cha'na ncüii ciento litros ndaahan'.

⁷ Jo' tso Jesús ndëë nn'an na cotyentjon jo':

—Quinan'quitoo'ho' ntjömin yo ndaa.

Ndo' jnan'quitoo'chenhinhán'.

⁸ Jndë jo' tso jon ndëëhan:

—Neinhin quitji'ho' chjohan!. Quit-say'onho'han' na m'aan tsantque 'ndyo v'aa.

Ndo' tyey'onhan juuhan' na m'aan tsan'ñeen.

⁹ Ndo' t'u tsan'ñeen chjovi' ndaa'ñeen na scüaqueen Jesús vinonhan!. Tsan'ñeen min tyl'quintjii jon yuu va jnanhan', majo' nque nan'ñeen na cotyentjon jo', ngio yahan yuujon jndui'han!. Ndo' t'man jon juu novio.

¹⁰ Itso jon nnon juu:

—Tyi'ncüii cüii joo na maca na cotonco nn'an, coninnycya jndyeehan vinon na yantyichen na ncüe ntyjehan. Ndo' vi na jndë vacjo nan'ñeen na covehan, yajo' coninnycyahan vinon na tyl'cüentyjachen na ya. Majo' 'u' je', sue' vinon na yantyichen na nanein coninjnt'uehan!.

¹¹ Juuhan' jn'aan t'man na vejndyeengue na s'aa Jesús na tuee' jon Caná ndyuua Galilea. Juu ts'ian'ñeen si'man nquii'han' na t'man jndyi conduihin. Ndo' ng'e na nnnda', já nn'an na cotsay'ön yo jñ'oon na toninnycyaa jon, tye' na vantyja n'õnhin.

¹² Jndë na tui na nnnda', já nn'an na cotsay'ön yo jñ'oon na toninnycyaa jon, sá yohin tsjoon Capernaum, mantyi tja ndyee jon yo nque ntyje jon. Ndo' ntjo já jo' yohin vendye xuee. Jndë jo' jnt'uí ntcü'ë yohin.

*Yo vi' tji' Jesús nn'an quii' vats'on t'man Jerusalén
(Mt 21:12-13; Mr 11:15-18; Lc 19:45-46)*

¹³ Juu xjen'ñeen vavindyo na nguee' nguee pas-cua xjen jaa nn'an judíos conan'cüjë quinman na conan't'maan' Tyo'ts'on. Yajo' sá Jerusalén yo Jesús.

14 Ndo' toch'een' vats'on t'man njan jaa nn'an judíos, jo' ntjii jon nn'an na condëë ndoro, quinman ndo' yo nin'quintu'. Ndo' mantyi jo' minndyuua nn'an na conan'jndyo s'on 'naan nn'an na cotsque yahan juu vats'on'ñeen.

15 Ndo' ya jndyiaa' jon na nnnda' vaa na tont'a nan'ñeen, tijnt'ue jon ts'ua, sia jon tjantsi'. Ndë jo' jnty'e jon nan'ñeen yohan'. Tsoñ'en nan'ñeen tji'jonhan ch'een' juu vats'on'ñeen. Majo'ntyi s'aa jon yo quinman yo nin'ndoro'ñeen. Ndo' mesa na conan'cho nn'an na conan'jndyo s'on, siquityee'jonhan'. Iscyaa jon s'on 'naanhan.

16 Ndo' itso jon ndëë nn'an na condëë quintu':

—Quitji'ho' cho'min' ntjoohin. Juu vaa' Tyëhö', tant'aho' juuhan' cha'vijon ts'ua.

17 Ndo' na s'aa jon na nnnda', já nn'an na t'man jon na totsay'ön yo jñ'oon na toninnccyaa jon, tañjoon' n'ön juu jñ'oon na chuu' nnon tson Salmos. Itsiquindiyahan': "Mancüiixjen nnan'cuee' nn'an ja tsojnaan' na nt'ue ts'ön na quint'a nn'an na njon vaa' Tyëhö' cha'xjen na chuhan!."

Mannda' itsiquindiyi juu jñ'oon'ñeen.

18 Yajo' nn'an judíos na conintquehan quii' nt'an ntyjehan, taxee'han nnon jon, jnduehan:

—¿Nin ts'ian ntsa' na tyi'je'quinduihan' na ve' yo najndeí nquii ts'an na ntsi'manhan' ndë na vaa najndeí na condui 'u' na matsa' na nnnda'?

19 T'a Jesús, itso jon:

—Juu v'aavahin, quinan'tyuii'ho'han' ndo' ja ninnodye xuee ntsuë ntcü'ëhan'.

20 Nan'ñeen jnan'ntcüe'han jñ'oon nnon jon, jnduehan:

—Tëca venn'an vantjo' yon chu na jndë vats'on t'man njan, ndo' 'u' aa ve' ninndye xuee na ntsue' ntcüe'han'.

²¹ Majo' sijoon' jon juu si'ts'o 'naan' jon na conduihan' cha'vijon vats'on.

²² Jo' vi na tyincyaa Tyo'ts'on na vando' xco jon na jndë jnan'cuee' nn'an jon, já nn'an na tondyë jñ'oon na toninncyaa jon, tẽñjoon' n'õn na tso jon na nnnda!. Ndo' mantyi tẽntyja n'õn jñ'oon na sinin jon yo juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui ndyu na toxen'chen.

Ntyjii Jesús nchu vaa na ndyii' ts'on ts'an

²³ Viochen xjen na tom'aan Jesús Jerusalén na t'oon nguee pascüa, juu xjen'ñeen jaa nn'an judíos conan'cujé quinman na conan't'maan' jaa Tyo'ts'on. Joo nn'an na m'an nguee'ñeen tojnty'iahan jndye nnon ts'ian na tots'aa Jesús na tyil'je'quindëe'nduihan' na ve' ntyja 'naan' najndei na tsixuan nquii ts'an. Ng'e jo' jndye nan'ñeen tẽntyja n'onhan jon.

²⁴ Majo' Jesús tyi'tque ntyjii jon yo joohan, ee ntyjii ya jon nchu vaa 'nan na ndyii' n'onhan.

²⁵ Min tyi'icanhan' na ngitso jndyoyu ts'an nnon jon nchu vaa nan'xuan nn'an, ee ntyjii ya jon nchu min quii' n'onhan.

3

Tyjee'non Nicodemo na m'aan Jesús

¹ Quii' juu tmaan' nn'an fariseos, tom'aan ncüii ts'an jndyu Nicodemo. Tonintquehin quii' nt'an ntyje jon nn'an judíos.

² Tja jon na m'aan Jesús ncüii tijaan. Itso jon nnon Jesús:

—Nnda' ta, 'u' na matsi'man' jñ'oon' Tyo'ts'on ndëe nn'an, mangiö na condui 'u' ts'an na jñon Tyo'ts'on na quitsi'man' jñ'oon naya 'naan' jon ndëe. Ee xe na aa tyi'c'oonhin yo 'u', tyi'je'quindëe ntsa' ts'ianmin'.

³ T'a Jesús, itso jon:

—Jñ'oon na mayuu' na matsjö nnon', xe na aa tyi'ndui xcoho', tyi'je'quindëe ntsaque'ho' ntyja 'naan' na itye'ntjon Tyo'ts'on nn'an.

⁴ Ndo' jo' taxee' Nicodemo nnon jon, itso juu:

—Juu ts'an na jndë tque, ¿Nchu vaa nquii nts'aa jon na nndui nnnda'hin? Ee tyi'xe'quindëe ngua nnnda'jon tsiaa' ndyee jon ndo' na nndui nnnda'hin.

⁵ T'a Jesús, itso jon:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö nnon', xe na aa tyi'ndui ts'an ntyja 'naan' ndaa yo ntyja 'naan' Espíritu, tyi'xe'quindëe ntsijonhin yo juu na itye'ntjon Tyo'ts'on nn'an.

⁶ Ng'e na condui jaa nn'an, jo' mantyi nda mann'anhan. Mannda' vaa itsijonhan' ts'an na nnduihin ntyja 'naan' Espíritu. Ts'an na tui ntyja 'naan' jon condui tsan'ñeen ntyja 'naan' Tyo'ts'on.

⁷ Tyi'ninnycya' na ntsiquijñ'eenhan' 'u' yo juu jñ'oon na matsjö: "Chuhan' na quindui xcoho!"

⁸ Juu xjen na m'an jndye, nndyi' na c'uaa na cam'aahan', majo' tyi'quintji' yuu jon jnanhan', min yuuva na vjahan'. Mannda' vaa itsijonhan' na ndicüaa' ts'on ts'an nchu vaa na nndui ncüiichen tyje juu ntyja 'naan' Espíritu.

⁹ T'a nnnda' Nicodemo, itso juu nnon Jesús:

—Ja ninjo' ndicüaa' ts'ön.

10 Itso Jesús:

—Cüa jo', ndo' t'man ts'an condui 'u' na matsi'man' jñ'oon' Tyo'ts'on ndëë ntyjëehë nn'an Israel. Ng'e jo' tyi'quitsitu na ndicüaa' tson' jñ'oonmin'.

11 Jñ'oon na mayuu' matsjö nnon'. Matsinën ntyja 'naan 'nan na ntyji ndo' macüji' jndyoyu 'nan jndë jnty'ia nnön, majo' 'o' tyi'nin'cantyja n'onho' juu jñ'oon na macüji' jndyoyu.

12 Jndë matsinën ndëëho' ntyja 'naan 'nan na min nnon tsonnangue cha' cüaa' n'onho', majo' tyi'nin'cantyja n'onho' ntyja 'naanhan'. Ya jo' ¿Nchu vaa nquii nts'a cha' ngantyja n'onho' juu jñ'oon na mancyä ntyja 'naan' quiñoon'ndue?

13 “Ta'nan ncüii ts'an tsonnangue na jndë tëva quiñoon'ndue cha' nndëë ntsiquindyi juu nn'an nin 'nan na quint'ahan cha' ntjo ya ntyjii Tyo'ts'on yohan. Xia'ntyi ncö na condui tsans'a na jñon Tyo'ts'on quii' nt'an nn'an, mavaa' ya ts'ön nchu vaa 'nan ntyjii jon.

14 Xjen na tom'an nn'an judíos ndyuuaa naijon na tyi'jndye nn'an m'an, cjoo' ncüii ts'oon t'ion Moisés ncüii xjo na sia jonhan' cha' vaa quitsu. Ja na condui tsans'a na jñon Tyo'ts'on ja quii' nt'anko', mannda' vaa nt'ion nn'an ja tsonjn'aan.

15 Nnda' ngenön cha' min'cya ro ts'an na vantyja ts'on juu ja, nninnencyaa Tyo'ts'on na tyi'quintycüii na ngüando' ñuaan' juu.

Venchjii Tyo'ts'on nn'an tsonnangue

16 “Nquii Tyo'tson t'man jndyi vaa na vi'nchjii jon nn'an tsonnangue, jo' nquii Jnda jon na nincüii ts'onhin, tyencyaa jonhin na ndyion jon jnan

nn'an. Ndö' vaa na its'aa jon, cha' min'cya ro ts'an na vantyja ts'on juuhin, tyi'xe'quitsu ñuaan' juu, tsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' juu.

¹⁷ Ee chito jñon Tyo'ts'on Jnda jon ndëë nn'an tsonnangue, cha' quit'uiivi'han'hin tsojnaan' jnanhan. I'ua Tyo'tson ts'ian'ñeen nnon Jnda jon na ntsin'man jon ñuaan nn'an.

¹⁸ "Min'ninchen ts'an na vantyja ts'on juuhin, xe'quit'uii Tyo'ts'on tsan'ñeen ntyja 'naan' jnaan' juu. Majo' juu ts'an na tyi'nin'cantyja ts'on juuhin, itsijnda'han' ntyja 'naan' juu na it'uiivi'han'hin ng'e nquii Jnda Tyo'ts'on na nin'ncüii ts'ohnhin, tyi'nin'cantyja ts'on juuhin.

¹⁹ Ndö vaa jñ'oon na it'uiivi'han' nn'an: Nquii jon na conduihin naxuee, tyjee'non jon quii' nt'an nn'an tsonnangue, majo' njonntyichen ngiohan 'nan natyia na cont'ahan, chichen nquii jon na conduihin naxuee. Nnda' vaa ng'e joo 'nan na cont'ahan, tyia jndyi nan'xuanhan'.

²⁰ Ncüii cüii ts'an na its'aa 'nan tyia, jndoo' jndyi tsan'ñeen nquii jon na conduihin na naxuee. Tyi'nin'quitsijonhin ntyja 'naan jon ee ncyaa' juu na ntsiquinan jon ntyja 'naan' natyia na its'aa juu.

²¹ Majo' juu ts'an na itsijonhin yo ntyja 'naan' na mayuu', itsijon tsan'ñeen yo nquii jon na conduihin naxuee. Ndo' na nnda' vaa, covityincyoo' ya na tsoñ'en 'nan na its'aa tsan'ñeen, its'aa jonhan' ng'e na itsiquindëë jon tonnon Tyo'ts'on."

Juan, tsan na totsiquindëë' nn'an, itsinin-ntyichen jon ntyja 'naan' Jesús

²² Jndë na tui na nnda', jndui' Jesús Jerusalén, ndo' já nn'an na tqueen' jon na quitsay'ón jñ'oon

yohin, mantyi sá yohin. Tomanty'í yohin ndyuua Judea. Jo' ntjo já vendye xuee, ndo' jndye nn'an squenon na m'aan jon na nin'quint'ëhan.

²³ Mantyi juu Juan totsiquindëë' jon nn'an ncüii joo na jndyu Enón, ndyo Salim, ee jo' jndye ndaa m'aan. Ndo' to'o nn'an na m'aan jon na totsiquindëë' jonhan.

²⁴ Ee juu xjen'ñeen tacotyii' Herodes jon vancjo.

²⁵ Nque nn'an na tonan'jonhan yo juu jñ'oon na toninncyaa Juan, jnan'jndyehan jndyuehan yo ncüii ntyjehan ts'an judío. Conan'neinhan yuu vaa ts'ian na yantyi na ntquenhan' ts'an na ji'ua conduihin tonnon Tyo'ts'on. ¿Aa ntyja 'naan' Jesús, ndo' aa ntyja 'naan' Juan?

²⁶ Ndo' joo nn'an na totsay'onhan yo jñ'oon na toninncyaa Juan, squenonhan na m'aan jon. Jnduehan nnon jon:

—'U' ta na matsi'man' ntyja 'naan' Tyo'ts'on ndë, juu tsan na toquiñ'en yo 'u' ixndya jndaa Jordán, manquiintyi juu tsan na tji' jndyoyu' ntyja 'naan' jon ndë, quindyia', cont'ë nn'an ntyja 'naan' jon, ndo' tsoñ'en nn'an cotsantyja toxen'jon.

²⁷ Ndo' t'a Juan jndyuehan, itso jon:

—Ta'nan ncüii nnon ts'ian na nndëë nts'aa ts'an xe chito nquii Tyo'ts'on itsijnda' jon na ntsixuan juuhan'.

²⁸ Manqueho' ngioho' na tsjö ntyja njan na chito Mesías condui ja. Tyo'ts'on t'ua jon ts'ian nnön na jndyö jndyë na tonnon nquii Mesías, cha' joo nn'an ncy'onhan cüenta nquii jon.

²⁹ 'O' covaa' n'onho' juu jñ'oon na tyi'quitsi'man nquii' ntyja 'naan' juu tsans'a na ncy'oon juu cüenta yuscu yo na ngoco jon. Majo' juu tsan

na itsijonhin yo juu tsans'a'ñeen, tyi'vajndyi' ts'on juu tyje juu na ncy'oon tsan'ñeen cüenta juu yuscu'ñeen. Coquioo na neiin' juu na ndyii juu jñ'oon na itsinin tyje juu na ngoco tsan'ñeen yo yuscu'ñeen. Mannda' ro incyaahan' na nën na manty'ia na conan'jon nn'an ntyja 'naan' Jesús.

³⁰ Ng'e na nnnda', 'io 'io chuhan' na nquii jon ngandit'man ngio nn'an yohin, majo' ja cantycüii ntyja na condui ja.

Ndö vaa tsixuan nquii jon na jnan quiñoon'ndue

³¹ Ndo' tsontyichen Juan: Tsanva' jnan jon quiñoon'ndue, ng'e jo' njonntyichen conduihin, chito tsoñ'en nn'an. Ja na ve' ts'an ja, mat-sixuan ntyja 'naan' tsonnangue ndo' matsinëñ ntyja 'naan'han'. Majo' nquii tsanva' na jnan jon quiñoon'ndue, njonntyichen conduihin na tsoñ'en.

³² Ndo' ntsinin jndyoyu jon 'nan na jndë jndyiaa' jon yo na jndë jndyii jon, majo' tanin juu nin'cy'oon cüenta juu jñ'oon na icüji' jndyoyu jon.

³³ Minninchen ts'an na iy'oon juu cüenta jñ'oon na icüji' jndyoyu jon ntyja 'naan' nquii jon, mantyi icüji' jndyoyu tsan'ñeen na joo jñ'oon itsiquindyii Tyo'ts'on ntyja 'naan' Jesús, tsoñ'enhan' conduihan' na mayuu'han'.

³⁴ Ee nquii tsan na jñon Tyo'ts'on quii' nt'an nn'an, itsinin juu jñ'oon' jon, tyi'cacuuaa xjen incyaa jon Espíritu cüentaa' jon quii' ts'on jnda jon.

³⁵ Nquii Tyo'ts'on na conduihin Tyëëhë, venchjii jon nquii juu na conduihin jnda jon. Tsoñ'en nnon na min, jndë tyincyaa jonhan' nt'ö juu.

36 Minninchen ts'an na vantyja ts'on juu jnda Tyo'ts'on, itsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu. Majo' juu ts'an na tyi'quitsijñ'oon' na ngantyja ts'on jnda Tyo'ts'on, tyi'je'quindaa' tsan'ñeen na ngüando' ñuaan' juu. Ntyja 'naan'han' nt'uiivi' jonhin.

4

Jesús yo tsanscu tsjoon Samaria

1 Nn'an tmaan' fariseos tondyehan na ma-jndyentyi nn'an totsay'onhan yo jñ'oon na tonin-cyaa Jesús ndo' na jnt'ëhan ntyja 'naan'jon, chin-tyi joo nn'an na tonan'jonhan ntyja 'naan' Juan.

2 Majo' chito nquii Jesús totsiquindëë' jon nan'ñeen. Xia'ntyi já nn'an na t'man jon na conan'jón yohin, já tont'á ts'ian'ñeen.

3 Vi na jndë jndyii Jesús na nnda' tondue fariseos'ñeen, jndui' jon ndyuua Judea, tja ntcüe' jon Galilea, sá yohin.

4 Ndo' na sá jo', tcanhan' na ngüenön ndyuua Samaria.

5 Jo' squë ncüii tsjoon na jndyu Sicar na m'aanhan' juu ndyuua'ñeen. Tsjoon'ñeen ndyo m'aanhan' naijon na vaa tyuua na jndaa' José nnon tsotye jon Jacob.

6 Jo' vaa tsui' na sia nquii Jacob'ñeen. Ng'e na tejndyaa' Jesús na jndyo jon nato, jo' tëcjo jon naijon vaa juu tsui'ñeen. Xjen'ñeen mandyo nguee' yajmin'han'.

7 Ndo' juu xjen'ñeen ncüii tsanscu Samaria ty-jee'non juu na tacüji' juu ndaatioo. Itso jon nnon juu:

—Ncya' chjo ndaa nc'ua.

8 Juu xjen'ñeen, já nn'an na t'man jon na quitsay'ön yo jñ'oon na toninncyaa jon, jndë sá tsjoon'ñeen, sanan'jndá chjo 'nan na chi ntcü'a yohin.

9 Ndo' tsanscu'ñeen sintcüe' juu jñ'oon, itso juu:
—'U' condui ts'an judío ndo' ja condui ts'an ndyuua Samaria. Jo' ndicüaa' ts'ön ndu nnön macan' ndaa. Nnda' jñ'oon tso tsanscu'ñeen ng'e joo nn'an judíos tyi'quijndoo'han nn'an Samaria.

10 Ndo' t'a Jesús 'ndyo juu, itso jon:
—Xe mavaa' tson' na njon jndyi tsixuan juu naya na nin'quitsiquindaa' Tyo'ts'on 'u', ndo' nin condui ja na mac'an ndaatooo nnon', yajo' 'u' ntcan' nnön na ninncya ndaa na ntyja 'naan'han' ngüando' ñuan 'nan'.

11 Jo' t'a tsanscu'ñeen, itso juu nnon jon:
—Nnda' ta, ta'nan 'nan cyon' na ncüji'han' ndo' juu tsuiva' njoon jndyihan'. Yajo' ¿Yuu va ngyon' juu ndaatooo na nnincyaahan' na ngüando' ñuan njan?

12 Nquii tsotachí Jacob, jnty'ii jon tsui'va ndë. Nquii jon to'u ndaatooo juuhan', majo'ntyi ntsinda jon yo nin'quioo' ntsjuen' jon. 'U' je', ¿Aa njon-ntyichen condui 'u', chichen nquii jon?

13 T'a Jesús, itso jon:
—Tsoñ'en nn'an na cove ndaatioomin, ngioo na nin'cüe nnnda'hinhan'.

14 Majo' min'cya ro ts'an na nninncyaahin nt'ö, ngioo na tein quii' ts'on juu. Nts'aahan' quii' ts'on juu cha'vijon yuu na condui' t'man xtyo' ndaa na tyi'je'canhan'. Naya na matsixuan ja nts'aahan' na tyi'jon quintycüii na ngüando' ñuaan' ts'an.

15 T'a tsanscu'ñeen, tso juu:

—Ta, quitsa' vi naya'ñeen, ncy'a' ndaatioova cha' tancüjee' na nin'c'uantityëchëhan' min tantsichju na ninnquii'chen ndyocüji'han'!

16 Ndo' itso Jesús nnon juu:

—Cja', cüan' sa', ndë ncyoho' ntjoohin.

17 T'a tsanscu'ñeen 'ndyo jon:

—Ja ta'nan s'a.

Jo' tso Jesús 'ndyo juu:

—Mayuu' jñ'oon na tsu' na ta'nan sa'.

18 Ee jndë 'on nannon na jndë tom'an' yohan, ndo' juu ts'an na m'aan yo 'u' neinhin, chito aa sa'hin. Jñ'oon mayuu' na tsu' na nnnda'!

19 Xjen na jndyii tsanscu'ñeen jñ'oonva', itso juu:

—'U' ta, mavaa' ts'ön na condui 'u' ts'an na matsinin' jñ'oon' Tyo'ts'on ntyja nchu vaa 'nan na nnndui.

20 Nque ndochí já nn'an samaritanos tonan't'maan'han Tyo'ts'on juu tyo'va. Majo' 'o' nn'an judíos condueho' na juu tsjoon Jerusalén, jo' chu'han' na quitsit'maan' ts'an jon.

21 Ndo' t'a Jesús 'ndyo tsanscu'ñeen, tso jon:

—'U' tsanscu, cantyja tson' jñ'oon matsjö nnon' na mangüentyja xjen na nnan't'maan' nn'an tyëhö' min'cya ro yuu jon, chito ve' xia'ntyi tyo'va ndo' min aa Jerusalén.

22 'O' nn'an Samaria tyi'covaa' n'onho' nchu vaa na conan't'maan'ho'. Majo' já nn'an judíos conan't'mán' Tyo'ts'on yo na covaa' n'ön. Ee ntyja nján já nn'an judíos, jo' itsin'man jon ñuaan nn'an.

23 Majo' ngüentyja xjen, ndo' nein jndë coventy-jahan', na joo nn'an na conan't'maan'han nquii tyëhö', quint'ahinhan' na c'onhan nacje 'naan'

Espíritu ndo' yo na xoncüee' n'onhan. Ee nt'ue jon nn'an na nan'xuan na nnda'.

²⁴ Nquii Tyo'ts'on conduihin Espíritu. Mang'e jo' nque nn'an na nin'quinan't'maan'han jon, icanhan' na c'onhan nacje 'naan' Espíritu Santo, ndo' mantyi quinan't'maan'han jon yo na mancha'chen n'onhan.

²⁵ Ndo' juu tsanscu'ñeen, t'a juu, tso juu:

—Ja mavaa' ya ts'ön na mancüjee' juu Mesías, nquii jon na conduihin Cristo. Ndo' vi na jndë tyjee' jon, tsoñ'en jñ'oonmin' ntsinchu' jonhan' ndëe.

²⁶ Sintcüe' Jesús jñ'oon nnon juu:

—Maja na matsinën yo 'u' ndö, condui ja nquii tsan'ñeen na matsu'.

Nn'an na t'man Jesús, sque ntcüe'han na m'aan jon

²⁷ Majuu xjen'ñeen, já nn'an na tqueen' jon na quinan'jón yo jñ'oon na toninncaa jon, sque ntcüe' na m'aan jon. Vacue t'oон' n'ón na tsinin jon yo cüii tsanscu. Majo' min na nnda', tata'x'lë nnon juu nin 'nan nt'ue ts'on juu. Min ta'nan jnduë nnon ta Jesús ndu na tsinin jon yo tsanscuva'.

²⁸ Juu xjen'ñeen jnty'ii tsanscu'ñeen tsjöö' juu, tja ntcüe' juu tsjoon' juu. Tëquitso juu ndëe nn'an na m'an jo':

²⁹ —Ncyoho' na ntsaquijnty'iaho' ncüii tsans'a na jndë tso jon nnön tsoñ'en nnon 'nan na tyl'ya na mats'a. ¿Aa xe'quits'aahan' na conduihin Cristo?

³⁰ Ndo' joo nan'ñeen jndui'han, ty'ehan naijon na m'án yo Jesús.

31 Ndo' vitjachen na ntsquehan, já nn'an na tqueen'jon na quitsay'ön yo jñ'oon na toninnccyaa jon, jndue' nnon jon:

—'U' ta na matsi'man' ndë, cüa, cüa'!

32 Majo' t'a jon jndyuë, tso jon:

—Ja y'ön 'nan na ntcü'a na tyi'covaa' n'onho' ntyja 'naan'han'.

33 Yajo' já na tondyë jñ'oon na tso jon, ta'x'ë nquë ndëe ntyjé, jndue' :

—¿Aa nts'aahan' na jndyoy'oon ts'an 'nan na tcüa' jon?

34 Majo' t'a Jesús jndyuë, itso jon:

—Xjen na mats'a 'nan na nt'ue ts'on nquii jon na jñon ja quii' nt'an nn'an ndo' na mavanc'uë ts'ian na i'ua jon nnön, juu ts'ian'ñeen incyaahan' najndö cha'xjen na incyaahan' najndeit ts'an na icüa'.

35 Vaa jñ'oon itsi'manhan' ntyja 'naan' juu jñ'oon na conan'neinho!. Ee condueho'na nенque chi' vitja ndo' ntyje nn'an 'nan na cove'. Majo' ja matsjö ndëeho', quinan'veho' nquenho', ndo' quijnty'ia ndëeho' xe'jndio na m'an nn'an na conduihan cha'vijon ntjon na jndë tman na ngüantjon ts'an joohan cüentaa' Tyo'ts'on. Itsijonhan'hin cha'vijon ntjon na jndë tuee' xjen na ntyjee ts'an.

36 Ee cha'xjen ts'an na ityjee ntjon na tue', vantjon juu na its'aa juu ts'ian, mantyi juu ts'an na itsi'man juu ndëe nn'an na ntycyaahan nt'ö Tyo'ts'on, cotantjon nan'ñeen na nan'xuanhan na tyi'quintycüii na cotando' ñuaanhan. Ndo' na nnda', juu ts'an na itsi'man juu jñ'oon' jon ndëe nn'an, itsicüajonhan' na neiin' tsan'ñeen cha'xjen

na neiin' juu ts'an na vantjon nan'ñeen na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on.

³⁷ Ndo' na nnnda', itsi'manhan' na mayuu' juu jñ'oon na condue nn'an na ncüii ts'an inon' juu, majo' mañoon ts'an ityjeehan'.

³⁸ Na majñön ja 'o' quii' ts'ian njan, itsijonhan' ntyja 'naanho' cha'vijon na cotsaquityjeho' yuu vijon na tajnt'aho' jndyaa'. Mañoon nn'an jnt'a jndyaa' na nc'oon ts'ian 'naan' Tyo'ts'on quii' n'on nn'an, ndo' 'o' jndë tyeque'ho' quii' juu ts'ian'ñeen.

Jndye nn'an Samaria tëntyja n'onhan Jesús

³⁹ Ndo' nque nn'an samaritanos na m'anhan juu tsjoon'ñeen, jndyehan tëntyja n'onhan Jesús ng'e jñ'oon 'ndyo juu tsanscu'ñeen na sinin jndyoyu juu ndëéhan na itso juu: "Jndë si'man jon nnön tsoñ'en 'nan na tyi'ya na jndë tots'a."

⁴⁰ Nn'an Samaria'ñeen xjen na squehan naijon m'aan Jesús, tanhan nnon jon na quintjohin yohan, ndo' ntjohin yo nan'ñeen cha' ve xuee.

⁴¹ Ndo' xjen na tondye nan'ñeen jñ'oon na tonincyaa jon, jndyentyichenhan tëntyja n'onhan jon.

⁴² Ndo' tonduehan nnon tsanscu'ñeen:

—Nanein chito ve' ntyja 'naan' juu jñ'oon na tsu'ndë, jo' na vantyja n'ön. Ee nquëntyé jndë jndyé jñ'oon 'ndyo jon. Ndo' neinhin, covaa' n'ön na mayuu' conduihin Cristo na itsin'man jon ñuaan nn'an tsonnangue.

Sin'man Jesús jnda ts'an na t'man condui

⁴³ Jndë na tenon joo ve xuee'ñeen, jndui' Jesús jo', sá ntcü'ě yohin ndyuua Galilea.

44 Ee nquiintyi jon tji' jndyoyu jon jñ'oon na tyi'nan't'maan' nn'an ncüii ts'an na incyaa jñ'oon' Tyo'ts'on na ninncüii tsjan tuihin yohan.

45 Ndo' juu xjen na squë ntcü'ë Galilea yohin, nn'an na m'an jo' nein jndyihan jon, jnan'ntjoo'han jon. Ee juu xjen na tuee' nguee pascua Jerusalén, mantyi ty'e nan'ñeen jo', ee jndë jnty'ia ndéehan tsoñ'en jn'aan t'man na tots'aa jon jo'.

46 Jndë jo' s'á nnt'á yohin Caná ndyuua Galilea, naijon scüaqueen jon ndaa na s'aahan' vinonhan'. Ndo' juu tsjoon Capernaum tom'aan ncüii ts'an na t'man tonduihin ntyja 'naan' gobernado. Juu lu, jnda tsan'ñeen, m'aan juu na vii' juu.

47 Ndo' xjen na jndyii tsan'ñeen na jndë squë ntcü'ë ndyuua Galilea yo Jesús na jnán ndyuua Judea, yajo' tja tsan'ñeen na m'án. Tcan juu vi naya'ñeen nnon Jesús na cja jon vaa' juu na quitsin'man jon lu chjo'ñeen ee nin'cue' juu.

48 Ndo' itso Jesús nnon tsan'ñeen:

—'O' mancüiixjen tyi'xe'cantyja n'onho' na vaa najndö na condui ja xe na aa tyi'jnty'ia ndéeho' ncüii nnon 'nan na mats'a na ndiquindëe na nduihan' na ve' ntyja 'naan' naijndeí nquii ts'an, 'nan na ndicüaa' ts'on ts'an ntyja 'naan'han'.

49 T'a tsan'ñeen 'ndyo Jesús, itso jon:

—Nnda' ta, maninñoon' cja' v'a vitjachen na ngue' jnda.

50 Tso Jesús nnon jon:

—Cja', ee ntco' ya ntcüe'han'hin.

Ndo' juu tsans'a'ñeen, tëntyja ts'on jon jñ'oon na tso Jesús. Tëntcüe' jon vaa' jon.

51 Ndo' viochen xjen na vja ntcüe' jon tsjoon' jon Capernaum, nque mosoo' jon saquitjonhin jon. Jnan'quindiyiihanhin, jnduehan nnon jon:

—Jndë vaco' yahan' lu jnda'.

52 Ndo' taxee' jon ndëe nan'ñeen yuu xjen tye' na tēco' yahan'hin. T'a nan'ñeen, jnduehan:

—Vja vi na tenon chjo yajmin' jndya tjuen'hin.

53 Ndo' juu tye lu'ñeen taa' ts'on jon na man-injuu xjen'ñeen na tso Jesús nnon jon na ntco' yantcüe'han' lu jnda jon. Ndo' na nnda', tëntyja ts'on jon Jesús, juu jon ndo' mantyi tsoñ'en nn'an vaa' jon.

54 Jo' ts'ian na jndë ve na s'aa Jesús na tuee' jon Galilea na jnan jon Judea, na tyl'xe'quinduihan' na ve' ntya 'naan' najndeí nquii ts'an.

5

Sin'man Jesús ts'an naijon na vaa pila

1 Jndë na tui nan'va', sanctü'é Jerusalén yo Jesús ee juu tsjoon'ñeen tuee' nguee ntyja njan jaa nn'an judíos.

2 'Ndyo tsjoon Jerusalén tovaa ncüii 'ndyov'aa t'man na jnan'quijndyuhan juuhan' 'Ndyov'aa Quinman. Ndyo jo' tovaa ncüii pila t'man. Juu pila'ñeen, yo jñ'oon hebreo, conan'quijndyu nn'anhan' Betzata. Xi'jndio ngiaa'han', jo' min 'on nt'aa na xia'ntyi n'oон nt'eii'han' min.

3 Quii' joo nt'aa'ñeen man' ncüii tmaan' nn'an v'i, nn'an nchjan yo nn'an na jndë tatei nduee, yo ng'e, yo nin'nn'an na ndiquitsaca!. Tomin-indoo'han na ntsijndeí ndaa na ñjon pila'ñeen.

4 Ee tcya tcya xjen tondyocue ncüii ángel na totsits'ii jon juu ndaa'ñeen. Ndo' vi na jndë tui na nnda', juu ts'an na ngua jndyee quii' ndaa'ñeen, n'man juu min'cya ro nnon tycu na iquenon juu.

5 Juu v'aa'ñeen tom'aan ncüii tsans'a na jndë ntcyu ncho'nqui vantjo' nen chu na vii' juu.

6 Jo' jndyiaa' Jesús juu na vaa juu jo'. Ndo' ng'e na ntyjii jon na jndë tijndye xuee na nnda' vaa iquenon juu, jo' itso jon nnon juu:

—¿Aa nin'quin'man'?

7 Ndo' t'a tsanvii'ñeen, itso juu:

—Nnda' ta, ta'nan ts'an nchje ja quii' ndaaha' xjen na tsijndeihan', jo' viochen xjen na matsichön na ngua, ncüiichen ts'an matyuua'ntyi venoon' juu ja.

8 Ndo' itso Jesús nnon juu:

—Quinaquintyja', quitsintcüi' tsue', ndë cja' va'.

9 Xjen'ñeen nin'ñoon' tco'yahan' tsan'ñeen, jn'man juu, jndë jo' sintcüi juu tsue 'naan' juu, ta' juu na teca juu. Ndo' juu xuee na s'aa Jesús na nnda', xuee na já nn'an judíos cotajndyé.

10 Ng'e na nnda', vendye ntyjë nn'an judíos jnduehan nnon juu tsan'ñeen:

—Nanein xuee na cotajndyëë. Juu ntji na co'xenhan' itsiquindiyahan' na tyi'cüanaan na ngayon' tsue 'nan'.

11 Majo' t'a juu, itso juu:

—Nquii tsan na sin'man ja itso jon nnön na quitsintcüihan' ndo' na quindoy'önhan'.

12 Ndo' taxee' nan'ñeen nnon juu, jnduehan:

—¿Nin nquii ts'an tsan'ñeen na nnda' vaa tso juu nnon'?

13 Majo' juu tsan'ñeen na jndë jn'man, tyi'quintjii juu nin ts'an sin'manhin, ng'e jndye nn'an na tom'an jo'. Ndo' jndë jndui' ndya' Jesús jo'.

14 Ndo' vi na jndë tui na nnda', ntjii nnda' Jesús juu quii' vats'on t'man. Itso jon nnon juu:

—Ndyee' ra, quen' cüenta, jndë jn'man', cacüentyje' na matsitja 'u' nnon Tyo'ts'on cha' tyi'ntjon' ncüii nnon na majantyichen.

15 Ndo' taquitso tsan'ñeen ndëë nn'an judíos na nquii Jesús sin'man jonhin.

16 Ng'e na nnda' s'aa Jesús, jo' tentija nn'an judíos'ñeenhin. Tojoo' yantyi n'onhan na nnan'cuee'hanhin ee juu ts'ian'ñeen s'aa jonhan' juu xuee na cota'jndyeehan.

17 Majo' tso Jesús ndëëhan:

—Nquii Tyëhö' ninvaa its'aa jon ncüii cüii nnon na itejndeihan' ts'an, ndo' mantyi ja, majo' mats'a.

18 Ndo' tsojnaan' juu jñ'oonva', nque nn'an judíos'ñeen tojoo' yantyi n'onhan na nin'quinan'cuee'hán jon. Ee na cotji'han cüenta, sitjähin ntyja 'naan' juu xuee na cota'jndyeehan ndo' t'manntyichen sitjähin na tso jon na nquii Tyo'ts'on conduihin Tye jon, ndo' na nnda', its'aahan' na cüajon conduihin yo nquii Tyo'ts'on.

Najndein itsixuan jnda Tyo'ts'on

19 Ndo' itso Jesús ndëë nan'ñeen:

—Jñ'oon na mayuu' matsinën ndëëho'. Ja na condui jnda Tyo'ts'on, tyi'nan'tiuho' na mats'a 'nan na nt'ue ts'ön ncö. Ee xia'ntyi 'nan na manty'ia na its'aa Tyëhö', majoo rohan' mats'a. Ee ja na condui

jnda jon, tsoñ'en mats'a cha'xjen na manty'ia na its'aa nquii jon.

²⁰ Tyëhö' na condui ja jnda jon, m'aan jon na venchjii jon ja. Itsil'man jon nnön tsoñ'en na its'aa jon. Ndo' ts'ian na njonntyichen ntsi'man jonhan' nnön na quits'a cha' ninnycyaahan' t'manntyichen nc'oon' n'onho'.

²¹ Nquii Tyëhö' itsintcüi nnnda' jon nn'an na jndë tjë ndo' incyaa jon na cotando' xcohan. Ndo' cha'xjen na its'aa jon, mantyi ncö na condui ja jnda jon, min'cya ro ts'an na nt'ue ts'ön, ninnycya na ntsixuan tsan'ñeen na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu.

²² Nquii Tyëhö' min'ncüii ts'an tyi'co'xen jon jnaan' juu. Majo' ncö na condui ja jnda jon, jndë tyincyaa jon na vaa najndö na ntco'xën tsoñ'en nn'an tsojnaan' na conan'tjahan.

²³ Jndë its'aa jon na nnnda' cha' ja na condui jnda jon, tsoñ'en nn'an nnan't'maan'han ja cha'xjen na conan't'maan'han nquii jon. Ee min'ninchen ts'an na tyi'nin'quitsit'maan' juu ja na condui ja jnda jon na jñon jon ja quii' nt'anho', min nquii jon tyi'nin'quitsit'maan' juuhin.

²⁴ "Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', min-ninchen ts'an na indyii jñ'oon 'ndyö ndo' vantyja ts'on juu yo nquii jon na jñon jon ja quii' nt'anho', juu tsan'ñeen tsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu, min tyi'xe'quit'uii Tyo'ts'onhin ntyja 'naan' jnaan' juu. Totsixuan juu cha'vijon ts'oo, majo' nein tsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu.

²⁵ Jñ'oon na mayuu' matsiquindyi 'o', ngüentyja xjen ndo' naneinhin iventyjahan', na joo nn'an

na jndë tjë, nndyehan jndyëë na condui ja jnda Tyo'ts'on. Ndo' tsoñ'en nn'an na vantyja n'onhan ja, ninnuya na ntando' ñuaanhan ntyja njan.

²⁶ Ee cha'xjen nquii Tyëhö' tsixuan jon na vando' jon ntyja 'naan' nquii jon, ja na condui ja jnda jon, mannda' ro jndë tyencyaa jon na matsixuan na mavant'ö ntyja njan.

²⁷ Ndo' mantyi ntyja 'naan' juu najndeí na it-sixuan nquii jon, jndë tyencyaa jon na ja ntco'xën nn'an ntyja 'naan' jnanhan ng'e na condui ja tsans'a na jñon jon ja quii' nt'anho'.

²⁸ Tant'aho' na jen cavee' ngioho' na nnda' tsjö, ee ngüentyja xjen na tsoñ'en nt'oo na too' ndi'nt'ua nndyehan jndyëë.

²⁹ Nque nn'an na jndyoyu conduihan na tonnon Tyo'ts'on, ntcüi nnda'hán yo si'ts'o 'naanhan na tyi'quintycüii na cotando' ñuaanhan. Majo' ntyjehan na tont'a 'nan na tyi'quichuhan', ntcüi nnda'hán yo na nt'uiityenhan'hin.

Jñ'oon na icüji' jndyoyuhan' ntyja 'naan' Jesús

³⁰ "Tyi'nan'tiuho' na mats'a cha'xjen na nt'ue ts'ön ncö. Ntyjantyi na incyaa Tyo'ts'on na mavaa' ts'ön, ntyjantyi jo' na maco'xën cha'xjen na itsohan'. Ee chito mant'uë na ndui 'nan na nt'ue ts'ön ncö. Mant'uë na nts'a cha'xjen na nt'ue ts'on nquii Tyëhö' na t'ua jon ts'ian nnön na jndyö na m'anho'.

³¹ Xe na aa macüji' jndyoyu ntyja njan ncö, ninnuyaahan' na vanaan na ndueho' na joo jñ'oonmin' tyi'quinan'xuanhan' jñ'oon na mayuu'.

³² Majo' m'aan ncüiichen na icüji' jndyoyu jon ntyja njan, manquii Juan. Ndo' ntyji ja na juu

jñ'oon na tocüji' jndyoyu jon, conduihan' jñ'oon na mayuu'.

³³ Manqueho' jñonho' nn'an na m'aan jon, ndo' tji' jndyoyu tsan'ñeen jñ'oon na mayuu' ntyja njan.

³⁴ Juu jñ'oon na icüji' jndyoyuhan' ntyja njan na may'ön cüentahan', chito conduihan' jñ'oon na cotji'jndyoyu nn'anhan'. Majo' matsjö jñ'oonmin' ndeëho' cha ndëë ntsin'man Tyo'ts'on ñuaanho'.

³⁵ Nquii Juan'ñeen tonduihin cha'vijon lámpara na itsixuehan' chon tondëë nn'an. Ndo' 'o' viochen xjen na tom'aan jon, t'onho' na neinho' ng'e ngioho' jñ'oon na toninncyaa jon totsijnda'hán' nquenho' nchu vaa na nt'ue ts'on Tyo'ts'on yoho'.

³⁶ Majo' vaa jñ'oon na icüji' jndyoyuntyichen-han' ntyja njan na t'manntyichen conduihan', chito juu jñ'oon na tji'jndyoyu Juan'ñeen. Joo ts'ian na tyincyaa Tyéhö' na quitsiquindëëhan', joohan' cotji' jndyoyuhan' na nquii jon t'ua jon ts'ian nnön na jndyö quii' nt'anho'.

³⁷ Nquii Tyéhö' na i'ua jon ts'ian nnön, juu jon icüji' jndyoyu jon ntyja njan quii' jñ'oon 'naan' jon. 'O' minjon tyi'condyeho' jndyee' jon, min na jnty'ia ndeëho' nchu vaahin.

³⁸ Min tyi'cy'onho' cüenta jñ'oon 'naan' jon quii' ñuan 'naanho' ng'e tyl'covantyja n'onho' ja na i'ua jon ts'ian na jndyö quii' nt'anho'.

³⁹ Juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui ndyu na toxen'chen, chen jndyi conan'jn'aanho'han', ndo' conan'tiuho' ng'e na nnda' cont'aho', jo' nndaho' na tyi'quintycüii na cotando' 'o' na tonnon jon. Joo jñ'oon'ñeen conan'nein jndyoyuhan' ntyja njan.

⁴⁰ Majo' min na nnda', tyi'nin'quitsay'onho'

jñ'oon yo ja cha' nndëë nnan'xuanho' na tyi'quintycüii na cotando' ñuaanho'.

41 “Ja tyi'cotsichön na quinan't'maan' nn'an ja.

42 Nchji na tyi'qui n'onho' ja ee tyi'vengioho' nquii Tyo'ts'on.

43 M'an quii' nt'anho' yo juu naijndeí na itsixuan nquii Tyëhö', majo' 'o' tyi'nin'cy'onho' cüenta ja. Majo' xe na aa ncüjee' ncüiichen ts'an ntyja 'naan' nquii juu, juu tsan'ñeen ncy'onho' cüentahin.

44 'O' cotquenho' na nque ntyjeho' na quinan't'maan'hin 'o', majo' tyi'quitquenho' na nt'aho' 'nan na nt'ue ts'on nquii Tyo'ts'on cha' nndëë ntsit'maan' jonho'. Ndo' na cont'aho' na nnda', ¿Yuu xjen ninnycyaaahn' na ngantyja n'onho' nquii jon?

45 Majo' tyi'nan'tiuho' na mancöntyë na ninnycyaa jnanho' nnon Tyëhö'. M'aan ncüiichen na ncyaa jon jnanho', manquiintyi Moisés, nquii tsan'ñeen na t'man conan'qui n'onho'hin.

46 Majo' ng'e na tyi'nin'cantyja n'onho' jñ'oon na tji jon na itsininhán' ntyja njan, mang'e jo' tyi'cantyja n'onho' ja.

47 Ndo' ng'e na tyi'nin'cantyja n'onho' jñ'oon na tji jon, yajo! ¿Nchu ya nt'aho' na ngantyja n'onho' jñ'oon na mancyaa?”

6

*Tyincyaa Jesúś na tcüa' 'on min nn'an
(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Lc 9:10-17)*

1 Jndë tenon nan'min', tet'iõ nnt'á ndaandue Galilea yo Jesúś. Xuee'han' na vjave jndyuhan' ndaandue Tiberias.

² Ndo' ncüii tmaan' nn'an na jndye jndyi'hin tentyjahan toxen' jon ng'e tovavee' ngiohan na tojnty'ian han na sin'man jon nn'an v'i.

³ Yajo' já nn'an na t'man jon na quitsay'ón jñ'oon yohin, savá ncüii tyo' yo jon. Jo' sacüendyuá.

⁴ Juu xjen'ñeen mandyo nguee' nguee pascua xjen na jaa nn'an judíos conan'cüjéehë quinman na conan't'maan' Tyo'ts'on.

⁵ Ndo' t'ion Jesús nnon jon, jndyiaa' jon concyo ncüii tmaan' nn'an na jndye jndyi. Ndo' tso jon nnon Felipe:

—¿Yuu vijon nninjnda' 'nan na ntcüa' tsoñ'en nanmin'?

⁶ Majo' nnnda' vaa na tso jon ng'e nin'quindyii jon nin jñ'oon ntsintcüe' Felipe, ee ntyjii jnda' jon nchu vaa nts'aa jon.

⁷ T'a Felipe'ñeen, itso jon:

—Min xe na aa nan'quitsu jaa ve ciento s'on denarios na nnan'jnda 'nan na ntcüa' nanmin', majo' tyi'je'cüinonhan' min na ve' chjohan' na ngacüja'hán'hin.

⁸ Jo' m'aan Andrés, jon tyje nquii Simón Pedro, conduihin ncüii ntyjé nqué já nn'an na totsay'ón yo jñ'oon na toninncyaa Jesús. Tso tsan'ñeen nnon jon:

⁹ —Ntjoo m'aan ncüii lu na y'oон 'on tyoo' na jndéhan' yo jndé tyoo' ntquen cebada. Ndo' man-tyi y'oон juu ve quitscaa chjo na jndé jnein, majo' ¿Yuxjen'ñeen nninnonhan' na jndye jndyi nn'an?

¹⁰ Ndo' t'a Jesús jndyué, tso jon:

—Quindueho' ndëe nn'an na quitsacüendyuahaa. Ndo' naijon na t'ón, jo' jndye

jndë quijndë min. Yajo' tyecüendyuahan. Ndo' joo nan'ñeen tuee' cha'na 'on min nannon.

¹¹ Yajo' ty'oон Jesúس cüenta joo tyoo'ñeen. Tyincyaа jon na ya Tyo'ts'on ntyja 'naanhan'. Ndë jo' toc'on jonhan' ndë já nn'an na tqueen' jon na quitsay'ón jñ'oon yohin. Ndo' já tot'ónhán' ndëë nan'ñeen. Majo'ntyi s'aa jon yo quintca quijndë'ñeen, chuntyi xjen na nin'quitquiihan na ncüii cüiihan.

¹² Ndo' vi na jndë tacjohan, yajo' itso jon ndë:
—Quinan'tjonho' ntan' quijndë na jnty'iihan', cüan na tyi'nts'aahan' na ve' jn'aan ntjoohan'.

¹³ Ndo' jnan'tjón joo ntan' quijndë na jnty'iihan' na tcüa' nan'ñeen na jndëhan' yo jndë tyoo' cebada.

¹⁴ Ndo' joo nan'ñeen, vi na jndë jnty'iahan jn'aan t'man'ñeen na s'aa Jesúס na tyi'je'quindëë nduihan' na ve' naijndei nquii ts'an, jnduehan ndëë ntyjehan:

—Jñ'oon na mayuu' juu tsanva' conduihin nquii ts'an na itsiquindyi ntji na ncüjee' jon tsonnangue na ninnycyaа jon jñ'oon' Tyo'ts'on ntyja nchu vaa 'nan na nguaa.

¹⁵ Majo' taa' ts'on Jesúś na mavaa xjen na ndyoc'y on nan'ñeenhin ndo' yo naijndei'hán' na nt'ionhan ts'ian jon na nduihin rey na co'xen jon joohan. Ng'e na nnnda', tja nnnda' jon jndëë naijon na ninnquii jon.

*Tjaca Jesúś nnon ndaandue
(Mt 14:22-27; Mr 6:45-52)*

¹⁶ Ndo' vi na jndë tuatë' ndo'cüjioon', já nn'an na tqueen' Jesúś na quitsay'ón jñ'oon yohin, sacue 'ndyo ndaandue.

17 Jo' tuá ncüii v'aandaa, na ngüet'iö ndaan-due'ñeen na ntsqué Capernaum. Majo' ya tuee' na tijaan, ninjo' tacocüjee' jon ndé.

18 Ndo' ng'e na t'man jndye tyioo, totsuehan' juu ndaandue'ñeen.

19 Ng'e jo' na nin'on nin'yon kilómetros xejnda tēca juu v'aandaa'ñeen na contyjá n'oón pala 'naan'han'. Ndo' juu xjen'ñeen jnty'iá na ndyoca Jesús nnon ndaandue na ndyovindyoo' jon na m'án. Tyué jndyí.

20 Majo' itso jon ndé:

—Maja ndö, tyi'ndyueho'!

21 Jo' tyioo na nén jndyí na ty'ón nnt'a cüentahin quityquii' v'aandaa. Ndo' quintyjachen tuee'han' naijon na cotsá.

Cojnt'ue nn'an Jesús

22 Tonco ncüiichen xuee, nque nan'ñeen na jndye jndyi'hin na ntjohan ixndya ndaandue naijon na tyincxaa Jesús na tcüa'han, tquenhan cüenta na ninnccüii v'aandaa chjo nintuaa. Ndo' tēñjoon' n'onhan na tyí'cua jon juu v'aandaa'ñeen yo já nn'an na totsay'ón jñ'oón yohin.

23 Ndo' viochen xjen na nnad'a vaa, squenon vendye nt'aandaa quijndë na jnan Tiberias naijon na tcüa' nan'ñeen tyoo' na tyincxaa Jesús na ncyä ya Tye jon.

24 Ndo' tua nan'ñeen joo nt'aandaa quijndë'ñeen. Ty'ehan, squehan Capernaum na tyequijnt'uehan Jesús. Ee taa' n'onhan na tac'oonhin yuu vijon na tyincxaa jon na tcüa'han, min nqué nn'an na tqueen' jon na quitsay'ón jñ'oón yohin.

Condui Jesús tyoo' na incyaahan' na cota'ndo' ñuaan nn'an

²⁵ Ndo' vi na jndë jndiohan Jesús ncüiichen ixndya ndaandue, jnduehan nnon jon:

—'U' ta na matsi'man' ndëe nn'an ntyja 'naan' Tyo'ts'on, ¿Yuu xjen jndyo' ntjoohin?

²⁶ T'a jon jndyuehan, itso jon:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', 'o' chito cojnt'ueho' ja ng'e na jnty'iaho' ts'ian na s'a na tyl'je'quindëe nduihan' na ve' yo naijndei nquii ts'an. 'O' cojnt'ueho' ja xeng'e na tcüa' tacjoho' tyoo'ñeen.

²⁷ 'O' conan'chonho' na ninjnda' 'nan na ntcüa'ho', ndo' joohan' 'nan na contycüiian'. Majo' tyl'quichuhan' na nnda' cont'aho'. Quinan'chonho' na nndioho' ncüi na cha'vijon na ntcüa' ts'an na ntyja 'naan'han' nnan'xuanho' na tyl'quintycüi na cotando' ñuaanho'. Ja na condui tsans'a na i'ua Tyo'ts'on ts'ian nnön na jndyö quii' nt'anho', ninnuya quii' ñuan 'naanho' juu na itsijonhan' juuhan' na ntcüa' ts'an ee itsi'man tyehö' Tyo'ts'on na jndë t'ua jon ts'ian'ñeen nnön.

²⁸ Yajo' taxee' nan'ñeen nnon jon:

—¿Nin 'nan icanhan' na quint'á cha' ngavee' nchjii Tyo'ts'on yo já?

²⁹ Jo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Ndö vaa na nt'ue ts'on jon, na cantyja n'onho' ja na jñon jon ja quii' nt'anho'.

³⁰ Ndo' t'ahan, jnduehan:

—¿Nin ncüi nnon 'nan na ntsa' na njnty'ia ndë na tyl'je'quinduihan' na ve' ntyja 'naan' naijndei nquii ts'an na ntsi'manhan' ndë na vaa na condui 'u', cha' ntejndeihan' na ngantyja n'ón 'u'?

31 Ndochiihi tocüa'han maná xjen na tom'anhan ndyuuaa naijon na tyi'jndye nn'an tom'an cha'xjen itsiquindiyi juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui ndyu na toxen'chen: "Tyincyaa Moisés tyoo' na tocüa'han na jnanhan' quiñoon'ndue."

32 Ndo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', juu maná na tyincyaa tsan'ñeen, chito conduihan' tyoo' na jnan na m'aan Tyo'ts'on. Majo' nquii Tyëhö' incyaa jon juu na mayuu' na jnan na m'aan jon quiñoon'ndue na itsijonhan'hin cha'vijon tyoo'.

33 Juu na condui tyoo' na incyaa Tyo'ts'on, jnan jon quiñoon'ndue na jndyocue jon. Nquii jon incyaa jon na nan'xuan nn'an na tyi'quintycüii na cotando' ñuaanhan.

34 Ndo' jndue nan'ñeen nnon jon:

—Nnda' ta, ninnquii'chen ncya' tyoo'min' ndë, rii'!

35 Ndo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Ja condui tyoo' na mancyaa na nan'xuan nn'an na tyi'quintycüii na cota'ndo' ñuaanhan. Min'cya ro ts'an na ninnncyaahin nt'ö, itsijonhan'hin cha'vijon ts'an na jndë tacjoo' na icüa'. Ndo' juu ts'an na vantyja ts'on ja, ngioo na tein quii' ñuaan'juu cha'xjen ya na i'u ts'an ndaa.

36 Majo' cha'na jñ'oon na jndë tsjö ndëëho', min na jndë jnty'ia ndëëho' joo ts'ian na mats'a, majo' tyi'cantyja n'onho' ja.

37 Majo' min na nnda' vaa, tsoñ'en nn'an na incyaa Tyëhö' nt'ö, nndye nan'ñeen ntyja njan. Min tyi'je'quits'a na je'cy'ön cüenta ts'an na nincyaahin ntyja njan.

³⁸ Ee ja na jnan quiñoon'ndue, chito na jndyö na nts'a 'nan na nt'ue ts'ön ncö. Ja jndyö na nts'a cha'xjen na nt'ue ts'on nquii jon na jñon jon ja quii' nt'anho'.

³⁹ Nquii Tyëhö' na jñon jon ja quii' nt'anho', ndö vaa na nt'ue ts'on jon na quits'a, na juu ts'an na jndë tyincyaajon nt'ö, tyi'ninnycya na ngitsu ñuaan' tsan'ñeen. Ndo' xuee na mats'iañ'en, ninnycya na nta'ndo' xco tsoñ'en nn'an na nan'xuanhan na tyl'quintycüii na cota'ndo' ñuaanhan.

⁴⁰ Ee nquii Tyëhö' nt'ue ts'on jon na tsoñ'en nn'an na cojnty'ia ja na condui ja jnda jon, na cantyja n'onhan ja, cy'onhan cüenta na tyl'quintycüii na cota'ndo' ñuaanhan. Ndo' xuee na mats'iañ'en majantyë ninnycya na nta'ndo' xco joo nn'an na jndë tjë.

⁴¹ Ndo' nque nn'an judíos'ñeen, jnan'manhan na tatëvee' ngiohan yo Jesús jnaan' jñ'oon na tso jon: "Ja condui tyoo' na jnan quiñoon'ndue."

⁴² Ndo' jnduehan:

—Jesúsva', ¿Aa chi jnda Joséhin? Cota'jn'aan nn'an na ndahin. Ndo' ng'e na nnda', ¿Ndu na itso jon na jndë jndyocue jon na jnan jon quiñoon'ndue?

⁴³ T'a Jesús, itso jon ndëë nan'ñeen:

—Tanan'nc'uaa'ho' yo ntyjeho' ntyja 'naan' juu jñ'oon'ñeen.

⁴⁴ Cha' na nndëë ngioo' ts'on ts'an yo ntyja njan, icanhan' na nquii tyëhö' na i'ua jon ts'ianvahin nnön, ndyoy'oon jon tsan'ñeen. Xe chito na nnda' vaa, minncüii ts'an je'quindëë ntsijonhin yo ja.

⁴⁵ Ee vaa jñ'oon na jndui na sinin Isaías, tsan na toninnycyaajñ'oon' Tyo'ts'on ntyja nchu vaa 'nan

na nguaa. Juu jñ'oon'ñeen, ndö vaa na itsohan': "Ntsi'man Tyo'ts'on ndëë tsoñ'en nn'an." Juu jñ'oonva' nin'quitsiquindyihan' na ncüii cüii ts'an na jndë jndyii jñ'oon na coninnycya nn'an ntyja 'naan' jon, ndo' jndë taa' ts'on juuhan', ntsijon tsan'ñeen yo ja.

46 "Jñ'oonva' tyi'tsi'manhan' na jndë jndyiaa' ts'an Tyëhö! Tyo'ts'on, xia'ntyi ja na i'ua jon ts'ian na jndyö quii' nt'anho', ja jndë jnty'ia nnönhin.

47 Jñ'oon na mayuu' na matsjö ndëëho', nin juu na vantyja ts'on ja, itsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu.

48 Ja na condui tyoo', ts'ian na i'ua Tyo'ts'on nnön na ncyaa na cota'ndo' nn'an.

49 Nque ndochiho' tocüa'hán maná ndyu'ñeen xjen na tom'anhan ndyuuaa na xjen ro cova', ndo' tjëhan.

50 Majo' ja matsinën ntyja 'naan' juu tyoo' na jnan quiñoon'ndue na majo' condui ja. Ts'an na ntcüa' juu tyoo'va, tyi'je'quitsu ñuaan' juu.

51 Ja na jnan quiñoon'ndue, condui ja tyoo' na mancyaa na cota'ndo' ñuaan nn'an. Ts'an na ntcüa' juu tyoo'va itsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu. Ndo' juu tyoo' na mancyaa cha' nnan'xuan nn'an na nta'ndo'han tonnon Tyo'ts'on, conduihan' s'eí.

52 Ndo' joo nn'an judíos'ñeen, vi na jndë jndye-han jñ'oonva', jnt'uehan jñ'oon yo ntyjehan. Jn-duehan:

—Jaa mangiö tyi'je'quindëë ninnycya tsanva' seii' jon na ntquë.

53 Jo' tsontyichen Jesús ndëëhan:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', ja na condui ts'an na jnan quiñoon'ndue, cha' na ntsixuan ts'an na tyi'quintycüii vando' ñuaan' juu, chuhan' na quii juu s'eí ndo' c'u juu n'eön. Xe tyi'nt'aho' na nnnda', je'quindëë nan'xuanho' na vando' ñuaanho'.

⁵⁴ Nquii ts'an na iquii s'eí ndo' na i'u juu n'eön, tsixuan juu na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu. Ndo' min na cue' juu, majo' xee na mats'iañ'en ninnycya na ngüando' xco juu.

⁵⁵ Ee juu na ntcüa' ts'an na ntyja 'naan'han' na nninnycyaahan' na ngüando' ñuaan' juu na tonnon Tyo'ts'on, juuhan' conduihan' s'eí. Ndo' juu na nc'u ts'an na ntyja 'naan'han' nc'on ts'an na tein quii' ñuaan' juu, jo' n'eön.

⁵⁶ Min'cya ro ts'an na iquii s'eí ndo' na i'u n'eön, contjo tsan'ñeen ntyja njan, ndo' mantyi contjo ja yohin.

⁵⁷ Nquii Tyëhö' na jñon jon ja quii' nt'anho', vando'jon ndo' mantyi ja vant'ö ntyja 'naan' nquii jon. Mannda' vaa itsijonhan' ntyja 'naan' ts'an na iquii s'eí, ngüando' ñuaan' juu ntyja njan.

⁵⁸ Ja condui juu tyoo' na jnan quiñoon'ndue. Ndochihö' tocüa'han maná ndo' tjëhan. Majo' tyl'itsijonhan' ntyja njan cha'na juu maná'ñeen. Ee min'cya ro ts'an na icüa' juu tyoo' na condui ja, tyl'jon cue' juu, m'aan juu xe m'aan juu na vando' juu ntyja njan.

⁵⁹ Jñ'oonmin' sinin Jesús viochen xjen na si'man jon ndëë nn'an quii' vats'on 'naan nn'an judíos tsjoon Capernaum.

Jñ'oon na conan'jnda'han' na itsixuan ts'an na

tyi'quintciüii na vando' ñuaan'juu

⁶⁰ Ndo' majndye nn'an na tovavee' n'onhan jñ'oon na toninncyaa Jesús, majo' xjen na jndye-han jñ'oonmin' jnduehan:

—Tsan' jñ'oon itsinin tsanva'. Tyi'je'quindëë ntsay'önntyéchën yo jñ'oon na itsinin jon.

⁶¹ Majo' ntyjii ts'on Jesús, na jnan'nc'uaa' n'on nan'ñeen yo ntyjehan ntyja 'naan' juu jñ'oon'ñeen na sinin jon ndëéhan. Mang'e jo' itso jon:

—Jñ'oonmin', ¿Aa itsquioohan' 'o'?

⁶² Yajo' quinan'tiu yaho' nchu vaa nts'aahan' 'o' juu xjen na njnty'iaho' ja na condui tsans'a na i'ua Tyo'ts'on ts'ian nnön na jndyö quii' nt'elho' na ncjöva nnt'a na tondye naijon na tom'an jndyëë.

⁶³ Nquii Espíritu Santo conduihin na incyaa jon na nan'xuan nn'an na cota'ndo' ñuaanhan ton-non Tyo'ts'on. Seii' ts'an ndincyaahan' na ntsixuan ts'an na nnda'. Jñ'oon na mancyä ndëého' tsixuanhan' ntyja 'naan' nquii Espíritu. Ndo' ninnquii'chen ntsixuan ts'an na vando' xco juu xeng'e itsijonhin yo jñ'oonmin.

⁶⁴ Majo' tyi'tsoñ'eho' vantyja n'onho' ja.

Nnda' ro jñ'oon tso jon ndëë nan'ñeen ee ntyjantyi xjen na ta' jon na toninncyaa jon jñ'oon, ntyjii jnda' jon nin joo na tyi'cantyja n'on jon, ndo' nin juu na ninnccyaa cüentahin.

⁶⁵ Yajo' tsontyichen jon:

—Mang'e jo' na jndë tsjö ndëého', ninnquii' nndëë ntsijon ts'an yo ntyja njan xe na aa nquii Tyëhö' Tyo'ts'on incyaa jon na ndui na nnda'.

⁶⁶ Ndo' ng'e jñ'oonva', jndye nn'an na tondye jndyee jñ'oon na toninncyaa jon,

tyentcüe'han, tji ntcüe'han ntyja 'naan' jon, tavijnan'jonntyichenhan yohin.

⁶⁷ Mang'e jo', taxee'jon ndé já nn'an na ncho've na t'man jon, itso jon:

—Ndo' 'o' je', ¿Aa mantyi nin'qui'ndyeho' ja?

⁶⁸ Ndo' t'a Simón Pedro, tso jon:

—Tyi'ntsu' na nnda' vaa, ta, tyi'quichuhan' na ntsay'ön jñ'oon yo ncüiichen ts'an. Ee xia'ntyi juu jñ'oon na matsinin' incyaahan' na tyi'quintycüii na cota'ndo' ñuan nján.

⁶⁹ Ee já jndë vantyja n'ön 'u' ndo' covaa' n'ön na condui 'u' Cristo, jnda nquii Tyo'ts'on na vando'.

⁷⁰ Ndo' jo' t'a Jesús, itso jon:

—Ja tji 'o' na ncho'veho', majo' ncüiiho' m'aan juu ntyja 'naan' juu yutya.

⁷¹ Jñ'oonva' itso jon na itsi'man jon Judas Iscar-iote, jnda ncüiichen Simón. Ee juu Judas'ñeen na tyincyaa juu cüenta Jesús nduee nn'an. Mantyi juu conduihin ncüii já na ncho've.

7

Ntyje Jesús tyí'cantyja n'onhan jon

¹ Jndë na tui nan'min', tomanty'í yo Jesús ndyuua Galilea. Ee nque nn'an na conintque ndëe nn'an judíos, jnaan' na tojoo' n'onhan na nin'quinan'cuee'han jon, jo' na tavinin'cja nnda' jon ndyuua Judea.

² Ndo' vavindyo na nguee' nguee na conan't'maan' nn'an judíos xjen na conan'yahan xque'ncüan' cüenta jndye na covañjoon' n'onhan nchu vaa tom'an ndochiihan ndyu'ñeenchen.

³ Ndo' vi na mavaa xjen na nguee' juu nguee'ñeen, tondue ntyje nquii jon nnon jon:

—Cüa, quindui' ntjoohin. Cja' ndyuua Judea cha' joo nn'an na cotsay'onhan yo jñ'oon na mancy'a' na m'anhan jo', mantyi ndëë njnty'ia ndëëhan ts'ian na matsa'.

⁴ Ee ts'an na mantyja ts'on na cantyja n'on nn'an yohin, tyi'quichuhan' na ntjohn na ninnquii juu. Tsoñ'en nn'an ncy'a' jndyoyu na quindiohan ntyja 'naan' ts'ian na matsa'.

⁵ Ndö' jñ'oon na jnduehan nnon jon ng'e min nquehin tyi'cantyja n'onhan jon.

⁶ Ndo' tso jon ndëëhan:

—Tyi'coventyja xjen na ntsi'man ja ndëë nn'an na condui ja nquii jon na itsin'man ñuaan nn'an. Majo' 'o' min'cya ro xjen na nin'condyi'ho', ta'nan na toncuu'.

⁷ Joo nn'an tsonnangue, tyi'c'onhan na tyi'cuee' n'onhan 'o'. Majo' ninnquii'chen m'anhan na tyi'cuee' n'onhan ja, ng'e na macüji' jndyoyu ntyja 'naan' natyia na cont'ahan.

⁸ Cüa, c'o nqueho' ngueeva', ja yandëcya yajo' chi ncjö. Ee tyi'coventyja xjen na ntsi'man na condui ja nquii jon na itsin'man ñuaan nn'an.

⁹ Vi jndë na tso jon na nnda' ndëëhan, ntjontyichenhin ndyuua Galilea vendye xuee.

Tja Jesúś na tuee' nguee xque'ncüan' ciuenta jndye

¹⁰ Majo' ya na jndë ty'e ntyje jon na nguee' juu nguee'ñeen, yajo' mantyi tantyja jon, majo' tasi'man jndyoyuhin ndëë nn'an. Tja jon cha'vijon ts'an na tyi'quint'ue ts'on na njnty'ia nn'anhin.

11 Ndo' nn'an judíos na tyi'cuee' n'onhan jon, tojnt'uehan jon quii' nt'an nn'an na ty'e nguee. Tota'xee'han, tonduehan:

—¿Yuu jon m'aan tsan'ñeen?

12 Ndo' nn'an na jndye jndyi'hin, t'man vaa na tyi'cüijon na jnan'neinhan ntyja 'naan' jon. Ee ñ'en joohan na jnduehan: "Juu tsanva', ya ts'anhin." Majo' mañoon ntyjehan jnduehan: "Tyi'yuu'han' ee itsivi'nn'an jon nn'an."

13 Majo' tajnan'nein jndyoyuhan ntyja 'naan' jon ng'e ncyaahan ntyjehan nn'an judíos na conintque ndëëhan.

Jñ'oon na si'man Jesús xjen na t'oон nguee

14 Ya na tixoncüe na m'aan juu nguee'ñeen, yajo' taquee' Jesús quii' vats'on t'man 'naan nn'an judíos ndo' jo' totsi'man jon ndëë nn'an.

15 Majo' nque nn'an judíos na conintque, tom'aan' jndyi n'onhin ntyja 'naan' jñ'oon na toninncyaa jon. Tonduehan:

—Tsanvahin tatja juu scuela naijon na jnan'jn'aan. Yajo' ¿Nchu vaa na condëë na itsitjon' juu jñ'oon?

16 Ndo' na nnda' jnduehan, tso Jesús ndëëhan:

—Chito ncö sjnt'a jñ'oon na matsi'man. Nquii jon na i'ua jon ts'ian nnön na jndyö quii' nt'anho', juu jon itsijnda' joo jñ'oonmin na matsi'man ndëëho'.

17 Majo' min'cya ro ts'an na nin'quits'aa juu 'nan na nt'ue ts'on Tyo'ts'on, ncüaa' ts'on juu na aa nquii jon sjnd'a jñ'oon na matsi'man, ndo' aa ve' jñ'oon na sitiu ncö na mancyaa.

18 Ee min'cya ro ts'an na icüji' jñ'oon ntyja 'naan' nquii, itsichon tsan'ñeen na quindui t'manhin ndëë ntyje juu. Majo' minninchen ts'an na itsichon na cüit'maan' nquii jon na jñonhin, jñ'oon na itsinin tsan'ñeen, conduihan' na mayuu', tyi'quits'aa juu 'nan na tyi'quichuhan'.

19 "Tji Moisés jñ'oon na tquen jon ndëëho' na ico'xenhan' 'o!. Majo' min na nnnda' vaa, ta'nan ncüiiho' na ivanguee' juuhan!. Ee xe na aa cota'nguee'ho' juu jñ'oon'ñeen, tyi'je'cjoo' n'onho' na nin'quinan'cuee'ho' ja.

20 Ndo' t'a nan'ñeen, jnduehan nnon jon:

—'U' tsixuan' yutyia. ¿Nin ts'an na ijoo' ts'on na nin'quitscuee' 'u'?

21 Ndo' sintcüe' Jesús jñ'oon ndëëhan, itso jon:

—Juu xuee na cota'jndyëëhë, sin'man ts'an na ndicaca, ndo' ng'e jo' tjon' jñ'oonho' na tyi'cavee' ngioho' yo ja.

22 Majo' cüaa' n'onho' jñ'oon matsjö. Nquii Moisés tquen jon jñ'oon na quint'aho' yo yonon'ndaa ndaho' cha'xjen na tont'a ndochiho' na tom'an ndyu na toxen!. Ndo' juu ts'ian'ñeen conan'quindëho'han' min juu xuee na cota'jndyëëhë. Nque ndochihiho' jnan'quita'hin na cont'aho' na nnnda'.

23 Ndo' mangioho' juu jñ'oon na tquen Moisés incyaahan' na vanaan na quinan'quindëho' costumbre'ñeen xee na cota'jndyëëhë. Ndo' na nnnda' vaa ¿Ndu na conan'vjeeho' ja jnaan' juu xuee na cota'jndyëëhë na sin'man ncüii ts'an vii'?

24 Jo' chito ve' xia'ntyi ntji'ho' cüenta ntyja 'nan na covityincyo. Quitji'ho' cüenta ntyja 'naan' 'nan na chuhan'.

Jesús ¿Aa conduihin nquii Cristo?

²⁵ Juu xjen'ñeen, vendye nn'an Jerusalén ta'han taxee'han ndëë ntyjehan, jnduehan:

—Tsans'ava, ¿Aa chito jon ts'an na cojnt'ue nanm'ann'ian njanhan na nnan'cree'hanhin?

²⁶ Majo' quitquenho' cüenta, itsinin tyincyo jon ndëë nn'an, min tajñ'oon quindue nanm'ann'ian nnon jon. ¿Aa nts'aahan' na nquehan conan'tiuhan na condui tsanva' nquii Mesías?

²⁷ Majo' nquii tsan'ñeen, xjen na ncüjee' jon, tanin ts'an quintjii yuu jon na nnan jon. Majo' tsanva' je', ngiö ya yuu jon jnan jon.

²⁸ Xjen'ñeen si'man Jesús quii' vats'on t'man 'naan nn'an judíos. Ndo' vi na jndë jndyii jon na nnnda'jndue nan'ñeen, sue jon jndyee'jon. Itso jon:

—'O' condueho' na cota'jn'aanho' ja ndo'ngioho' yuu jon jnan. Majo' chito jndyö ntyja njan ncö, nquii jon na conduihin jñ'oon na mayuu', i'ua jon ts'ian nnön na m'an quii' nt'anho', majo' 'o' tyi'quita'jn'aanho'hin.

²⁹ Ja mancüiixjen mavajn'anhin, ee na m'aan jon jnan, ndo' nquii jon i'ua jon ts'ian nnön na jndyö na m'anho'.

³⁰ Ndo' ng'e juu jñ'oonva' na tso Jesús, tojoo' yan-tyi n'on nanm'ann'ian'ñeen na nt'uevi'han jon. Majo' ng'e na tyí'coventyja xjen na ntyjii Tyo'ts'on na ngenon jon juu navi' t'man, jo' minncüiihan tat'uehan jon.

³¹ Ndo' nn'an na tom'an jo', jndyehan tëntyja n'onhan jon. Tonduehan ndëë ntyjehan:

—Nquii Cristo, xjen na ncüjee' jon, ¿Aa jndyen-tyichen ts'ian na nts'aa jon na tyi'je'quindëë ndui-

han' ntyja najndei nquii ts'an, chintyi na its'aa tsanva'?

Tyequijnt'ue comisión Jesús

³² Nque nn'an na conduihan tmaan' fariseos tondyehan na tonan'nein nn'an jñ'oonmin' ntyja 'naan' Jesús. Yajo' jnan'jonhan jñ'oon yo ntyee na conintque ndëë ntyjehan nn'an judíos na t'uhan ts'ian ndëë comisión na quitsacy'on nan'ñeen jon.

³³ Ve' jnaan' jo' itso Jesús ndëë nn'an na jndye jndyi'hin:

—Jndë titsiaa'vi' xuee na vi m'an yo 'o'. Ndo' ndë jo' ncjö ntcü'ë na m'aan nquii jon na jñon jon ja quii' nt'anho'.

³⁴ Juu xjen'ñeen njnt'ueho' ja, majo' taxe'quindioho' ja ee yuu jon na nguë, 'o' je'quindëë ntsqueho' jo'.

³⁵ Ndo' vendye nn'an judíos'ñeen tonduehan ndëë ntyjehan:

—¿Yuu vijon ncja tsanva' na taje'quindëë ndiöhin? ¿Aa nts'aahan' na ncja jon quii' nt'an ntyjéehé judíos na jndë tycyahan quii' nt'an nn'an na conan'nein jñ'oon griego, cha' ntsi'man jon ndëehan ntyja 'naan' Tyo'ts'on?

³⁶ ¿Nin nin'quitsiquindyi juu jñ'oonva' na itsinin jon na njnt'uëhin, majo' je'quindiöhin? Ndo' na itso jon yuu jon na vja jon, tyi'je'quindëë ntsquë na m'aan jon.

Nquii Espíritu Santo itsijonhan'hin cha'vijon ndaa jndaa cüenta jndye

³⁷ Juu xuee na mats'iañ'en na m'aan juu nguee'ñeen, nque nn'an judíos cont'ahan na

t'manntyichenhan' na conan't'maan'han. Juu xuee'ñeen tēcüentyjee' Jesús, sue jon jndyee' jon. Itso jon:

—Min'cyo ro ts'an na nin'c'oon jndyi juu nacje 'naan' Tyo'ts'on, quindyotsijonhin yo ja ndo' cantyja ts'on juu ja.

³⁸ Na nts'aa ts'an na nnnda', nts'aahan' yohin cha'xjen na tso jñ'oon' Tyo'ts'on na jndë jndui. Juu jñ'oon'ñeen itsiquindiyahan' na quityquii' ts'on ts'an nnan' cha'vijon ndaa jndaa cüenta jndye na coninnencyahan' na tyi'quintycüii na cota'ndo' ñuaan nn'an.

³⁹ Jñ'oonva' sinin jon na itsi'man jon ntyja 'naan' nquii Espíritu Santo na joo nn'an na vantyja n'onhan jon ncy'onhan cüentahin. Ee juu xjen'ñeen tyi'cojñon Tyo'ts'on jon quii' ñuaan nn'an ng'e vitjachen na ngüentyja xjen na ntsit'maan' Tyo'ts'on juu Jesús.

Tyi'ninncüii na tondue nn'an ntyja 'naan' Jesús

⁴⁰ Ndo' vendye nn'an na m'an quii' nt'an nn'an na jndye jndyi'hin, tondyehan jñ'oonmin' na sinin jon. Jo' tonduehan:

—Tsans'ava' mayuu' conduihin nquii ts'an na vaa jñ'oon na ncüjee' jon tsonnangue na ninncyaa jon jñ'oon' Tyo'ts'on ndëe ntyja nchu vaa 'nan na nguaa.

⁴¹ Ndo' ñ'en vendye nn'an jnduehan:

—Conduihin nquii Mesías.

Majo' vendyechen ntyjehan jnduehan:

—Nchu tajn'aanho', juu ts'an na conduihin Mesías chito conduihin ts'an ndyuua Galilea.

⁴² Ee juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui tivio itsiquindiyahan' na juu Mesías conduihin tsjaan

David na ndyocahan'. Ndo' mantyi ts'an tsjoon chjo Belénhin naijon na jnan nquii David.

⁴³ Tsojnaan' jñ'oonmin' s'aahan' na tyi'ninnccüii tondiyii' n'on nn'an ntyja 'naan' Jesús.

⁴⁴ Ee ñ'enhan na nin'cy'onhan jon, majo' min'ncüii ts'an tyi'quits'aahan'!

*Nanm'ann'ian tyi'cantyja n'onhan na juu Jesús
conduihin Cristo*

⁴⁵ Yajo' joo cominsión'ñeen na cotoyentjonhan vats'on, ty'e ntcüe'han na m'aan ntyee na contque yo nn'an tmaan' fariseos. Ndo' taxee' nan'ñeen ndëéhan. Jnduehan:

—¿Ndu na tajndoy'onho'hin?

⁴⁶ Yajo' nque cominsión'ñeen t'ahan. Jnduehan:

—Min'jon tacondyé na ntsinin ncüii ts'an cha'xjen juu jñ'oon na njon jndyi na incyaat sanva'.

⁴⁷ Ndo' joo nn'an tmaan' fariseo'ñeen t'ahan, jnduehan:

—¿Aa mantyi itsivi'nn'anhan! 'o'?

⁴⁸ Quitquenho' cüenta. Ta'nan ncüii ts'an na m'aan ts'ian na vantyja ts'on jon juu, ndo' min nqué fariseos.

⁴⁹ Majo' joo nn'an na jndye jndyi'hin na tyi'jnda' nquenhan, juu ntji na tquen Tyo'ts'on na ico'xenhan', tyi'covaa' n'onhinhán'. Mang'e jo' nan'xuanhan na quitsu ñuaanhan.

⁵⁰ Majo' t'a Nicodemo, tsan na tja na m'aan Jesús ncüii tijaan, jon ncüii nque nanm'ann'ian'ñeen. T'a jon,

⁵¹ Itso jon ndëé nan'ñeen:

—Juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui na ico'xenhan' jaa, mangiö na itsiquindyihan' na tyi'quichuhan' na ngitoxën ncüii ts'an vitjachen na ndyëë jnaan' juu, ndo' na ninjnda' nin 'nan s'aa juu.

⁵² Ndo' nan'ñeen je', t'ahan 'ndyo jon, jnduehan:

—Aa xe 'u', ¿Aa mantyi condui 'u' ts'an Galilea? Cüa, chen chen quitsijnan' jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui, yajo' ngavaa' ya tson' na ta'nan ncüii ts'an na nnan Galilea na ninncaa juu jñ'oon' jon.

Tsanscu na sitjahn

⁵³ Ndo' ncüii cüii joo nan'ñeen ty'e han nt'aahan.

8

¹ Majo' Jesús tja jon tyo' Olivos.

² Ndo' tonco ncüiichen xuee jndyo ntcüe' jon, taquee' nnnda' jon vats'on t'man 'naan' nn'an judíos. Xjen'ñeen jndye jndyi nn'an squenon na m'aan jon. Ndo' vi na jndë tēcjo jon na ntsi'man jon ndéehan,

³ Yajo' joo nn'an na conan'man jñ'oon na tquen Moisés na co'xenhan' yo nin'joo nn'an na conduihán tmaan' fariseos, say'onhan ncüii tsanscu na m'aan jon. Juu tsan'ñeen ty'onhan juu manin' juu xjen na itsitjahn yo ncüii tsans'a na ve' tjon yahin. Yajo' ta'hanhin xoncüe quii' nt'anhan.

⁴ Ndo' jnduehan nnon Jesús:

—'U' na matsi'man' ndë ntyja 'naan' Tyo'ts'on, juu tsanscuva ty'önhin manin' juu xjen na itsitjahn yo ncüii tsans'a.

⁵ Ndo' juu ntji na tquen Moisés, ico'xenhan' na quitmën' ntjö' nanntcu na cont'a na nnnda'. Majo' 'u' je', ¿Nchu vaa matsu'?

6 Ndö' vaa na jnduehan nnon jon ng'e nt'ue n'onhan na quit'uihan'hin. Majo' tècjo tyosu Jesús, ta' jon na icüji jon quii' ts'ojndë yo nonntö jon.

7 Ndo' ng'e na tyí'cotsacüentyjee'han na cotaxee'han jñ'oonva' nnon jon, tècüentyjee'jon. Itso jon ndééhan:

—Nin ncüiiho' na tajnan tsixuan, juu quimin' jndyee tsjö' tsanscuva.

8 Jndë jo', tacjo tyosu nnnda' jon, tjintyichen jon.

9 Majo' vi na jndë jndye nan'ñeen jñ'oonva', s'aahan' na tejn'aanhin. Yajo' ncüii cüiihan tye' jndui'han jo'. Nque nantque, joohan jndui' jndyee, jndë jo' nn'an na cotsantyja. Mats'iañ'en xia'ntyi ninnquii Jesús ntjohin yo juu tsanscu'ñeen na minntyjee' juu tonnon jon.

10 Yajo' tacüentyjee' nnnda' Jesús. Ndo' ng'e min'ncüii joo nan'ñeen na tavi'c'on, ninnquii tsanscu'ñeen vi m'aan, yajo' itso jon nnon juu:

—'U' tsanscu, joo nn'an na cont'a jnan', ¿Yuu m'anhan? ¿Aa tyi'quitmein'han ntjö' 'u'?

11 T'a tsanscu'ñeen, tso juu:

—Ta'nan yu ro, ta.

Itso Jesús nnon juu:

—Min ja, je'quits'a na quit'uihan' 'u' ntyja 'naan' jnan'. Nanein cja', tavintsa'to' na vaa nnnda'.

Jesús conduihin naxuee ndéé nn'an

12 Ndo' sinin nnnda' Jesús ndéé nn'an, itso jon:

—Ja condui naxuee ndéé nn'an tsonnangue. Minninchen ts'an na itsijonhin yo ja, xe'c'oon juu nacie 'naan' najaan na conduihan' natyia. Juu

tsan'ñeen nc'oон juu nacje njan na condui ja nax-
uee na mancyā na tyi'quintycüii na vando' ñuaan'
ts'an.

¹³ Majo' nn'an tmaan' fariseos jnduehan nnon
jon:

—'U' macüji' jndyoyu nquii 'u' ntyja 'nan'. Ndo'
jñ'oon'ñeen min tyi'yuu'han'.

¹⁴ Yajo' t'a Jesús jndyuehan:

—Min na macüji' jndyoyu ntyja njan, majo'
jñ'oon na mayuu' tsixuanhan', ng'e ntyji yuu
jon jnan, ndo' nchji yuu jon jö. Majo' 'o' min
tyi'quindioho' yuu jnan, min yuu na jö.

¹⁵ 'O' ve' xia'ntyi yo 'nan na covaa' n'on nn'an,
jo' cotji'ho' cüenta ntyja 'naan ntyjeho', majo' ja
min'ncüii ts'an tyi'quit'ui jahin yo jnaan' juu.

¹⁶ Majo' ya na ngüentyja xjen na ntco'xën nn'an,
ntco'xënhana cha'xjen na chuhan' ee chito m'an na
ninnco na nts'ahan'. Nquii Tyëhö' na jñon jon ja
ntjoohin, m'aan jon yo ja.

¹⁷ Conan'y'onho' juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jn-
dui na co'xenhan'. Quii' jñ'oon'ñeen itsohan' na
cantlya n'onho' jñ'oon na cotji' jndyoyu ve nn'an.

¹⁸ Ja condui ncüii ts'an na macüji' jndyoyu ntyja
njan, ndo' nquii Tyëhö' conduihin ncüiichen na
ndë ve.

¹⁹ Ndo' na nnada' tso jon, jndue nan'ñeen nnon
jon:

—¿Yuu vijon m'aan juu tye'?

T'a Jesús, itso jon:

—'O' tyi'covaa' n'onho' ntyja njan min ntyja
'naan' nquii jon. Ee xe covaa' n'onho' ntyja njan,
yajo' mantyi ncüaa' n'onho' ntyja 'naan' nquii jon.

20 Jñ'oonmin' sinin Jesús viochen xjen na totsi'man jon quii' vats'on t'man 'naan nn'an judíos, ndyo naijon na cotjue' nn'an s'on cüentaa' Tyo'ts'on, majo' min tanin ts'an na t'uiihin ee tyi'coventyja xjen na ngenon jon navi' t'man.

Tyi'je'quindëe' ntsqueho' naijon na jö

21 Ndo' itsontyichen Jesús ndëéhan:

—Ja jö, ndo' 'o' njnt'ueho' ja, majo' ninvaa choho' jnanho' ndo' ncüjeho'. Ee naijon na jö, 'o' je'quindëe' ntsqueho'han'!

22 Ng'e na tso jon jñ'oonva!, taxee' nn'an judíos:

—¿Aa nts'aahan' na ntscuee' nquiihin, na itso juu yuu na vja juu je'quindëe' ntsquëhan'?

23 Jo' t'a jon jndyuehan, itso jon:

—'O' tyi'quinan'xuanho' ntyja 'naan' quiñoon'ndue, majo' ja m'an ntyja 'naan'han'. 'O' m'anho' ntyja 'naan' juu tsonnangue, majo' ja tyi'quitsixuan ntyja 'naan'han'.

24 Mang'e jo' jndë tsjö jñ'oonva' ndëého' na ninvaa choho' jnanho' ndo' ncüjeho'. Ee xe na aa tyi'covantyja n'onho' na condui ja nquii jon na t'ua Tyo'ts'on ts'ian nnön na jndyö quii' nt'anho', yajo' ninvaa choho' jnanho' ndo' ncüjeho'.

25 Yajo' taxee' nnda'han nnon jon, jnduehan:

—¿Nin condui 'u'?

T'a Jesús jndyuehan:

—Maninjuuntyi jñ'oon cha'xjen na jndë totsjö ndëého' ntyjantyi xjen na t'a na mancyä jñ'oon naya.

26 Nquii jon na conduihin na mayuu' jñon jon ja na m'anho', jndye jñ'oon tso jon nnön na quitsi'manhan' ndëého'. Ja ninnquii'chen

matscüenön joo jñ'oon'ñeen ndëë nn'an. Ndo' jndye jñ'oon min na ntyjii jon na chuhan' na co'xën.

²⁷ Majo' joo nan'ñeen, tataa' n'onhan na itsi'man jon na nquii Tyo'ts'on condui tye jon.

²⁸ Ndo' tsontyichen Jesús ndëéhan:

—Condui ja nquii tsans'a na i'ua Tyo'ts'on ts'ian nnön na m'an quii' nt'elho'. Ndo' vi na jndë t'ionho' ja tsonjn'aan, juu xjen'ñeen ncüaa' n'onho' na juu jon condui ja ndo' mantyi na ta'nan ncüii nnon na mats'a ntyja nchu vaa na matsixuan ncö. Ntyjantyi na si'man Tyéhö' nnön, xia'ntyi joohan' na matsi'man ndëë nn'an.

²⁹ Ndo' nquii Tyéhö' na jñon jon ja quii' nt'elho', m'aan jon yo ja. Tyi'co'ndyii jon ja na ninnkö, ng'e ninnquii'chen mats'a ncüii cüii nnon na cavee' ntyjii jon yo ja.

³⁰ Ndo' vi na jndë sinin Jesús jñ'oonmin', jndye nn'an tentya n'onhan jon.

Juu jñ'oon na mayuu', ntsiquindyaahan' 'o'

³¹ Ndo' tso Jesús ndëë nn'an judíos na jndë van-tyja n'onhan jon:

—Xe na aa ntjotyenko' ntyja 'naan' juu jñ'oon na mancyä ndëého', yajo' mayuu' conduihö' nn'an na cotsay'on yo jñ'oon na mancyä.

³² Ndo' mantyi ncüaa' n'onho' nin jñ'oon conduihö' na mayuu', ndo' na nnnda', ja na condui jñ'oon na mayuu', ntsiquindya 'o' ntyja 'naan' jnanho'.

³³ T'a nan'ñeen, jnduehan:

—Nqué condui já tsjaan 'naan' Abraham na jndyocahan!. Min'jon tacondui já nn'an na to-tye'ntjontyen ndëë mañoon nn'an. ¿Ndu na matsu'

San Juan 8:34

liv

San Juan 8:40

na ntsiquindya' já na m'án nacie 'naan' ncüiichen ts'an?

³⁴ Ndo' t'a Jesús, itso jon:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndéeho', min'cya ro ts'an na itsitjahin nnon Tyo'ts'on, juu jnaan' tsan'ñeen itye'ntjontyehan'hin. Ndo' na nnda', itsijonhan'hin cha'vijon ts'an na ityentjontyen nnon ncüiichen ts'an.

³⁵ Juu tsan na conduihin ts'an na itye'ntjontyen juu nnon patrón 'naan' juu, tyi'jnda' na aa ntjotyehin nacie 'naan' jon. Majo' nquii jnda jon, mancha' xjen m'aan juu yo jon.

³⁶ Ja na condui jnda Tyo'ts'on, ntsiquindyahoho' ntyja 'naan' jnanho', ndo' ng'e jo', nan'xuanho' na mayuu' conduiho' nn'an na jndé jndyahoho' ntyja 'naan'han'.

³⁷ Ndo' mantyji ya na conduiho' tsjaan Abraham na jndyocahan', majo' tsojnaan' na ndiquioo jñ'oon njan quii' ñuaanho', jo' na cojoo' n'onho' na nin'quinan'cuee'ho' ja.

³⁸ Ja matsinën ndéeho' 'nan na jndé jnty'ia nnön xjen na tom'an yo Tyéhö'. Majo' 'o' cont'aho' 'nan na jndé jndyeho' na tso nquii juu na conduihin tyeho'.

³⁹ T'ahan, jnduehan nnon jon:

—Nquii Abraham conduihin tyé.

Ndo' t'a Jesús, itso jon ndéehan:

—Xe na aa mayuu' conduiho' tsjaan 'naan' Abraham na jndyocahan', yajo' nt'aho' cha'xjen na tots'aa nquii jon.

⁴⁰ Majo' 'o' cojoo' n'onho' na nin'quinan'cuee'ho' ja na condui ja ts'an na matsinën jñ'oon mayuu' ndéeho', ndo'

joo jñ'oon'ñeen ninnquii'chen jñ'oon 'ndyo Tyo'ts'onhan' na jndyi ja. Nquii Abraham tyi'quits'aa jon cha'xjen 'nan na cont'aho'.

41 Majo' 'o' cont'aho' cha'xjen na its'aa nquii tyeho'.

T'ahan, jnduehan nnon jon:

—Já chito na tui já na tyi'jnda' nin ts'an tyé. Ninnccüii tyé m'aan, nquii Tyo'ts'on.

42 T'a Jesús, itso jon:

—Xe na aa mayuu' Tyo'ts'on conduihin tyeho', yajo' mantyi nnan'vengioho' ja, ng'e ja na m'aan jon jnan ndo' jndyö na m'anho'. Majo' chito aa jndyö ntyja njan ncö, nquii jon i'ua jon ts'ian nnön na m'an quii' nt'anho'.

43 ¿Ndu na ndicüaa' n'onho' jñ'oon matsinën? Ndö' va na coquenonho' ng'e tyi'nin'quindyeño' jñ'oon na mancyá.

44 'O' nan'xuanho' ntyja 'naan' tyeho' nquii yutyaia, ndo' nin'quinan'quindëho' 'nan na nt'ue ts'on juu yoho'. Ntyjantyi xjen na tui tsonnangue, juu conduihin na itsüje juu nn'an. Tyi'c'oon juu ntyja 'naan' jñ'oon na mayuu' ee ndiquitsixuan juuhan'. Ya na itsinin juu quintu, itsinin juu ntyjantyi 'nan na itsixuan nquii juu ng'e tsanquintuhin ndo' conduihin tye joo jñ'oon quintu.

45 Majo' ng'e na matsinën jñ'oon na mayuu' ntyja njan, jo' tyi'nin'cantya n'onho' ja.

46 Tanin ncüiiho' na nndëë ntsi'man juu na mat-sitja ja nnon Tyo'ts'on. Jñ'oon na matsjö ndëëho' conduihan' jñ'oon mayuu'. Ng'e na nnda', ¿Ndu na tyi'nin'cantya n'onho' ja?

47 Min'cya ro ts'an na m'aan juu ntyja 'naan' Tyo'ts'on, nndyii juu jñ'oon 'ndyo jon. Majo'

ng'e na tyi'conduihoh' ntyja 'naan' jon, jo' na tyi'nin'quindyeaho' jñ'oon naya 'naan' jon.

Mancüixjen m'aan Jesús vitjachen na ndui Abraham

⁴⁸ Yajo' nn'an judíos'ñeen t'ahan 'ndyo jon, jnduehan:

—Jñ'oon na mayuu' conduë na condui 'u' ts'an ndyuua Samaria. Mantyi tsixuan' yutyia, jo' na tsitsan'han' xquen'.

⁴⁹ Ndo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Ja tyi'tsixuan yutyia. Ja nquii Tyéhö' matsit'man', majo! 'o' tyi'quinjon ja ngioho'!

⁵⁰ Ja chito mant'uë na quinan'quinjon 'o' ja. M'aan ncüiichen na itsiquinjon jon ja ndo' nquii jon ntco'xen jon na aa conduihan'.

⁵¹ Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', min'cya ro ts'an na tsijñ'oon' yo jñ'oon na mancyia, tyi'je'quitsu ñuaan' juu.

⁵² Nque nn'an judíos'ñeen, t'ahan 'ndyo jon, jnduehan:

—Nanein covaa' n'ón na matsixuan' yutyia. Abrahan tue' jon, ndo' mantyi nque nn'an na tom'an ndyu na toxen'chen na toninncyahah jñ'oon' Tyo'ts'on ntyja nchu vaa 'nan na nguua. Majo! 'u' matsu!: "Min'ninchen ts'an na itsijñ'oon' yo jñ'oon 'nan', tyi'je'quitsuhin."

⁵³ ¿Aa matsa' na t'manntyi condui 'u', chichen tsochiihi Abraham, tsan na tue' ndyu na toxen'chen? Ndo' mantyi nn'an na toninncya jñ'oon' Tyo'ts'on ndyu na toxen'chen ntyja nchu vaa 'nan na nguua, jndë tjëhan. 'U' je', ¿Nin ts'an na macüji" nquii 'u cüenta na condui 'u'?

⁵⁴ Ndo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Tyi'xe'cüijnt'ue xe na aa matsiquinjon nquii ja. Nquii Tyëhö' conduihin na itsiquinjon jon ja, manquii jon na condueho' na conduihin Tyo'ts'on cüentaho'.

⁵⁵ 'O' tyi'cotajn'aanho' jon. Ja mayuu' mavajn'anhin, ndo' xe na aa matsjö na tyi'cüajn'anhin, yajo' nts'a na quintu ja cha'xjen 'o' m'anho' na quintuhö'. Majo' ja mayuu' mavajn'anhin, ndo' matsuë jñ'oon 'ndyo jon.

⁵⁶ Nquii tsochiiho' Abraham tyooo na neiin' jon na taa' ts'on jon na nguee' xjen na ndui ja na ts'an ja. Jndyiaa' jon na nnnda', ndo' tyooo na neiin' jndyi jon ntyja 'naan'han'.

⁵⁷ Ndo' t'a nan'ñeen, jnduehan:
—'U' min na tacondë venn'an ncho'nqui nchu'. Tyi'ya matsu' na jndë jndyia' Abraham.

⁵⁸ Ndo' jo' t'a Jesús jndyuehan:
—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', vitjachen na nndui Abraham, majo' ja macüiixjen m'an.

⁵⁹ Yajo' nan'ñeen jnan'ncüihan ntjö' na ntmein'han jon. Majo' tyi'quitquenhan cüenta na tenon jon xoncüe quii' nt'anhan. Jndui' jon vats'on t'man.

9

Tsan na tuihin na nchjaan'juu, sin'man Jesús juu

¹ Já nn'an na ncho've na tqueen' Jesús na quinan'jön yo ts'ian na tots'aa jon, tomanytí yohin. Xjen na sacüenön ncüii joo, jnty'iá ncüii tsans'a na mancüiixjen nchjaan'juu xjen na tuihin.

² Tax'ě nnon Jesús, jndue:

—'U' ta, na matsu'man' jñ'oон' Tyo'ts'on ndé, ¿Nin juu sitjahn nnon Tyo'ts'on na tui tsanva' na nchjaan' juu? ¿Aa nquii juu ndo' aa nn'an na ndahin?

³ Jo' t'a Jesús, itso jon:

—Min chito jnaan' nquii tsanva' na tuihin na nchjaan' juu, min chito jnan nque nn'an na ndahin. Nnda' vaa na iquenon juu cha' ntyja 'naan'han' ntsi'manhan' juu najndei na tsixuan nquii Tyo'ts'on.

⁴ Nquii jon na jñon jon ja, i'ua jon ts'ian nnön na quits'a. Ndo' tsixuan na quits'a ts'ian'ñeen viochen xjen na ninvant'ö. Majo' mangüentyja xjen na ncüjë, yajo' taje'quindëe nt'antyëchëen ts'ian 'naan'jon.

⁵ Viochen xjen na m'an ja quii' nt'an nn'an, itsijonhan' ja cha'vijon chon na mancyax naxuee ndëëhan.

⁶ Vi jndë tso Jesús na nnda', tju' jon ndaa 'ndyo jon tyuua. S'aa jon ndoo' yohan', ndë jo' tyu jonhan' ndö'nnon juu tsannchjaan'ñeen.

⁷ Jndë jo' itso jon nnon tsan'ñeen:

—Cja' pila Siloé, quiman' ndö'nnon'. (Jñ'oон Siloé itsiquindyihan' na jñon ts'an tyje juu ncüii nt'aa.)

Ndo' tsannchjaan'ñeen tja juu jo', tman juu ndö'nnon juu. Ndo' ya na jndyo ntcüe' juu, xuee jndyiaa' juu.

⁸ Ndo' nn'an na m'an ndyo vaa' tsan'ñeen yo nn'an na tojnty'ia na tocan juu 'nan na totsitjahan'hin, jnty'iahan na ndyo ntcüe' juu. Yajo' taxee'han ndëë ntyjehan:

—Tsanva', ¿Aa chito majuu tsannchjaan' na tove-quityen na tocan 'nan na itsitjahan'hin ndëë?

9 Jndue vendyehan:

—Majuu ndö'.

Majo' mañoon ntyjehan jndue:

—Chito juu, ve' mannda' vaahin.

Majo' itso nquii juu:

—Maja ndö.

10 Yajo' taxee'han nnon juu:

—¿Nchu tui na ya mandyia'?

11 T'a juu jndyuehan, itso juu:

—Juu tsan na jndyu Jesús s'aa jon ndoo', tyu johan' ndö'nnön. Jndë jo' tso jon na cjö Siloé quiman nnön. Ndo' tyjë jo', tman nnön, ndo' tyincyaahan' na ya manty'ia.

12 Ndo' taxee'ntyichenhan nnon juu, jnduehan:

—¿Yuu jon m'aan tsan'ñeen?

T'a juu jndyuehan:

—Tyi'quintji yuu jon m'aan jon.

*Nin'cüaa' n'on nn'an fariseos nchu vaa tui na
jn'man tsannchjaan'*

13 Ndo' juu tsan'ñeen na tom'aan juu na nchjaan', tyey'on nn'anhin na tondëë ntyjehin nn'an judíos na conduihin tmaan' fariseos.

14 Ndo' juu xjen na s'aa Jesús ndoo' na tyincyaaa jon na ya jndyiaa' tsan'ñeen, jo' xuee na cota-jndyee nn'an judíos.

15 Ndo' nque nn'an fariseos'ñeen taxee'ntyihin nnon juu, jnduehan:

—¿Nchu vaa 'nan na tui na ya mandyia'?

T'a juu, itso juu:

—Tyu tsan'ñeen ndoo' ndö'nnön, jndë jo' tmanhan', ndo' nanein xuee manty'ia.

16 Ndo' vendye fariseos'ñeen, jnduehan:

—Tsan na sin'man 'u', tac'oon juu ntyja 'naan'
Tyo'ts'on, ee tyi'cuee' ts'on juu juu xuee na cota-
jndyëë.

Majo' vendye ntyjehan t'ahan, jnduehan:

—Ts'an na tsixuan jnan, tyi'je'quindëë nts'aa juu
ncüii ts'ian t'man cha'na tui ndö'.

Ndo' na nnnda' jnan'tiuhan, tyi'cüijon jñ'oon na
jnan'neinhan.

¹⁷ Ndo' taxee' nnnda'han nnon juu tsan'ñeen na
tom'aan na nchjaan', jnduehan:

—Ndo' 'u' je', ¿Nin 'nan matsu' ntyja 'naan' na ya
mandyia' na s'aa juu?

T'a tsan'ñeen:

—Condui jon ts'an na incyaa jñ'oon' Tyo'ts'on.

¹⁸ Majo' joo nan'ñeen na conintque ndëë jaa
nn'an judíos, mancüiixjen tyi'nin'cantyja n'onhan
na tom'aan tsan'ñeen na nchjaan' juu, ndo'
naneinhin jndë ntjo ya ndyiaa' juu. Ng'e jo'
tqueen'han nn'an na ndahin.

¹⁹ Ndo' taxee'han ndëë nan'ñeen, jnduehan:

—Tsanva', ¿Aa ndaho'hin? Nin jñ'oon con-
dueho', ¿Aa mayuu' na tuihin na nchjaan' juu? Xe
na aa mayuu' na nnnda', nchu tui na ya ndyiaa' juu?

²⁰ Ndo' nque nan'ñeen na ndahin, t'ahan, jndue-
han:

—Mangiö na ndahin ndo' mantyi mangiö na
tuihin na nchjaan' juu.

²¹ Majo' ntyja 'naan' na nchu vaa 'nan tui na ya
ndyiaa' juu, jo' tyi'quindiö. Ndo' min tyi'quindiö
nin ts'an s'aa na ya ndyiaa' juu. Majo' jndë tuee'
ndyuu' juu, ng'e jo' quitaxee' nqueho' nnon juu
nchu vaa 'nan tui. Nquii juu ngitso.

22 Nnda' vaa jñ'oon na jnan'ntcüe' nan'ñeen ng'e ncyaaahan ntyjehan nn'an judíos na conintque ndééhan. Ee nan'ñeen jndë jnan'jonhan jñ'oon yo ntyjehan xe na aa min'cya ro ts'an na ncüji' jndyoyu na juu Jesú斯 conduihin nquii Mesías, tyl'je'ncyahan na ngacantyichen na ntsision tsan'ñeen xjen na covancüihan vats'on na nnan't'maan'han Tyo'ts'on.

23 Ndo' na nnda' vaa, jo' na jndue nn'an na ndahin: "Jndë tuee' ndyuu' juu. Quitaxee' nqueho' nnon juu nchu vaa 'nan na tui."

24 Ndo' juu tsan'ñeen na tom'aan na nchjaan', tqueen' nnda' nn'an fariseo'ñeenhin. Jnduehan nnon juu:

—Quitsa' na njon nquii Tyo'ts'on. Já mangiö na juu tsans'ava' itsixuan juu jnan.

25 Jo' t'a juu, itso juu:

—Aa ja tyl'quintji na aa condui tsanva' ts'an jnan. Ninnçüii vaa na mavaa' ts'ön, min na tom'an na nchjan, majo' nein xuee manty'ia.

26 Ndo' taxee' nnda'han nnon juu, jnduehan:

—¿Nin 'nan s'aa juu 'u'? ¿Nchu vaa s'aa juu na ya mandyia'?

27 Yajo' t'a tsan'ñeen, itso juu:

—Majndë tsjö ndéého', majo' tyl'nin'quindye'ho'. Ndo' nanein, ¿Nchu vaa na nin'quindye nnda'ho'? ¿Aa mantyi 'o' nin'quitsay'onho' yo jñ'oon na incyaa jon?

28 Yajo' ta'han na jnan'cüejnaan'han juu, jnduehan:

—'U' condui 'u' ts'an na vay'oon yo jñ'oon na incyaa tsanva', majo' já cotsay'ón yo jñ'oon na toninnçyaa Moisés,

29 Já mangiö na sinin Tyo'ts'on yo Moisés, majo' juu tsanva', min tyi'quindiö yuuto jnan jon.

30 Ndo' t'a tsan'ñeen, itso juu ndëëhan:
—Cavee' jndyi ntyji na nnnda' na 'o' min tyi'quindioho' yuu jon jnan jon, ndo' ja, jndë tyincyaa jon na ya manty'ia.

31 Ndo' tsoñ'en jaa mangiö na nque nn'an na tyia 'nan cont'a, tyl'je'quindiyii Tyo'ts'on jñ'oon jndyuehan. Majo' min'cya ro ts'an na itsit'maan' juu jon ndo' its'aa juu 'nan na nt'ue ts'on jon, ndyii jon jñ'oon 'ndyo tsan'ñeen.

32 Ntyjantyi xjen na tui tsonnangue, minjon tacondye nn'an na aa nintom'aan ncüii ts'an na s'aa jon na ya ndyiaa' ncüii ts'an na tuihin na nchjaan' juu.

33 Juu tsans'ava' xe na aa tyi'c'oön Tyo'ts'on yohin, ta'hnan 'nan nndëë nts'aa jon.

34 Majo' t'a nan'ñeen 'ndyo juu, jnduehan:
—'U' ntyjantyi xjen na tui 'u', matsixuan' jnan. Ndo' ¿Aa matsichon' na ntsi'man' ndë?

Jndë na tso juu na nnnda', yajo' tavityincyahan na vintyja ntsijonchenhin yohan xjen na covancüihan vats'on 'naanhan.

Nan'xuanhan cha'vijon nn'an nchjan ntyja 'naan' Tyo'ts'on

35 Jndyii Jesús na tji'han tsan'ñeen quii' nt'anhan. Xjen na tjon nnnda' jonhin, tso jon nnon juu:

—¿Aa vantyja tson' jnda Tyo'ts'on?

36 T'a juu:
—Nnda' ta, quitsu' nnön nin ts'anhin cha' ngantyja ts'önhin.

37 Itso Jesús nnon juu:

—Majndë jndyia'hin. Mancö na matsinën nnon' condui ja nquii jon.

38 Ndo' tēco'xtye juu na tonnon jon na itsit'maan' juuhin, itso juu:

—'U' ta, mavantyja ts'ön 'u'!

39 Ndë jo', tsontyichen Jesús nnon tsan'ñeen:

—Ja jndyö tsonnangue na ntco'xën nn'an ntyja 'naan' jnanhan. Ng'e na nnnda', joo nn'an na conan'tiu na cha'vijon na cojnty'ia nchu vaa ntyja 'naan' Tyo'ts'on, ja nts'aa na n'ndyiihan' joohan na itsijonhan'hin cha'vijon ts'an nchjaan'. Majo' nque nn'an na cotji'han cüenta na nan'xuanhan na nchjanhan na tonnon jon, ninnuya na ncüaa' ya n'onhan ntyja 'naan' jon. Itsijonhan' ntyja 'naanhan na conduihan cha'vijon ts'an na xuee indyiaa'.

40 Ndyo jo' ventyjee' vendye nn'an tmaan' fariseos, jndyehan na nnnda' vaa itso Jesús. Ya jo' taxee'han nnon jon:

—¿Aa mantyi condui já nn'an nchján?

41 T'a Jesús, itso jon ndëëhan:

—Xe na aa conduihö' cha'vijon nn'an na tyi'ngüicüaa' n'on ntyja 'naan' Tyo'ts'on, yajo' tavijnan nan'xuanho'. Majo' ng'e na condueho' na conduihö' nn'an na covaa' ya n'on ntyja 'naan' jon, tsojnaan' jo' nan'xuanho' na choho' jnanho'.

10

Jñ'oон na tyi'quitsi'man nquii'han' ntyja 'naan' teon quinman

¹ “Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', ts'an na tyi'vaquee' 'ndyotsë' teon yuu jon na too' quinman, ve' ncüichen joo iva juu teon'ñeen na ngüantyque' juuhan', conduihin tsanch'uee yo tsan ich'uee tyincyo.

² Majo' juu ts'an na vantyjee' quinman'ñeen, vaquee' jon 'ndyotsë' teon.

³ Ndo' tsan na iquen cüenta 'ndyo juu teon'ñeen, itsiquinaan jon na ngüenon nquii tsan na vantyjee' joo cho'ñeen. Ndo' cho'ñeen condye o' jndyee' jon, icüji' jon nguee o' na vachu jon joo o' na ntcüa' o'.

⁴ Ndo' vi na jndë tji' jon tsoñ'en quinman'ñeen quii' teon'ñeen, yajo' ivejndyee jon tondëë o'. Ndo' cotsantyja o' toxen' jon ng'e cota'jn'aan o' jndyee' jon.

⁵ Majo' juu ts'an na chito conduihin ty'oo o' na tyi'quita'jn'aan o' jndyee', xe'quitsantyja o' toxen' juu, ve' nnan'non o'hin. Ee tyi'quita'jn'aan o' jndyee' ncüichen ts'an na chito ty'oo o'.

⁶ Juu jñ'oon'ñeen na tyi'quitsinin nquii' Jesús juuhan' ndëëhan, majo' tataa' n'onhan nin jñ'oon nin'quitsiquindyihan'.

Condui Jesús tsan naya jndyi ivantyjee' quinman

⁷ Ndo' sinin nnnda' Jesús ndëë nan'ñeen. Itso jon:
—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho' na ja condui juu 'ndyotsë' teon na cotsaque' quinman.

⁸ Tsoñ'en nn'an na jndë jndyoquindue na conduihan na nta'ntyjee'han quinman vitjachen na ndyö, conduihan nannty'uee ndo' nn'an na conty'uee tyincyo. Majo' joo quinman, cho' na mayuu' condui o' cüenta ja, tyí'quinan'jñ'oon'han jñ'oon na condue nan'ñeen.

⁹ Ja condui 'ndyotsë' teon. Min'cya ro ts'an na ngaquee' ntyja njan, ntsin'man ja ñuaan' tsan'ñeen. Itsijonhan' tsan'ñeen cha'vijon ncüii quitsman na quindui' o' teon'ñeen na nntjii o' na ntcüa' o' ndo' ndë jo' icüjee' nnnda' o'.

¹⁰ "Tsanch'uee ninnquii'chen icüjee' juu na nch'uee juu ndo' na ntscüje juu ndo' na ntsi'ndaa' juu. Majo' ja jndyö na ninncya na tyi'quintycüii na cotando' ñuaan nn'an, ndo' cha' tyi'vacuaa xjen na nan'xuanhan juuhan'.

¹¹ Ja condui tsan na ya mavantyjë' quinman. Juu tsan na ya ivantyjee' quinman ntsjuen', ncyaa juu na cue' juu ntyja 'naan o'.

¹² Majo' juu tsan na ve' conduihin moso na chito ty'oo o' juu ee ve' na vantyjee' ya juu o', ndyiaa' juu na nnndo lobo. Yajo' n'ndyii juu quinman'ñeen, nnannon juu. Ndo' juu lobo'ñeen vantyja o' joo quioo'ñeen ndo' nt'uii o' cho'ñeen ndo' joo cho'ñeen cocya o'.

¹³ Inannon tsan'ñeen ee ve' ts'an vantjonhin, ta'nan its'aahan'hin yo 'nan na coquenon joo quinman'ñeen.

¹⁴ "Ja condui nquii ts'an na ya jndyi mavantyjë' quinman. Vajn'an ja quinman ntsjuen' ndo' joo o' cota'jn'aan o' ja.

¹⁵ Cha'xjen nquii tyëhö' vajnaan' jon ja, mantyi ja mavajn'anhin. Ndo' nninncya na nnan'cuee' nn'an ja ntyja 'naan quinman na condui o' cüenta.

¹⁶ Ndo' mantyi m'an nn'an na conduihan quinman ntsjuen' na tyi'c'onhan juu tmaan'va. Mantyi condui ja na cjöquichöhan, ndo' ndyontyjahan na ncüanhán. Ndo' nts'aahan' na ninnccüii tmaan' conduihan ndo' ninnccüii ts'an na ivantyjee'han.

17 “Ng'e na nnda' vaa, nquii Tyëhö' t'man vaa na venchjii jon ja ee mancyaa na cü'lö cüenta nn'an na conduihan quinman ntsjuën' cha'ninncyaa jon na nngüant'ö xcö.

18 Tanin juu na nndëë ncüji' na vant'ö na chito yo jñ'oon njan. Mancöntyë mancyaa na ngenön na nnda'. Ee vaa najndö na condui ja na quits'ahan', ndo' mantyi vaa najndö na condui ja na nc'ön na ngüant'ö xcö. Ndö' vaa jñ'oon na tquen tyëhö' nnön na quits'a.

19 Jñ'oonmin' s'aahan' na tyi'quitjon' nnda' na jnan'nein nn'an judíos ntyja 'naan' jon.

20 Ee jndye nan'ñeen jnduehan:

—Juu tsanva', tsixuan juu yutyia, ndo' jndë tit-san' xquen juu. ¿Ndu na cotyi'ho' nquenho' jñ'oon na itsinin juu?

21 Majo' ñ'en nn'an na jnduehan:

—Jñ'oonmin' tyi'nan'xuanhan' jñ'oon na itsinin ts'an na m'aan nacje 'naan' yutyia. Ee ncüii ts'an na m'aan nacje 'naan' yutyia, tyi'je'quindëë nts'aa tsan'ñeen na ndyiaa' tsannchjaan'.

Nn'an judíos tyí'cantyja n'onhan Jesús

22 Tuee' nguee tsjoon Jerusalén xjen joo nn'an judíos tonan't'maan'han na covañjoon' n'onhan juu xjen ya na nque ndochihan tquen xco nnda'han vats'on t'man cüentaa' Tyo'ts'on.

23 Ndo' xoncüe ngueesua' xjen tuee' juu nguee'ñeen. M'aan Jesús vats'on t'man 'naanhan. Ivandyi' jon quii' ncüii corredor 'ndyo juu vats'on'ñeen na xia'ntyi nonnt'eii'han' min. Juu Salomón t'ua jon ts'ian na jndëhan'.

24 Ndo' nque nn'an na conintque ndëë nn'an judíos, xi'jndio sacüentyjee'han ngiaa' Jesú. Taxee'han nnon jon, jnduehan:

—¿Tsa'nnda'to xuee na mana chu' já na mat-siquijñ'en' já? Xe na aa mayuu' condui 'u' Mesías quitsu' jndyoyu' ndë.

25 Yajo' itso ta Jesú ndëëhan:

—Jndë tsjö ndëëho' na majuu jon condui ja, majo' mancüiixjen tacovantyja n'onho' ja. Majo' ts'ian na mats'a yo najndeí na tsixuan nquii Tyëhö', joohan' na cotji' jndyoyuhan' ntyja njan.

26 Majo' 'o' tyi'nin'cantyja n'onho' ja ng'e chito conduihó' tmaan' quinman ntsjuën'.

27 Nque nn'an na condui quinman ntsjuën', condyehan jndyëë, ndo' mavajn'anhin, ndo' condyontyahan na x'ën.

28 Ja mancyá na tyi'quintycüii na cotando' ñuaanhan, min tajon ngitsu ñuaanhan. Ndo' min'ncüii ts'an tyi'je'quindëë ncüji'han nt'ö.

29 Ee nquii Tyëhö' na tyincyaá jon joohan nt'ö, t'manntyichen conduihin na tsoñ'en, ndo' tanin juu na nndëë ncüji'han nt'ö nquii jon.

30 Ja yo Tyëhö' ninnccüii condui já.

31 Ndo' joo nn'an judíos'ñeen, vi na jndë jndye-han na nnnda' tso Jesú, yajo' jnan'ncüi nnnda'han ntjö' na ntuen'han jon.

32 Jo' tso jon ndëëhan:

—Cojnty'iaho' na mats'a jndye nnon ts'ian njon yo ntyja 'naan' juu najndeí na itsixuan Tyëhö'. ¿Nin ncüii joo ts'ian'ñeen na its'aahan' na nin'quituen'ho' ntjö' ja?

33 Ndo' t'a nn'an judíos'ñeen, jnduehan:

—Chito ng'e ncüii nnon ts'ian na njon na matsa', jo' na nin'quituén' ntjö' 'u'. Nt'á na nnnda' ng'e na matsinin' jñ'oon tsan' cjoo' nquii Tyo'ts'on. Ee 'u' na ve' ts'an 'u', majo' macüji' nquii 'u' cüenta na condui 'u' nquii Tyo'ts'on.

34 T'a Jesús, itso jon ndéehan:

—Quii' jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui na conan'y'onho', mangioho' juu jñ'oon na sinin jon, itso jon: "O' na conintqueho' ndéë nn'an, matsjö na itsijonhan' ntyja 'naanhö' cha'nan ncö."

Mannda' itsiquindyi jñ'oon'ñeen.

35 Ndo' itsontyichen Jesús:

—Tso Tyo'ts'on ndéë nn'an na ty'on cüenta jñ'oon' jon na conintquehan quii' nt'an nn'an judíos na itsijonhan' ntyja 'naanhö' cha'na nquii jon. Ndo' mangiö na juu jñ'oon na tso jon, chito quintuhan'.

36 Ndo' na nnnda', ja na jñon tyëhö' quii' nt'an nn'an tsonnangue, ncö na i'ua jon ts'ian nnön na ntsin'man ñuaan nn'an, tyi'quichuhan' na condueho' na maju' jñ'oon tsan' na cjoo' jon xeng'e tsjö na condui ja jnda jon.

37 Jo' xe na aa chito ts'ian 'naan' Tyëhö' mats'a, tyi'quichuhan' na ngantyja n'onho' ja.

38 Majo' ng'e mats'a ts'ian 'naan' jon, min na tyi'nin'cantyja n'onho' ja, jo' cantyja n'onho' ntyja 'naan joo ts'ian'ñeen, Ee ntyja 'naanhö' ncüaa' n'onho' na nquii Tyëhö' ninnccüii conduihin yo ja ndo' ninnccüii condui ja yohin.

39 Ndo' nn'an judíos'ñeen, jnan'jnda' nnnda'han na nt'uehan jon, majo' tja jon, ta'nan jndë jnt'ahan.

40 Ndo' tet'iō nnt'á jndaa Jordán yo Jesús, squě naijon na nintom'aan jndyee Juan na totsiquindëë' jon nn'an. Jndye xuee tom'án jo' yo Jesús.

41 Ndo' juu xjen'ñeen jndye nn'an squenon na m'án na nin'quindyehan jñ'oon na toninncyaa jon. Tonduehan ndëë ntyjehan:

—Juu Juan ta'nan s'aa jon ncüii nnon ts'ian na tyl'je'quindëë nduihan' ntyja 'naan najndei nquii ts'an. Majo' sinin jon ntyja 'naan' tsanva', ndo' jñ'oon'ñeen covityincyo na mayuu'han'.

42 Ndo' na vijon na m'anhin jo', jndye nn'an tantlyja n'onhan Jesús.

11

Na tue' Lázaro

1 T'oon ncüii tsanvii', tsan na jndyu Lázaro. M'aan jon tsjoon Betania yo María yo xjo jon Marta.

2 Majuu María'ñeen xjo Lazaro, iscongio juu nchen' ng'ee Jesús ndo' tue' juu ng'ee jon yo soxquen juu.

3 Jo' joo nanntcu'ñeen jnan'cüanonhan jñ'oon na m'aan Jesús. Jnduehan:

—Nnda' ta, juu tsan na venchji' jndyi', mioon jndyi vii' juu.

4 Xjen na jndyii Jesús jñ'oonva', itso jon ndë:

—Juu tycuva' chito ve' xia'ntyi ts'ian na ntscuee'hantin. Jnda' ndu na nnda' vaa na itjon juu cha' nquii Tyo'ts'on ndit'maan'hin ntyja 'naan'han'. Ndo' mantyi cha' ntsit'maan' jon ja na condui ja jnda jon.

⁵ Nquii Jesús, venchjii jndyi jon Marta, mantyi tyje juu yo nquii Lázaro'ñeen.

⁶ Majo' xjen na jndyii Jesús na vii' tsan'ñeen, ntjontyichenhin ve xuee naijon na m'aan jon.

⁷ Ndë jo' itso jon ndë já nn'an na t'man jon na quinan'jón yohin juu ts'ian na its'aa jon:

—Cüa, nc'ö nnt'a ndyuua Judea.

⁸ Majo' jnduě nnon jon:

—'U' ta na matsi'man' ntyja 'naan' Tyo'ts'on ndë, tyi'covijndye xuee na nque ntyjë nn'an judíos na m'an jo' jnan'chonhan na ntuein'han ntjö' 'u', ndo' ¿Aa jo' vja' nnda'?

⁹ Sinin Jesús jñ'oon na itsi'manhan' na tyi'coventyja xjen na nnan'cuee' nn'anhin. Itso jon:

—Ndyiaa' ndo'cüjioon' na ncho've horas na ncüii xuee cha' nndëë nts'aa ts'an ts'ian. Ndo' ng'e na nnnda', xe na mandyi' ts'an naxuee, je'cacüaa' tsjö' ng'ee juu.

¹⁰ Majo' xe na aa natsjon mandyi' ts'an, ngacüaa'hin, ee tyi'xuee.

¹¹ Ndo' vi na jndë tso jon na nnnda' ndë, tson-tyichen jon:

—Juu tsanntyjëëhë Lázaro, itso jon, majo' jö na ntsintcüihin.

¹² Yajo' jnduě nnon jon:

—Nnda' ta, xe na aa ve' itso juu, majnda' na ntco'yahan'hin.

¹³ Ndo' yo juu jñ'oona' na sinin Jesús, si'man jon na ts'oo Lázaro. Majo' já jnan'tiú na tso jon na nnnda' na mayuu' na itso tsan'ñeen.

¹⁴ Ndo' tso jndyoyu jon ndë:

—Juu Lázaro, jndë tue' jon.

15 Ndo' ya nchji na tyí'c'oon ja jo' xjen na tue' juu cha' ngantyja n'onho' ja. Cja na m'aan jon.

16 Xjen'ñeen m'aan Tomás. Juu jon ncüii já na ncho've na t'man Jesús na quinan'jön yo jñ'oon na toninncyaa jon. Conan'quijndyuhin Tsanñ'ein. Tso tsan'ñeen ndë:

—Cúa, nc'ö yo Jesús cha' na aa nnan'cuee' nn'anhin, mantyi jaa ncüjë.

Condui Jesús na cotando' xco nn'an na jndë tjë

17 Yajo' sá, squé Betania. Ndo' nn'an na m'an jo' jnduehan nnon Jesús na jndë ninque xuee na ndiyii' tsoLázaro quityquii' ts'i'ts'ua.

18 Juu Betania cha'na ndye kilómetros na tycya m'aahan' yo Jerusalén.

19 Ndo' jndye nn'an judíos jndë squenon na m'aan Marta yo María na conan'njoon'han nanntcu'ñeen na chjoo' n'onhan na tue' Lázaro.

20 Ndo' juu Marta, vi na jndë jndyii'jon na mavaa xjen ntsqué yo Jesús, jndui' juu na jndyoquitjon-hin Jesús yuu jon na m'án. Majo' María ntjohin v'aa.

21 Ndo' tso Marta nnon Jesús:

—Ta, xe na juuhan' aa m'an' ntjoohin, je'cue' tyjö.

22 Majo' min na jndë tue' juu, ntyji ya na min'ncya ro jñ'oon na ntcan' nnon Tyo'ts'on, ninncyaa jonhan'.

23 Jo' t'a Jesús, itso jon nnon juu:

—Ngüando' xco ty'iu' min na jndë tue' juu.

24 Ndo' t'a Marta, itso juu:

—Ntyji na ngüando' xco tyjö juu xuee na mats'iañ'en ya na ntsintcüi Tyo'ts'on nn'an na jndë tjé.

²⁵ Ndo' jo' tso Jesús nnon juu:

—Ncö condui na vando' xco ts'an vi na jndë tue' juu, ndo' mantyi ntyja njan tsixuan ts'an na tyl'quintycüi na vando' ñuaan' juu. Min-ninchen ts'an na vantyja ts'on ja, min na cue' juu, mancüiixjen ngüando' xco juu.

²⁶ Ndo' ncüii ncüii ts'an na vando' juu ntyja njan ndo' na vantyja ts'on juu ja, tyl'jon cuee' xuee ngitsu ñuaan' tsan'ñeen. ¿Aa vantyja tson' na nnnda'?

²⁷ Ndo' t'a juu, itso juu nnon Jesús:

—Mayuu' ta, vantyja ts'ön na condui 'u' nquii Mesías jnda Tyo'ts'on. Ma'u' na tsixuan' na jndyo' nnon tsonnangue.

Sichjoo'han' ts'on Jesús, t'ioo jon

²⁸ Ndë jo' tja ntcüe' Marta, tëqui'man juu tyje juu María. Ve' ninmaan' tso juu nnon tsan'ñeen:

—Nquii taha' na itsi'man jñ'oon' Tyo'ts'on ndëë, jndë tyjee' jon ndo' iqueen' jon 'u'.

²⁹ Xjen na jndyii María na nnnda', sityuaa' juu, taquitjonhin Jesús naijon na m'án.

³⁰ Ee xjen'ñeen tyí'cotsac'ë quii' tsjoon yo Jesús. Ninm'án yohin naijon na taquitjon Marta já.

³¹ Ndo' nque nn'an judíos'ñeen na conan'njoon'han María na chjoo' ts'on juu na tue' Lázaro, na jnty'iahan na jnanquintyja juu na sityuaa' juu, jndui' juu quii' v'aa, tentyja nan'ñeen toxen' juu. Ee jnan'tiuhan na vaquit'ioo juu nnon tsi'ts'ua.

32 Vi na jndë na tuee' juu na m'án yo Jesús, tēco'xtye juu nnon jon. Itso juu:

—'U' ta, xe na juuhan' aa m'an' ntjoohin, je'cue' tyjö.

33 Ndo' ya na jndyiaa' Jesús na it'ioo jndyi María, ndo' mantyi joo nn'an judíos na jndyontyjahan toxen' juu, cotoyüe nan'ñeen, yajo' t'man jndyi sichjoo'han' ts'on jon, ata si'ndaa'han' ntyjii jon.

34 Taxee' jon ndéehan:

—¿Yuu nquii jon na ty'iuhoh'in?

Jnduehan nnon jon:

—Nnda' ta, quindyoquindya'!

35 Ndo' t'ioo Jesús.

36 Ndo' nque nn'an judíos'ñeen, ya na jnty'iahán na nnda' s'aa jon, jnduehan ndéë ntyjehan:

—Quitquenho' cüenta na venchjii jndyi jon juu ts'oo'ñeen.

37 Majo' vendye nnan'ñeen jnduehan:

—Tsans'ava' na tyincya a' jon na jndyiaa' tsanchjaan', ¿Aa chi mantyi vaa najndeí na conduihin na tyi'ngue' Lázaro?

Tyincya a' Jesús na tando' xco Lázaro

38 Ncüiichen jon si'ndaa'han' ntyjii Jesús. Sá yohin naijon na vaa tsë'tsjö' na jnan'ya nn'an tsi'ts'ua. Té' ncüii tsjö' 'ndyohan'.

39 Ndo' tso Jesús ndéehan:

—Quenaan'ho' tsjö'va'!

Majo' juu Marta, xjo ts'oo'ñeen, tso jon:

—Ta, jndë tic'eehin ee neinhin jndë nenque xuee na tue' juu.

40 Ndo' tso Jesús nnon juu:

—¿Aa chito jndë tsjö nnon' xe na aa ngantyja tson' Tyo'ts'on, ndyia' nnon' na ndit'maan'hin?

⁴¹ Jo' te'ndyaa'han juu tsjö' natë' 'ndyo tsi'ts'ua'ñeen. Ndë jndondë jon, sinin jon nnon Tyo'ts'on, itso jon:

—Ncyä ya jndyi 'U' tye' na mandyi' jñ'oon 'ndyö.

⁴² Ee mantyji na ninnquii'chen mandyi' jñ'oon na matsinën nnon'. Majo' nnda' jñ'oon tsjö cha' nque nn'an na m'an xi'jndio na m'an, ngantyja n'onhan na 'U' t'ua' ts'iianmin nnön.

⁴³ Ndo' vi na jndë tso jon na nnda', sue jon jndyee' jon, itso jon:

—'U' Lázaro, quindui' jo'.

⁴⁴ Ndo' juu xjen'ñeen jndui' tsoLázaro vetyjo ndiaa na tyi'ntuein ng'ee juu yo nt'ö juu, ndiaa'ñeen jnan'cüetyjo nn'anhan'hin na tanty'iuhan. Mantyi të' nnon juu yo ncüii ndiaa. Itso Jesús ndëë nan'ñeen:

—Quinan'quinan'ho' ndiaamin'hin cha' ya ncja juu.

Jnan'jnda' nn'an judíos na nt'uehan Jesús

(Mt 26:1-5; Mr 14:1-2; Lc 22:1-2)

⁴⁵ Ndo' jndye nn'an judíos'ñeen na ty'ehan yo María, ya na jnty'iahan na nnda' s'aa Jesús, tëntyja n'onhan jon.

⁴⁶ Majo' vendye ntyjehan tyenan'quindyiihan nn'an tmaan' fariseos. Tonduehan na jnty'iahan na nnda' s'aa Jesús jon.

⁴⁷ Ndo' nque ntyee na conintque, tatjonhan yo fariseos yo vendye ntyjehan na conduihan nanm'ann'ian. Jnduehan ndëë ntyjehan:

—¿Nchu vaa nquii nt'aha? Ee tsanva' jndë ti-jndye ts'ian its'aa juu na tyi'je'quinduihan' na ve' yo ntyja 'naan' naijndeí nquii ts'an.

⁴⁸ Xe na aa ve'to n'ndyëë na quits'aachen jon na nnnda', ya jo' tsoñ'en nn'an ngantyja n'onhanhin. Ndo' na nnnda', joo nn'an romanos nnan'tyuii'han vats'on njan jaa nn'an judíos yo ninvaa nt'ö tsjöönhön.

⁴⁹ Cüii joo nan'ñeen jndyu jon Caifás. Juu chu'ñeen juu jon conintquehin ndëë ntyee cüenta jaa nn'an judíos. Itso jon ndëë ntyehin nan'ñeen:

—'O' min'chjo tyi'jnda' nquenho'!

⁵⁰ Min tyi'quitji'ho' cüenta na yantyichen na cue' ncüii tsans'a ntyja 'naan tsoñ'en joo nn'an ndyuua na nan'xuan jaa, cha' nquii ta tsanm'aants'ian t'man tyi'ntscüje jon tsoñ'en jaa.

⁵¹ Majo' chito na tso jon jñ'oon'ñeen ng'e na ivaa' ts'on nquii jon. Nnda' tso jon ng'e juu chu'ñeen conduihin tyee na conintque ndëë jaa nn'an judíos. Jo' na tyincya Tyo'ts'on na tyuua'chen sinin jon 'nan na xejnda ngüentyja na nguaahan' na nnan'cuee' nn'an Jesús. Nguua na nnnda' cha' nquii tsanm'aants'ian t'man, tyi'ntscüje jon nque ntyehan nn'an na m'anhan juu ndyuua'ñeen.

⁵² Ndo' chito xia'ntyi ntyja 'naan nque nn'an judíos na ngue' Jesús. Mantyi ngue' jon ntyja 'naan tsoñ'en nn'an na min'cya ro joo na m'anhan na t'man qui n'onhan jon, ntsitjon Tyo'ts'on nan'ñeen ntyja 'naan' jon.

⁵³ Ng'e na nnnda' tso Caifás, majuuntyi xee'ñeen jnt'a nn'an judíos'ñeen jñ'oon na nnan'cuee'han juu Jesús.

54 Ng'e jo', tavi tondyi' tyincyo Jesús quii' nt'an nn'an judíos. Jo' jnt'uí ndyuua Judea yohin, sá ncüii tsjoon chjo na jndyu Efraín. Juu tsjoon'ñeen ndyo m'aanhan' ndyuua naijon na tyi'jndye nn'an m'an. Jo' tom'án yohin cüannty i ro xuee.

55 Xjen'ñeen vavindyo na nguee' nguee pascua na jaa nn'an judíos conan'cüjë quinman na conan't'maan' Tyo'ts'on. Vitjachen na nguee' juu nguee'ñeen, jndye nan'ñeen jndui'han njoonhan, ty'ehan Jerusalén cha' ndëë nnan'quindëhan tsoñ'en na ican jñ'oon na tquen Moisés, na ntyja 'naan' jo' ntquenhan'hin na ji'ua conduihan tonnon Tyo'ts'on.

56 Joo nan'ñeen tojnt'uehan Jesús. Ndo' viochen xjen na tom'anhan vats'on t'man, tonduehan ndëë ntyjehan:

—¿Nchu vaa m'aan' n'onho', aa nts'aahan' na tyi'xe'quindyo jon nguee?

57 Ndo' joo ntyee na conintque ndëë jaa nn'an judíos yo nin'nn'an tmaan' fariseos, tquenhan jñ'oon naijndeih'an'. Jnduehan min'cya ro ts'an na aa ntyjii yujon m'aan Jesús, quitsiquindyii tsan'ñeenhan, cha' nndëë ncuee' ndueehan jon.

12

*Scongio María nchen' ng'ee Jesús
(Mt 26:6-13; Mr 14:3-9)*

1 Yon xuee vitja na nguee' nguee pascua ya na jaa nn'an judíos conan'cüjë quinman na conan't'maan' Tyo'ts'on, juu xjen'ñeen squé tsjoon Betania yo Jesús. Squé vaa' Lázaro, juu tsan na tyincyaa jon na vando' xco.

² Ndo' jnan't'maan' nan'ñeen Jesús, jnan'jnda'han na tcü'á. Juu Marta tyentjon juu ndé ndo' mantyi tacüetyen nquii Lázaro'ñeen yo já na tendyuá mesa yo Jesús.

³ Juu María'ñeen na y'oон juu xoncüe litro nchen' ninnquii'chen nardo jnda jndyi njonhan'. Scongio juu nchen'ñeen ng'ee Jesús, ndé jo' tovee' juu ng'ee jon yo soxquen juu. Ndo' na s'aa juu na nnnda', ninvaa quii' v'aa'ñeen tycya jndye quichi.

⁴ Juu xjen'ñeen juu Judas Iscariote, jnda Simón, m'aan juu jo', juu juu na jndé tindyovi' na nninncyaa juu cüenta Jesús. Condui tsan'ñeen ncüii já na tqueen' Jesús na quinan'jón yo jñ'oon na toninncyaa jon.

⁵ Tyi'cuaa ya ntyjii juu ndu na s'aa María na nnnda', itso juu:

—Cüa chito tijnt'ua nchen'va' na ncüii ndye ciento s'on denarios. Juu s'on'ñeen nndëe ntejndeihan' nanninñen'.

⁶ Majo' chito tso juu na nnnda' ng'e na venchjii juu joo nanninñen'. Tso juu na nnnda' ng'e tsanch'ueehin, ee juu tonay'oon tjanche na toquiñjon s'on na toninjnt'ue tsoñ'en já, ndo' toco'xen nquiihin na tocüji' juu s'on na ñjonhan'.

⁷ Ndo' na nnnda' tso juu, jo' t'a Jesús, tso jon:

—Qui'ndyi' tsanscuva' na its'aa juu na nnnda'. Ee itsijnda' juu ntyja 'naan' xuee na ntsaquity'iу nn'an ja.

⁸ Ee nanninñen' tsoñ'en xuee m'anhan quii' nt'anho'. Majo' ja chito ninnquii'chen nnnda' na nc'ön yo 'o'.

Jnan'jnda' ntyee na nnan'cuee'han Lázaro

9 Tic'uaa jñ'oon na m'aan Jesús Betania yo já, ng'e jo', jndye nn'an squenonhan na m'án. Majo' chito xiaa'ntyi na nin'quijnty'iahan Jesús, mantyi nin'quijnty'iahan juu Lázaro'ñeen, ts'an na tue' na tyincyaa Jesús na tando' xco.

10 Ng'e na nnda' vaa, nque ntyee na conintque ndëe jaa nn'an judíos, jnan'jnda'han na mantyi nnan'cuee'han Lázaro.

11 Ee ntyja 'naan' jon jndye ntyjehan nn'an judíos tjihan ntyja 'naan ntyee, tëntyja n'onhan Jesús.

*Ya squé Jerusalén jnan't'maan' nn'an Jesús
(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Lc 19:28-40)*

12 Tonco ncüiichen xuee, nn'an na jndye jndyi'hin jndyehan na mandyo ntsqué Jerusalén yo Jesús.

13 Yajo' tyechohan njon ntsquii nnontëncy'a, tye-quitjonhan juu jon. Tonan'xuaahan, tonduehan:

—Cüt'maan' nquii Tyo'ts'on. Quityio jon jn'aan nquii tsan na ndyo yo xuee' nquii jon na taquintyja jon t'man ts'an conduihin na co'xen jon jaa nn'an Israel.

Nnda' ro jñ'oon tonan'xuaa nan'ñeen.

14 Ndo' tijnda' ncüii snon na tantjo Jesús. Na s'aa jon na nnda', siquindëhan' juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui tivio.

15 Itsohan':
'O' nn'an Jerusalén, tyi'ndyueho'.

Quitquenho' cüenta, indyo nquii jon na taquintyja juu jon t'man ts'an conduihin na co'xen jon 'o' na ntjo jon snon chjo.

16 Majo' já nn'an na tqueen' Jesús na quitsay'ón yo jñ'oon na toninnccyaa jon, tataa' n'ón jñ'oonmin'

na vejndyee. Majo' vi na jndë sit'maan' Tyo'ts'onhin, yajo' tēñjoon' n'ön na nnnda' vaa jñ'oon na jndui ntyja 'naan' jon, ndo' tui cha'xjen juu jñ'oon'ñeen na jndui.

¹⁷ M'an ncüii tmaan' nn'an judíos xjen na t'man Jesús Lázaro na toquindyii' jon quii' ts'i'ts'ua. Ndo' joo nan'ñeen, vi na jndë tyincyaajon na vando' xco Lázaro, yajo' totji' jndyoyuhan ntyja 'naan' na nnnda' vaa na jnty'ia ndééhan.

¹⁸ Mang'e juu ts'ian'ñeen na s'aa Jesús na tyi'je'quindëe nduihan' na ve' najndei nquii ts'an, jo' na tyequitjon nan'ñeen jon na jndë jndyehan na nnnda' s'aa jon.

¹⁹ Ndo' na nnnda', jo' jndue fariseos'ñeen ndëe ntyjehan:

—¿Aa cotquenho' cüenta je'? Taje'quindëe nnt'aha. Tsoñ'en nn'an conanjonhan ntyja 'naan' jon.

Vendye nn'an na conan'neinhan jñ'oon griego jnt'uehan Jesús

²⁰ Quii' nt'an nn'an na ty'e nguee xjen na conan'cüje nn'an judíos quinman, tom'an vendye nn'an na conan'nein jñ'oon griego.

²¹ Squenon nan'ñeen na m'aan Felipe, juu jon ts'an tsjoon Betsaida, ndyuua Galilea. Tanhan vi naya'ñeen nnon jon, jnduehan:

—Nnda' ta, nt'ue n'ön na nnan'nën yo nquii Jesús.

²² Ndo' tēquitso Felipe juu jñ'oon'ñeen nnon Andrés, jndë jo' vehan tyequinduehan nnon Jesús na nnnda'.

²³ Ndo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Ja na condui tsans'a na jñon Tyo'ts'on quii' nt'anho', naneinhin jndë tentyja xjen na ngenön navi' t'man na ntyja 'naan'han' ntsit'maan' Tyo'ts'on ja.

²⁴ Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', ncüii ntquen tsjaan, icanhın' na nnon' ts'anhan' nnon tyuaa. Na nts'aa juu na nnda', itsijonhan' juuhan' cha'vijon na jndë tue'han'. Ee xe na tyi'ndui na nnda', contjohan' na ninjo' ninnccüiihan'. Majo' vi na jndë jnon' ts'anhan', jndye ntquen ngue' nts'aahan'.

²⁵ Minninchen ts'an na ve'nchjii nquiinhin yo na ntsijnda' nquii juu na ngüando' ñuaan' juu, jnaan' jo' ngitsuhin. Majo' min'cya ro ts'an na tyi'njon ntyjii juu nchu vaa na vam'aan juu, nndaa' juu na tyi'jon quintycüii na vando' ñuaan' juu.

²⁶ Xe na aa m'aan ncüii ts'an na nin'quityentjon nnön, quitsue juu jñ'oon na mancyä. Ee na nts'aa juu na nnda', nc'oon juu naijon na m'an ja. Ndo' nquii Tyëhö' ntsiquinjon jon juu tsan'ñeen.

Itsinin Jesúus ntyja na nnan'cuee' nn'anhin

²⁷ "Nein itsi'ndaa'han' ntyji na ngenön navi', ndo' ¿Nchu vaa ntsjö ntyja 'naan'han'? ¿Aa ntsjö: "Tye', cüji' ja juu xjen na ngenön navi'vahin"? Majo' xe'quitsjö na nnda' ee majuu ts'ian na jndyö na ncü'iö cüenta nn'an.

²⁸ 'U' tye', ncya' na ndit'maan' 'U' ntyja njan.

Juu xjen'ñeen tic'uaa jndyee' tye jon quiñoon'ndue. T'a jon:

—Jndë tyincya na covit'maan' ja, ndo' ndit'maan'ntyichen ja.

29 Ndo' nque nn'an na ventyjee' nc'iá, jndyehan na nnda'. Jo' jnduehan ndëe ntyjehan na co'man ntsee. Majo' vendye ntyjehan jnduehan:

—Ncüii ángel sinin nnon jon.

30 Majo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Tic'uaa na jndyeho' na sinin jon cha' quitejndeihan' 'o', chito cha' ntejndeihan' ja.

31 Nein covijnda' jnan na nan'xuan nn'an tsonnangue. Nanein ndyuii' ntyja na tsixuan juu yutya na ico'xen juu quii' n'on nn'an.

32 Ndo' vi na jndë jnan've nn'an ja nnon tsonjn'aan na nnan'cuee'han' ja, yajo' joo nn'an na ninvaa tsonnangue ndyontyjahan ntyja njan.

33 Jñ'oonva' itso jon cha' quitsi'manhan' nchu vaa na ngenon jon na ngue' jon.

34 Majo' t'a nan'ñeen, jnduehan:

—Majndë jndyé na juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui itsiquindiyahan' na nquii Cristo tyi'je'quintycüii na nc'oon jon. Ndo' na nnda', ¿Ndu na matsu' na nquii jon na conduihin tsans'a na jñon Tyo'ts'onhin quii' nt'an nn'an, nnan'vehanhin na nnan'cuee'han jon? ¿Nin juu na nnda' na matsu' na conduihin tsans'a na jñon Tyo'ts'on quii' nt'an nn'an?

35 Ndo' t'a Jesús jndyuehan, itso jon:

—Ja na condui naxuee quii' nt'an nn'an, chjo ro xjen na vi m'an quii' nt'anho'. Ng'e jo' nin-nquii'chen c'onho' ntyja njan viochen xjen na m'anntyëchën yo 'o', cha' juu na condui natyia tyi'ncju' cjehan' 'o'. Ee ts'an na m'aan nacie 'naan' natyia, tyi'quintjii juu jon vjay'oonhan'hin.

36 Majo' ja na condui naxuee, viochen xjen na m'an quii' nt'anho', cantyja n'onho' na condui ja nquii naxuee'ñeen. Xe na aa nnt'aho' na nnda',

nnan'xuanho' ntyja 'naan' Tyo'ts'on na nquii jon
conduihin naxuee.

Ndo' vi na jndë sinin Jesús jñ'oonmin', tja jon
ncüii joo naijon nty'iuu'.

Tyi'nin'cantyja n'on nn'an judíos Jesús

37 Ee min na jndye nnon ts'ian tots'aa Jesús
tondëéhan na tyi'je'quinduihan' yo najndeい nquii
ts'an, mancüiixjen tyi'nin'cantyja n'onhan jon.

38 Nnda' tui cha' quitsiquindëhan' jñ'oon na
toninncyaa juu Isaías, tsan na totsinin nchu vaa
'nan na nguaa. Tso jon:

Ta, ¿Nin juu na vantyja ts'on jñ'oon na conincyá?

Ndo' juu Isaías'ñeen tsontyichen jon ncüiichen
jñ'oon:

¿Nin juu na jndë si'man Tyo'ts'on nnon ntyja najn-
dei na condui nquii jon?

39 Si'man Isaías'ñeen nchu vaa na ndiquindëë
na ngantyja n'on nn'an judíos Tyo'ts'on, ee vaa
ncüiichen jñ'oon na tso tsan'ñeen:

40 Cha'xjen ts'an na nchjaan', ndiquindyiaa' juu,
mannada' s'aa Tyo'ts'on quii' n'on nn'an,
ndo' tyincyaa jon na jnan'que' n'onhan ton-
non jon.

Nan'min' tui cha' tyi'je'quitquenhan cüenta nchu
vaa na nt'ue ts'on jon yohan min na je'cüaa'
n'onhan yo ntyja 'naan' ts'ian na its'aa jon.

Ndo' tsontyichen Tyo'ts'on nnon Isaías'ñeen:
Ee xe na aa ntquenhan cüenta nchu vaa nt'ue ts'ön
yohan ndo' ncüaa' n'onhan juuhan',
ndo' ng'e na nnda' ntcüe' n'onhan jnanhan, ndo'
ng'e jo' ntsin'man ja ñuaanhan.

Ndö' vaa jñ'oon na tso Tyo'ts'on.

41 Sinin Isaías'ñeen ntyja 'naan' nquii Jesús ya sinin jon jñ'oonva' xjen na tityencyoo' nnon jon na tit'maan' Tyo'ts'on.

42 Majo' min na nnnda' tso Isaías'ñeen, jndye nn'an na m'an n'ian quii' nt'an nn'an judíos, tēntyja n'onhan Jesús. Majo' jnaan' na ncyahahan nn'an tmaan' fariseos, jo' tyl'quitji' jndyoyuhan na nnnda'. Ee xe na aa ntji' jndyoyuhan ntyja 'naan' jon, nque fariseos'ñeen tyl'je'ncyahahan na vanaan na nnan'jon nan'ñeen xjen na covancüihan vats'on na conan't'maan' nn'an Tyo'ts'on.

43 Ee joo nanm'ann'ian'ñeen, neinntyichenhan na quindue ntyjehan na ya jndyi cont'ahan, chichen na ntyja n'onhan na juu Tyo'ts'on ngitso na ya ntyjii jon yohan.

Jñ'oon na incyaa Jesús, coxenhan' nn'an yo 'nan na conan'tjahan

44 Yajo' jndeい tic'uaa 'ndyo Jesús. Tso jon:

—Minninchen ts'an na vantyja ts'on ja, tsan'ñeen chito xia'ntyi ja vantyja ts'on juu. Mantyi vantyja ts'on juu nquii Tyëhö' na jñon jon ja.

45 Ndo' minninchen ts'an na jndë jndyiaa' juu ja, mantyi jndë jndyiaa' juu nquii jon na jñon ja quii' nt'anho'.

46 Ja na condui naxuee jndë jndyö tsonnangue na mancy a naxuee quii' ñuaan nn'an, cha' minninchen ts'an na vantyja ts'on ja, ncüji'han'hin ntyja 'naan' natyia.

47 Majo' min'cya ro ts'an na nndyii jñ'oon na mancy a, min tyl'quitsiquindë juuhan', chito ja tsixuan na ntco'xën tsan'ñeen 'nan na itsitjahin.

Ee chito t'ion Tyëhö' ts'ian ja na ntco'xën nn'an yo 'nan na conan'tjahin. T'ion jon ts'ian ja na quitsin'man ñuaan nn'an.

⁴⁸ Juu tsan na tyi'cuee' ts'on ja ndo' min tyi'cy'oон juu cüenta jñ'oon na mancyaa, vaa ncüii na ntco'xenhan'hin. Juu xuee na mats'iañ'en, manquentyi jñ'oon na jndë sinën, joohan' ngito'xenhan' tsan'ñeen ntyja 'naan' na jndë sitjahin.

⁴⁹ Tyi'nan'tiuho' na ve' na jndeい' nquii 'ndyö na matsinën jñ'oonmin'. Ee nquii Tyëhö' na jñon ja quii' nt'an nn'an, nquii jon t'ion ts'ian ja na quitsinënhan', ndo' na quitsi'manhan' ndëëho'.

⁵⁰ Ndo' juu jñ'oon na tquen jon, mavaa' ts'ön na incyaahan' na tsixuan ts'an na tyi'quintycüii na vando' ñuaan'juu. Ng'e jo' ninnquii'chen matsinën cha'xjen joo jñ'oon na ndë si'man jon nnön."

13

Tman Jesús ng'e nn'an na tqueen'jon

¹ Ntyjantyi xjen na tye' na tqueen' Jesús já nn'an na quitsay'ón yo jñ'oon na toninncaa jon, si'man jon na venchjii jndyi jon já. Ntyjii jon na jndë vaventyja xjen na nndui' jon nnon tson-nangue na ncja ntcüe' jon na m'aan tye jon. Jo' xjen na vavindyo na ngitye' nguee pascua ya na conan'cüjé quinman na conan't'mán' Tyo'ts'on, si'manntyichen jon na t'man jndyi vaa na venchjii jon já.

² Tcü'á yo Jesús cüenta matman. Juu xjen'ñeen jndë s'aa yutyia quii' ts'on juu ntyjé Judas Iscariote, jnda Simón, na ncyaaa juu cüenta Jesús.

³ Majnda' ntyjii jon na nquii tye jon jndë tyincyaajon na min'ncüii 'nan tyi'ngenanjon na chito jñ'oon' jon. Ntyjii Jesús na jnan jon na m'aan Tyo'ts'on ndo' majo' vja ntcüe' jon.

⁴ Juu tman'ñeen, viochen xjen na tcü'á, jnanquintyja Jesús, tji' jon ndiaatco na cüe jon. Sityen jon tsiaa' jon yo ncüii ndiaa na cot'ué ndué.

⁵ Ndë jo' tyion jon ndaatooo quii' 'nan na cotmán ndué. Ta' jon na iman jon ng'ë, ndë ive' jon ng'ë yo ndiaa'ñeen.

⁶ Majo' ya na tuee' jon nnon Simón Pedro, itso juu nnon jon:

—Ta, ¿Aa ja mman' ng'ë?

⁷ T'a Jesús, itso jon:

—Ndicüaa' tson' ts'ian na mats'a naneinhin, majo' ya ndëcya ncüaa' tson'han'.

⁸ Majo' itso Pedro:

—Tyi'xe'ncya na mman' ng'ë.

T'a Jesús, itso jon:

—Xe na aa tyl'man 'u', tyl'je'quindëë ntsixuan' ntyja njan.

⁹ Itso Simón Pedro nnon Jesús:

—Ta, xe na aa nnda', yajo' chito ve' xia'ntyi ng'ë, mantyi quiman' nt'ö yo xquën.

¹⁰ Majo' sinin Jesús ncüii jñ'oon na tyl'quitso nquii'han' nnon Pedro:

—Minninchen ts'an na jndë jndëë', tyl'icanhan' na mman na ninvaañ'enhin ee jndë ntju'hin, ve' xia'ntyi ng'ee ro juu icanhan' na mman. Ndo' 'o' conduihoh' na ntju' n'onho', majo' tyl'tsoñ'eho'.

¹¹ Nnda' tso jon ee ntyjii ya jon nin juu na nincyaajon ntyee 'naan nn'an judíos. Ng'e jo' na tso jon:

—Majo' tyi'tsoñ'eho' na conduihoh' na ntju' n'onho'.

¹² Ndo' vi na jndë jndë tman jon ng'ë, tcüe nnda' jon ndiaatco 'naan' jon, ndë jo' tècjo nnda' jon mesa. Itso jon ndë:

—¿Aa covaa' n'onho' nin 'nan itsiquindiyahan' na nnda' s'a?

¹³ 'O' conan'quijndyuho' ja tsan na ts'i'man jñ'oon naya ndëëho' ndo' mantyi na condui ja ts'an na ico'xeenho'. Ndo' majo' ro na condueho' ee mancüiixjen jo' condui ja.

¹⁴ Ng'e ja na condui tsan na ts'i'man ndëëho' ndo' na matye'ntjönhoh', jndë tman ng'eho', mantyi chuhan' na 'o' quitjue'cjeho' na ntyentjonho' ndëë ntyjeho'.

¹⁵ Ee ja jndë s'a ncüii nnon na ts'i'manhan' ndëëho' cha' mantyi 'o' quint'aho' na nnda' yo nn'an cha'xjen jndë s'a yoho'.

¹⁶ Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', juu moso tyi't'man conduihin cha'xjen t'man condui nquii ts'an na ityentjon juu nnon. Ndo' mantyi nquii ts'an na conduihin ts'an na incyaa juu jñ'oon, tyi'tsijonhan'hin yo nquii ts'an na t'ua ts'ian'ñeen nnon juu.

¹⁷ Xe covaa' n'onho' jñ'oonmin' ndo' xe na aa nt'aho'han', ndyio Tyo'ts'on jn'aanho'.

¹⁸ "Majo' chito matsjö jñ'oonva' ntyja 'naan tsoñ'eho'. Ee mantyi nchu xjen nn'anho', 'o' na jndë tjiho' na quinan'jonho' ts'ian na mats'a. Ee mancüiixjen ijndeih'an' na quitsiquindëhan' juu jñ'oon na chu salmo na itsohan': "Manquii ts'an na icüa' yo ja, itsuehin na cjö."

Nnda' vaa itsiquindiyi juu salmo'ñeen.

19 Matsjö jñ'oonva' ndéeho' vitjachen na nndui na nnda', cha' juu xjen na ntsiquindëhan' juuhan', ngantyja n'onho' na condui ja manquiintyi jon na jndë totsjö ndéeho'.

20 Jñ'oon na mayuu' matsjö ndéeho', minninchen ts'an na ncy'oon juu cüenta ts'an na ma'ua ts'ian njan nnon juu, ja iy'oon tsan'ñeen cüenta. Ndo' minninchen ts'an na iy'oon juu cüenta ja, mantyi iy'oon tsan'ñeen cüenta nquii jon na jñon ja quii' nt'anho'.

*Itsiquindyi Jesús na njndëë Judas jon
(Mt 26:20-25; Mr 14:17-21; Lc 22:21-23)*

21 Jndë na sinin Jesús jñ'oonva', t'man jndyi vaa na si'ndaa'han' ntyjii jon, yajo' tji' jndyoyu jon ndë. Itso jon:

—Jñ'oon na mayuu' matsjö ndéeho', ncüii nqueho' nninnycya juu cüenta ja.

22 Xjen'ñeen tojnty'ia ndëë ntyjë ng'e ndicüaa' n'ón nin ncüii já na itso jon na nts'aa na nnda'.

23 Juu xjen'ñeen ja Juan na vequityën ngiaa' Jesús na cocü'á. T'man vaa na venchjii jon ja.

24 Jo' juu Simón Pedro s'aa jon nt'ö jon nnön na cüax'ë nnon Jesús nin ncüii já na nninnycya juu cüentahin.

25 Jo' sindyoo'ntyichen ja ngiaa' Jesús, tax'ë nnon jon, tsjö:

—Ta, ¿Nin ncüii já na nts'aa na nnda'?

26 Ndo' t'a jon 'ndyö, tso jon:

—Majuu tsan na nninnycya tan' tyoo' nnon ya na jndë siquint'ahan'.

Ndo' vi na jndë siquindaa' jon tyoo'ñeen, tyincyaajonhan' nnon Judas Iscariote, jnda ncüii ts'an na jndyu Simón.

²⁷ Ndo' xjen'ñeen vi na jndë ty'oон juu cüenta tyoo'ñeen, tëquee' yutyia Satanás quii' ts'on juu. Yajo' tso Jesús nnon juu:

—Quitsicje 'u' yo ts'ian na ntsa'!

²⁸ Majo' já na minndyuá mesa yohin, min'ncüii já tyí'cüaa' n'ón ndu na nnda' tso jon.

²⁹ Ndo' ng'e na mangiö na juu Judas na y'oон tjanche na ñjon xoquitu', jo' vendye já jnan'tiú na t'ua Jesús ts'ian nnon juu na quitsijnda juu 'nan na icanhan' na ninjnt'ue já juu nguee'ñeen, ndo' aa quits'aa juu naya naninñen'.

³⁰ Ndo' vi na jndë tcüa' Judas juu tan' tyoo'ñeen, manin'ñoon' jndui' juu. Ndo' juu xjen'ñeen jndë tijaanhan'.

Jñ'oon xco na ico'xenhan' nn'an

³¹ Vi na jndë jndui' Judas quii' nt'án, itso Jesús ndë:

—Neinhin ja na condui tsans'a na i'ua Tyo'ts'on ts'ian nnön na jndyö quii' nt'an nn'an, condit'maan' ja. Ndo' juu 'nan na ngenön ndit'maan' jon ntyja 'naan'han'.

³² Ndo' ng'e juu 'nan na ngenön, ndit'maan' jon ntyja 'naan'han', yajo' mantyi ja na condui tsans'a na jñon jon ja quii' nt'an nn'an, ntsit'maan' jon ja ntyja 'naan'han' ndo' cje nts'aa jonhan'.

³³ 'O' na conduiho' ntsinda na venchjiho', matavivio vi m'an yo 'o'. Njnt'ueho' ja, ndo' cha'xjen jndë totsjö ndëë ntyjëehë nn'an judíos, nein

majuuntyihan' matsjö ndëëho': 'O' je'quindëë ntsqueho' naijon na ncjö.

³⁴ Ncüii jñ'oon xco na mancyä ndëëho' na ico'xenhan' 'o', na quinan'vengioho' ntyjeho'. Cha'xjen m'an ja na ventjeho', mannda' vaa quinan'vengioho'hin.

³⁵ Ee na nnt'aho' na nnnda', tsoñ'en nn'an ncüaa' n'onhan na conduihoh' nn'an na tc'ën na quitsay'oho' yo jñ'oon na mancyä.

*Itsiquindyi Jesús na ncüji Pedro
(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Lc 22:31-34)*

³⁶ Ndo' taxee' Simón Pedro nnon Jesús:

—Ta, ¿Yuu vijon vja'?

T'a Jesús, tso jon:

—Ntyja na ngenön naneinhin, je'quindëë ntsijon 'u' ntyja 'naan'han', majo' ngüentyja xjen na ngenoon'han'.

³⁷ Jo' taxee' Pedro nnon jon:

—Ta, ¿Ndu na je'quindëë na ntsijon ja naneinhin yo 'nan na ngenoon'? Tanin min xe na aa ncü'iö yo ntyja 'nan'.

³⁸ Ndo' t'a Jesús, tso jon:

—'U' matsitiu' na nninnycya' na nncü'iö' ntyja njan. Jñ'oon na mayuu'matsjö nnon', vitjachen na ntsixuaa quil'ö na vanco 'io, majo' juu xjen'ñeen 'u' jndë ndye jnda jndë tji 'u' ntyja njan.

14

*Condui Jesús nato na nguee' ts'an na m'aan
Tyo'ts'on*

1 “Tyi'ninncyaho' na ntsi'ndaa'hant' ngioho'. Covantyja n'onho' Tyo'ts'on, mantyi cantyja n'onho' ja.

2 Vaa' tyehö' jndye joo min yuu jon na nc'on nn'an. Xe na aa chi nnda' vaa, jndë tsjö ndeëho'. Mancjö na ntsijnt'a joohan' na ninjnt'ueho'.

3 Ndo' na jö ntsijnt'a naijon na nc'onho', majo' nndyo ntcü'ë. Ndo' jo' ncjöchöho' naijon na m'an, cha' naijon na m'an, mantyi 'o' nndëë nc'onho' jo'.

4 Ndo' 'o' mangioho' yuu jon tja nato na nguee'han' naijon na jö.

5 Ndo' itso Tomás nnon Jesús:

—Nnda' ta, já tyi'quindiö yuujon vja!, ndo' ¿Nchu vaa nt'á na ncüaa' n'ön yuujon tja juu nato'ñeen?

6 T'a Jesús, tso jon nnon juu:

—Ja condui nato, ndo' condui ja jñ'oon na mayuu', ndo' condui ja na tyi'jon quintycüii na vando' ñuaan' ts'an. Ninnquii'chen ntyja njan na nndëë nguee' ts'an na m'aan Tyehö'.

7 Xe na aa covaa' n'onho' nin condui ja, yajo' mantyi ncüaa' n'onho' ntyja 'naan' nquii Tyehö'. Majo' nanein na tonnon ng'e na cota'jn'aanho' ja, mantyi cota'jn'aanho'hin, ndo' cha'vijon na jndë jnty'ia ndeëho'hin.

8 Ndo' tso Felipe nnon Jesús:

—Nnda' ta, quitsi'man' Tye'hö' ndë, yajo' ntjo ya ngiö.

9 T'a Jesús 'ndyo juu:

—'U' Felipe, jndë tijndye xuee na m'an yo 'o', ¿Aa manin jo' tyi'cüajnan' ja? Juu ts'an na jndë jndyiaa' ja, mantyi jndë jndyiaa' juu nquii tyehö'. ¿Ndu na tsu': Quitsi'man' tye'hö' ndë?

10 ¿Aa tyi'cantija tson' na jndyoyu condui ja yo tyëhö', ndo' jndyoyu conduihin yo ja? Majoo jñ'oon na matsinën ndëëho', chito cha'xjen na mavaa'ts'ön ncö na matsinëhan'. Nquii Tyëhö' na ninnquii'chen m'aan jon yo ja, nquii jon its'aa jon ts'ian 'naan' jon yo ntyja njan.

11 Ng'e na nnnda', cantija n'onho' na ninnküii condui ja yo Tyëhö', ndo' ninnküii conduihin yo ja. Xe na aa ndicantija n'onho' na nnnda', majo' ncyaho' na ngantija n'onho' ja xeng'e ntyja 'naan joo ts'ian na mats'a.

12 Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', min'cya ro ts'an na vantlyja ts'on juu ja, maninjoo ts'ian na mats'a, jo' nts'aa juu. Ata njonntyichen ts'ian na nts'aa juu, ng'e jö na m'an Tyëhö'.

13 Ndo' minninchen jñ'oon na ngitanho' nnon Tyëhö' yo xuë, jo' na ninncyahan' cha' cüit'maan'hin ntyja njan na condui ja jnda jon.

14 Tsoñ'en na ngitanho' yo xuë, ninncyahan' ng'e na m'anho' ntyja njan.

Itso Jesùs na ninncaa jon Espíritu Santo quii' n'on nn'an na vantlyja n'onhan jon

15 "Xe na aa vengioho' ja, yajo' quita'nguee'ho' jñ'oon njan na ico'xenhan' 'o'.

16 Ndo' ja ntc'an nnon Tyëhö' na nncyaa jon ncüiichen na ntejndeí jon 'o', manquii Espíritu Santo na conduihin jñ'oon na mayuu'. Ninnquii'chen nc'oon jon yoho'.

17 Nn'an na m'an ntyja 'naan' tsonnangue, je'quindëë na ncy'onhan cüenta jon ee tyl'cojnty'iahin jon, min tyi'quita'jn'aanhan jon.

Majo' 'o' cota'jn'aanho'hin, ee m'aan jon quii' n'onho', ndo' ninnquii'chen nc'oon jon yoho'.

¹⁸ "Tyi'je'qui'ndyi 'o' na ntjotoho', majnda' na nnnyö nnt'a na m'anho'.

¹⁹ Nn'an na tyi'cantyja n'onhan ja, mavaa xjen na nnan'cuee'han ja, ndo' ndë jo' taxe'quijnty'iantyichenhan ja. Majo' 'o' njnty'ia nnnda'ho' ja, ee na ngüant'ö xcö. Mang'e jo' mantyi 'o' nnan'xuanho' na tyi'quintycüii na nta'ndo' xco ñuaanho'.

²⁰ Juu xjen'ñeen, vi na jndë tentyahan', ncüaa' n'onho' na m'an ja yo Tyëhö', ndo' mantyi 'o' m'anho' yo ja, ndo' ja m'an yoho'.

²¹ Juu tsan na itsue jñ'oon na maco'xën ndo' na itsiquindëë juuhan', tsan'ñeen vi'nchjii juu ja. Mantyi nquii Tyëhö' ntsivi'nchjii jon ts'an na vi'nchjii ja. Ndo' mantyi ja ntsivi'nchji tsan'ñeen, ndo' ntsi'man nnon jon ntyja njan.

²² Yajo' itso juu tsan na jndyu Judas, majo' chito Judas Iscariote:

—Nnda' ta, ¿Ndu na xia'ntyi ndë na ntsi'man' ntyja na condui 'u', majo' tyi'je'quitsa'han' ndëë nn'an tsonnangue?

²³ Ndo' t'a Jesús 'ndyo jon:

—Juu ts'an na venchjii ja, ntsiquindëë jon jñ'oon na maquën. Ndo' Tyëhö' nc'oon jon na venchjii jon tsan'ñeen ndo' ntsquenón na m'aan juu na nc'ön yohin.

²⁴ Majo' juu ts'an na tyi'venchjii ja, tyi'nin'cüanguee' tsan'ñeen jñ'oon na mancy. Ee jñ'oon na mancy ndëëho' tsixuanhan' jñ'oon 'ndyo Tyëhö' na t'ua jon ts'ian nnön na jndyö quii' nt'an nn'an, chito jñ'oon 'ndyö ncöhan'.

25 “Matsinën jñ'oonmin ndëëho' viochen xjen na ninm'an yoho'.

26 Majo' ja ntc'an nnon Tyëhö' na quijñon jon Espíritu Santo yoho' na nquii jon ngüañoon' jon 'o'. Ntsi'manntyichen jon ndëëho' jñ'oon na icanhan' na quindyeho'. Ndo' nts'aa jon na ngañjoon' n'onho' tsoñ'en jñ'oon na jndë nintotsjö ndëëho'.

27 “Juu na condui ja na tajñuaan' ts'on ja, ma'ndyihan' na c'oohanhan' yoho'. Juuhan' mancy'a na cy'onho' cüentahan', juuhan' njonntyichen tsixuanhan', chito juu na tajñuaan' ts'on na nan'xuan nn'an tsonnangue. Tyi'nin'ncyahoh' na ntsi'ndaa'hah' ngioho' nin ncüii nnon na ntjonho' min tyi'ntyueho'.

28 Jndë jndyeho' na tsjö ndëëho' na ncjö, majo' nnnyö nnt'a na m'anho'. Xe na aa vengioho' ja, yajo' nninnycyaahan' na neinho' min na tsjö na jö, ee jö naijon na m'aan Tyëhö'. Jon t'manntyichen conduihin, chintyi ja.

29 Ndo' jñ'oonmin' matsiquindyi ja 'o' vitjachen na ngüentyjahan', cha' vi na jndë tentyjahan', ngantyja n'onho' ja.

30 “Mataviviochen na ntsinën yo 'o', ee nquii juu na itye'ntjon nn'an tsonnangueva, jndë ndyontyja juu. Majo' ntyja njan ta'nan min'ncüii nnon na nndëë ninjnt'uehin na quit'uihan' ja.

31 Ee tsoñ'en jñ'oon na ico'xen Tyëhö' ja, mavanc'uëhan!. Ntyja 'naan'han' ncüaa' n'on nn'an tsonnangue na venchji ja jon. Cüa je', quinan'quintyjaho', cja, nnt'ui ntjoohin.

Condui Jesúis ts'öö ntjon na mayuu'

¹ “Ja condui ts'öö ntjon na mayuu', ndo' nquii Tyëhö' conduihin ts'an na vantyjee'han'.

² Min'cya ro nt'ö juu ts'öö'ñeen na m'aanhan' ntyja njan na tyi'quint'ahan' tē, ityjee jonhan', ndo' itscyaa jonhan'. Majo' ncüii cüii nt'ö ts'öö'ñeen na cont'ahan' tē, ityjee jon ndëéhan' cha' jndyentyi tē quint'ahan'.

³ Joo jñ'oon na jndë tyincya ndëého', iquen ntju'han' ñuaanho' cha' ya nnt'aho' ts'ian njan.

⁴ Mang'e jo' quintjotyenko' ntyja njan cha'xjen contjotyenko' ja ntyja 'naanho'. Ee cha'xjen nt'ö ts'öö, je'quindëë nts'aa nquiihan' tē vi na jndë t'ioo'han' yo nquii ts'öö, min 'o' je'quindëë nt'aho' ts'ian na ndit'maan' Tyo'ts'on ntyja 'naanhan' xe na aa tyi'quintjoho' ntyja njan.

⁵ “Ja condui cha'vijon x'ee ts'öö, ndo' 'o' conduihö' nt'öhan'. Nin ncüiiho' na contjotyehin ntyja njan, mantyi ntjotyenko' ja yohin. Ndo' ng'e na nnda', ndëë nt'aho' ts'ian njan. Majo' xe na aa nt'ioo' ts'an ntyja njan, ta'nan ncüii nnon na ndëë nts'aa juu na ndit'maan' Tyo'ts'on ntyja 'naan'han'.

⁶ Ndo' juu ts'an na tyi'quintjotyehin ntyja njan, ntyque'han' juu cha'xjen na conan'cyaa nn'an nt'ö ts'öö, ndo' jo' cocanhan'. Ndë jo' conan'ncüi nn'an nt'öö'ñeen na ndyionhinhän' nnon chon na nntcohan'.

⁷ “Xe na aa contjotyenko' ntyja njan ndo' cota'nguee'ho' jñ'oon na mancyaa, yajo' quitanho' nnon Tyo'ts'on tsoñ'en na nt'ue n'onho' ndo' nincyaa jonhan'.

8 Ndö vaa na itsit'maan'han' Tyëhö', na nt'aho' jndye nnon na ntyja 'naan' jo' ndit'maan'hin. Na nnt'aho' na nnda', ntsi'manhan' na mayuu' conduihö' nn'an na mac'ën na quinan'jonho' yo juu jñ'oon na mancyä.

9 Cha'xjen nquii Tyëhö' venchjii jon ja, mannda' ro venchji jahin. Jo' quintjotyeho' ntyja 'naan' juu na m'an na venchjihö'.

10 Ja matsiquindëë jñ'oon na ico'xen Tyëhö' ja, ndo' contjo ja quii' na venchjii jon ja. Mantiyi 'o' ninnquii'chen quita'nguee'ho' jñ'oon na maco'xënhö'. Ee na nnt'aho' na nnda', ntjotyeho' ntyja 'naan' juu na venchji 'o'.

11 "Jñ'oonmin' matsinën ndëëho' cha' juu na incyaa Tyo'ts'on na nën rö, nnan'xuanho'han', ata vantjo'chen ninnnyaahan' na neinho' ng'e na cota'nguee'ho' 'nan na matsjö.

12 Ndö ro jñ'oon na maco'xëen ja 'o' na quinan'vengioho' ntyjeho' cha'xjen na venchji ja 'o'.

13 Juu tsan na ninnnyaaa na cue' ntyja 'naan ntyje, t'manntyi tsixuan juu na venchjii juu tsoñ'en nn'an.

14 'O' conduihö' nn'an na ya jñ'oon yo ja xe na aa cota'nguee'ho' jñ'oon na maco'xënhö'.

15 Tyi'quitsjö na 'o' conduihö' moso, ee ts'an na m'aan moso tyi'quintjii juu nin 'nan itsijnda' nquii tsan na itye'ntjonhin. Nein matsjö na 'o' conduihö' nn'an na ya jñ'oon yo ja, ee tsoñ'en jñ'oon na jndyi 'ndyo Tyëhö', jndë tsjö nc'ihan' ndëëho'.

16 Chito 'o' jnt'ueho' ja, ncö tji ja 'o' ndo' ma'ua ts'ian ndëëho' na ntsa quint'aho' ncüii cüii nnon na je'camintyjee' na ndit'maan' nquii Tyëhö' ntyja

'naanhan'. Ee na nnt'aho' na nnda', nninncyaa jon min'cya ro jñ'oon na ngitanho' nnon jon yo xuë ng'e na vantyja n'onho' ja.

¹⁷ Ndo' ndö vaa jñ'oon na maco'xën 'o': Quinan'vengioho' ntyjeho'.

Jesús yo nn'an cüentaa' jon, tyi'cuee' n'on nn'anhin

¹⁸ "Vaa xjen na nque nn'an tsonnangue, tyi'cuee' n'onhanho'. Ya na nnda' vaa, cüaa' n'onho' na tyuaa'ntyichen t'onhan na tyi'cuee' n'onhan ja, chito ninnqueho'.

¹⁹ Xe na aa cotsay'onho' jñ'oon yo nn'an tsonnangue, yajo' nc'onhan na vengiohan 'o'. Majo' ng'e na tyi'quinan'jonho' yohan, jo' na tyi'cuee' n'onhan 'o', ee ja jndë tji ja 'o' quii' nt'an nan'ñeen na nan'xuanho' cüentaa' nquii Tyo'ts'on.

²⁰ Cañjoon' n'onho' joo jñ'oon na jndë totsjö ndëëho'. Juu moso tyi't'man conduihin cha'xjen nquii ts'an na ico'xenhin. Ng'e na conty'e nn'an ja, majo'ntyi nty'ehin 'o'. Ndo' xe na aa cota'nguee'ho' jñ'oon na mancyaa, yajo' mantyi nnan'vehan jñ'oon na ninncyaho' ndëëhan.

²¹ Ee mancüiixjen nnt'avi' nn'anho' ng'e na conduihoo' cüenta. Nnt'ahan na nnda' ng'e na tyi'quita'jn'aanhān nquii jon na jñon ja quii' nt'anhan.

²² "Xe na ja tyi'quindyö na matsinën ndëëhan, yajo' tyi'je'quitsijnda'han' na nan'xuanhan jnan tonnon Tyo'ts'on. Majo' neinhin tyi'je'quindëë nnduehan na tyi'quindiohan na aa conan'tjahan nnon jon.

²³ Ee juu tsan na tyi'cuee' ts'on ja, mantyi tyi'cuee' ts'on tsan'ñeen nquii Tyëhö'.

24 Min'ncüii ts'an tyí'cots'aa ts'ian quii' nt'an nn'an cha'xjen joo ts'ian na mats'a. Xe na aa tacots'ahan', yajo' tyi'je'cüijnda' na conan'tjahan nnon jon. Majo' min na jndë jnty'iahan ts'ian'ñeen na mats'a ntyjantyi xjen na t'a jahan', mancüiixjen m'anhan na tyi'cuee' n'onhan ja yo nquii Tyëhö'.

25 Majo' nnda' vaa cha' quitsiquindëhan' juu jñ'oon na jndui na conan'y'onhan na ico'xen na itsohan': T'on nn'an na tyi'cuee' n'onhan ja min na tacots'a min'ncüii nnon na ninnnyaahan' na cont'ahan na nnda'.

26 "Majo' nquii jon conduihin na ngüañoon' jonho', nquii Espíritu na conduihin na mayuu', nnan jon na m'aan Tyëhö' na ncüjee' jon na m'anho'. Xjen na nnguë ntcü'ë na m'an Tyëhö', nc'ua ts'ian na nndyo Espíritu Santo na m'anho'. Ndo' vi na jndë tyjee' jon, ncüji' jndyoyu jon ntyja njan.

27 Ndo' mantyi 'o' ntyji' jndyoyuho' ntyja njan, ee xjen na t'a ts'ianmin' m'anho' yo ja.

16

1 Itsontyichen Jesús:

—Jndë sinën jñ'oonmin' ndëeho' ntyja njan cha' tyi'ntscyaahan' 'o' na vantyja n'onho' Tyo'ts'on.

2 Ee nque nn'an judíos, ntji'han 'o' quityquii' nt'aan'on 'naanhan. Ndo' mangüentyja xjen na min'cya ro ts'an na ntscuee' juu 'o' tsojnaan' na vantyja n'onho' ja, ntsitiuto juu na itye'ntjon juu nnon Tyo'ts'on na nts'aa juu na nnda'.

3 Nnt'ahan nan'min' ng'e ndicüaa' n'onhan ntyja 'naan' nquii Tyëhö' min ntyja njan.

4 Majo' jndë tsjö jñ'oonmin' ndëëho' cha' ya na ngüentyjahan', ngañjoon' n'onho' na jndë tsjohan'.

Ts'ian na its'aa Espíritu Santo

"Tyí'quitsjö jñ'oonmin ndëëho' xjen na t'a ts'ian na chö ng'e na nimm'an yoho'.

5 Majo' nquii jon na jñon jon ja quii' nt'anho', jö ntcü'ë na m'aan jon, ndo' min'ncüiiho' tacota'xee'ho' yuu vijon jö.

6 Majo' ve' ee na tsjö jñ'oonmin' ndëëho', jo' t'man jndyi itsichjoo'hан' n'onho'.

7 Ndo' min na nnnda' vaa, majo' jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', mancüiixjen ntejndeihan' 'o' na ncjö. Ee xe na aa tyi'ncjö, nquii jon na ngüañoon' jon 'o' tyi'xe'cüjee' jon. Ndo' na ncjö, nc'ua ts'ian nnon jon na quindyo jon na m'anho'.

8 Ndo' vi na jndë tyjee' jon, joo nn'an na conan'tjahan, nts'aa jon na ngioo' n'onhan yo nquii jon, yo na quint'ahan 'nan na chuhan' ndo' mantyi yo na ntco'xen Tyo'ts'onhan tsojnaan' na conan'tjahan nnon jon.

9 Joo nn'an na tyi'nin'cantyja n'onhan ja, nquii Espíritu Santo nts'aa jon na ngioo' n'onhan na conduihan nn'an jnan.

10 Mantyi nts'aa jon na ngioo' n'on nn'an tsonnangue na quint'ahan 'nan na jndyoyu ng'e na jö ntcü'ë na m'aan Tyëhö', ndo' taxe'quijnty'iantyichenhan ja.

11 Nts'aa jon na ngioo' n'on nn'an na mayuu' na ntco'xen Tyo'ts'onhan tsojnaan' na tonan'tjahan nnon jon ee na jndë tco'xen jon nquii yutyia na conintque quii' n'on nn'an tsonnangue.

12 “Min jndyechen jñ'oon na nin'quitsinën ndëëho', majo' ndiquindëë ncüaa' n'onho'han' nanein.

13 Majo' nquii Espíritu na conduihin na mayuu', juu xjen na ncüjee' jon, ngotsi'manntyichen jon ndëëho' tsoñ'en jñ'oon na conduihan' na mayuu'. Tyi'xe'quitsinin jon ntyja nchu vaa tsixuan nquii jon, xia'ntyi ntsinin jon ntyja 'naan' ncüii cüii jñ'oon na indyii jon na itsinin nquii Tyo'ts'on. Ndo' ntsi'man jon ndëëho' 'nan na ndëcya nndui.

14 Ntsit'maan' jon ja ee tsoñ'en jñ'oon na nin'quitsiquindyi ja 'o' ncy'oon jon cüentahan', ndo' jñ'oon'ñeen ntsi'man jonhan' ndëëho'.

15 Tsoñ'en na tsixuanhan' cüentaa' nquii Tyëhö', macüentahan!. Ng'e jo' na tsjö na nquii Espíritu Santo ncy'oon jon cüenta jñ'oon na nin'quitsiquindyiho' ndo' na ntsi'man jonhan' ndëëho'.

16 “Taviviochen vi nc'ön yoho' ndo' ndë jo' taje'quijnty'iantyichenho' ja. Ndo' ya ndëcya, chjovi' xjen, vi njnty'ia nnda'ho' ja, ng'e jö na m'aan Tyëhö'.

Juu na itsichjoo'han' n'onho' ntscüequenhan' na nc'onho' na neinho'

17 Jndë na sinin jon jñ'oonmin', vendye já na tqueen' jon na quitsay'ön jñ'oon yohin, jndue ndëë ntyjé:

—¿Nin 'nan nin'quitsiquindyi jñ'oonva' na itso jon ndëë: Taviviochen vi nc'ön yoho', ndo' ya ndë taje'quijnty'iantyichenho' ja? Ndo' ya jndëcya, chjovi' xjen vi njnty'ia nnda'ho' ja? Ndo' mantyi na itso jon: Ng'e na ncjö na m'aan Tyëhö'.

18 Jnduëntyëchén: “¿Nin nin'quitsi'man jñ'oonva' na itso jon na chjovi' xjen? Ndicüaa' nn'ön ntyja 'naan'han!'.”

19 Ndo' Jesús, taa' ts'on jon na nin'quita'x'ëntyëchén jñ'oon'ñeen nnon jon. Jo' tso jon:

—¿Aa cota'xee'ho' ndëë ntyjeho' ntyja 'naan' jñ'oonmin' na tsjö na taviviochen vi na nc'önntyë yoho', ndo' ndë jo' taxe'quijnty'iandyichen 'o' ja, ndo' ndëcyä na chjovi' xjen, yajo' njnty'ia nnda'ho' ja?

20 Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', nque nn'an na m'an ntyja 'naan' tsonnangue nc'onhan na nein jndyihan na njnty'iahan 'nan na ngenön. Majo' juuhan' nnts'aahan' na nndyuee jndyihoo'. Majo' juu na itsichjoo'han' n'onho', ntscüaquetanhan' na nc'onho' na neinho'.

21 Ncüii tsanscu, iquiihan'hin xjen na mandyo ntsingui jon, ng'e jndë tentija xjen. Majo' vi na jndë tui yujnt'a, cotsuu' tycya ts'on jon na tqui-ghan'hin ee m'aan jon na neiin'jon na jndë tui jndä jon.

22 Mannda' vaa itsijonhan' ntyja 'naanho'. Nein m'anhoo' na chjoo' n'onho' na matsjö na ncjö, majo' ninnnyaahaa' na neinho' ya na njnty'ia nnda'ho' ja. Ndo' juu xjen'ñeen juu na neinho', ta'nan ts'an na nndëë ntyjeehan'.

23 “Juu xee'ñeen taxe'canhan' na nta'xee'ntyichenho' jñ'oon nnön. Jñ'oon na mayuu' matsjö ndëëho', tsoñ'en na ngitanho' nnon Tyëhö' yo xuë ng'e na vantija n'onho' ja, jo' na ninnnyaahaa' jon na ncy'onho' cüentahan'.

24 Ata xjen nein ta'nan tcanhan' na ninjnt'ueho' xuë na ngitanho' jñ'oon nnon tyëhö!. Nein cüijnt'ueho' xuë na ngitanho' nnon jon cha'ncy'onho' cüenta 'nan na cotanho'. Ng'e na nnda', nts'aahan' na nein jndyiho'.

Juu na tsixuan tsonnangue, jndë tantjönhän'

25 "Joo jñ'oonmin' na jndë sinën ndëëho', tyi'quitsinën nc'ihan!. Majo' mangüentyja xjen na taje'quitsinën na nnda', ee ntsinën jñ'oon jndyoyu ndëëho' ntyja 'naan' nquii Tyëhö!.

26 Ndo' vi na jndë m'an nnt'a na m'aan Tyëhö' yajo' ngitanho' jñ'oon nnon jon yo xuë cha' ntyja 'naanhan' ndit'maan' ja. Yajo' min tyi'xe'canhan' na ja ntc'an nnon jon.

27 Ee nquiintyi jon venchjii jon 'o' ng'e vengioho' ja, ndo' jndë vantyja n'onho' na jnan na m'aan jon.

28 Ja jnan na m'aan jon, tyjë tsonnangueva, ndo' nein ma'ndyihan' na ncjö ntcü'ë na m'aan jon.

29 Yajo' já nn'an na tqueen' jon na quinan'jön yohin, jnduë nnon jon:

—Nein tavimatsinin' jñ'oon na tyi'quitso nquii'han', matsinin' jndyoyu'.

30 Ndo' nanein covaa! n'ön na tsoñ'en ntyji', min tyi'canhan' na nta'x'ëntyé jñ'oon nnon!. Ng'e jo' vantyja n'ön na mayuu' jnan' na m'aan nquii Tyo'ts'on.

31 Yajo' t'a Jesús jndyuë:

—Nein its'aahan' ngioho' na vantyja n'onho' ja.

32 Majo' ngüentyja xjen, ndo' nein jndë ventyjah-han' na ntocyaho' na m'anho' yo ja. Ncüii cüiiho' nc'oho' v'aaho', n'ndyeho' ja na ninnco. Majo'

tanin, ee chito ninnkö m'an, nquii Tyëhö' m'aan
jon yo ja.

³³Jndë sinën jñ'oonmin' ndëého' cha' ntyja njan,
juu na tajñuaan' ts'on m'an ja, nnan'xuanho'han'.
Ninnquii'chen ngenonho' navi' na m'anho' tson-
nangue, majo' tyi'ndyueho' ee ja jndë tantjön juu
yutyia na ico'xen juu nn'an tsonnangue.

17

*Nn'an na tqueen' Jesús, ican jon na quitejndei
Tyo'ts'onhan*

¹ Vi na jndë sinin Jesús jñ'oonmin' ndë, jndondë
jon quiñoon'ndue. Itso jon:

—Tye', jndë tentyja xjen na ndui tsoñ'en 'nan
na tijnda' ntyja njan. Nanein quitsit'man' ja na
condui ja jnda', cha' mantyi ja na condui jnda'
ndit'maan' 'u' ntyja njan.

² Ee ninnkö jndë tquen' na conintque ja ndëë
tsoñ'en nn'an cha' ncüii cüii ts'an na mancyä' nt'ö
nndëë ninnuya na tyi'quintycüii na vando' ñuaan'
juu.

³ Ee ndö vaa na ntsixuan ts'an na tyi'jon quin-
tycüii na vando' ñuaan' juu, na cüaa'ts'on tsan'ñeen
na ninnku' condui 'u' Tyo'ts'on na mayuu', ndo'
ja condui Cristo na jñon' ja quii' nt'an nn'an tson-
nangue.

⁴ "Xjen na t'a juu ts'ian 'nan', matsit'maan' 'u'
tondëë nn'an tsonnangue. Ndo' jndë siquindëë
juu ts'ian na t'ion' ja na cü'iö cüentahan.

⁵ Ndo' nanein Tye', quitsit'man' ja cha'xjen na
covit'maan' 'u' naijon na m'an', na ninnküiixjen
matsixuan ja yo 'u' vitjachen na nguaa tson-
nangue.

6 “Joo nn'an na tyincya' nt'ö, ja jndë si'man ndëëhin ntyja 'nan'. Tom'anhan cüenta' ndo' tyincya'han na conduihan cüenta ja. Conan'vehan jñ'oon naya 'nan' ndo' cota'nguee'hinhan'.

7 Ndo' nanein, covaa' n'onhan na tsoñ'en na tyincya'na mats'a, ninncu' tyincya'na matsixuanhan'.

8 Joo jñ'oon na tsu' nnön, jndë tyincyahen' ndëëhan, ndo' jndë ty'onhan cüentahan'. Covaa' n'onhan na mayuu' na jnan na m'an', ndo' vantyja n'onhan na 'u't'ua' ts'ian nnön na jndyö quii' nt'an nn'an.

9 “Ntyja 'naan joohan mac'an vi naya'ñeen nnon', chito ntyja 'naan nn'an tsonnangue. Quite-jnde'i joo nanmin' na jndë tyincya'han nt'ö ee conan'xuanhan cüenta'.

10 Tsoñ'en joohan na nan'xuanhan cüenta, mantyi conan'xuanhan cüenta'. Ndo' joohan na nan'xuanhan cüenta', mantyi conan'xuanhan cüenta. Ndo' vandit'maan' ja ntyja 'naanhan.

11 “Nein taxe'c'önntyéchën quii' nt'an nn'an tsonnangue, ee jö ntcü'ë na m'an', majo' joo nanmin' contjohin. 'U' Tye' na ñuan nquii' condui 'u', joo nanmin' na jndë tyincya'han nt'ö, mac'an vi naya'ñeen nnon' ntyja 'naanhan na quen' cüentahan yo juu najnde'i na matsixuan' cha'nts'aahan' ninnçüii nnan'xuanhan cha'xjen ninnçüii condui jaa.

12 Nque nn'an na jndë tyincya' nt'ö, xjen na tom'an quii' nt'anhan, toquëñ cüentahan yo juu najnde'i na matsixuan'. Ndo' xia'ntyi nquii tsan na itsixuan na ngitsu, tsuhin, tanin ncüiichen joohan

na tsu. Nnda' tui cha' juu jñ'on' na jndui, quitsiquindëhan'.

¹³ "Majo' nein mavaa xjen na ncjö ntcü'ë na m'an'. Ndo' matsinën jñ'oonmin viochen xjen na ninvaa m'an tsonnangue cha' juu na condui na nën, ntsiquindëhan' juuhan' quii' n'on nanmin'.

¹⁴ Jndë tyincya jñ'oon naya 'nan' ndëëhan, majo' nn'an tsonnangue tyi'cuee' n'onhin nan'ñeen. Nnda' vaa ng'e tyi'quinan'xuanhan ntyja 'naan'han'.

¹⁵ Chito mac'an nnon' na cüji' joohan qui'nt'an nn'an tsonnangue, majo' quitsiquindya' joohan nin 'nan na nin'quits'aa juu yutyia yohan.

¹⁶ Juu na tsixuan tsonnangue, tavicotsam'anhin tyquii'han' cha'xjen min ncö tyi'jö m'an ntyja 'naan'han'.

¹⁷ Juu jñ'on' conduihan' na mayuu!. Mac'an nnon' na quitsiji'ua'han yo maninjuuntyi jñ'oon'ñeen. Juu jñ'on naya 'nan' conduihan' na mayuu'han'.

¹⁸ Ndo' cha'xjen na jñon' nnön na jndyö tsonnangue, mantyi ma'ua ja ts'ian ndëëhan na coquitji' jndyoyuhan ntyja 'nan' ndëë nn'an tsonnangue.

¹⁹ Maquën ncö na ji'ua condui ja ntyja 'naanhan cha' ntyja 'naan' jñ'oon na mayuu', ntquenhan'hin na ji'ua conduihan.

²⁰ "Ndo' chito xia'ntyi ntyja 'naan nanmin' na mac'an vi naya nnon'. Mantyi mac'an na quitejnde'i nque nn'an na xejnda ngantyja n'onhan ja yo jñ'oon na ntji' jndyoyu nanmin',

²¹ Cha na ninnçüii nan'xuanhan, cha'xjen 'u' Tye' ninnçüii condui 'u' yo ja, ndo' ja ninnçüii con-

dui ja yo 'u', ee na nndui na nnnda', mantyi joohan nndëë nnan'xuanhan na ninncüii conduihan yo jaa. Ndo' vi na jndë na condui na nnnda', yajo' joo nn'an tsonnangue ngantyja n'onhan na ncu' jñon' ja nquii' nt'an nn'an tsonnangue.

²² Ntyja na tyincya' na tsiquinjonhan' ja, mantyi jndë tyincya na nan'xuanhan juuhan' cha' na ninncüii nnan'xuanhan cha'xjen jaa ninncüii condui jaa.

²³ Ja m'an yohan, ndo' 'u' m'an' yo ja. Mannda' vaa nts'aahan' na ninncüii conduihan. Ndo' na nnnda', ncüaa' n'on nn'an na ncu' jñon' ja ndo' na venchji' joohan cha'xjen na ventyji' ja.

²⁴ "U' Tye', nque nn'an na mancy'a' nt'ö, nt'ue ts'ön na ninncya' na nc'onhan naijon na m'an, cha' nndëë nty'ia ndëëhan juu na itsiquinjonhan' ja. Ng'e vitjachen na tquen' tsonnangue, 'u' vi'ntyji' ja.

²⁵ 'U' Tye' na jndyoyu condui 'u', nn'an tsonnangue tyi'ndicüaa' n'onhan ntyja 'nan', majo' ja mavajn'an 'u' ndo' nanmin' na cotsay'onhan yo jñ'oon na mancy'a', covaa' n'onhan na ncu' jñon' ja quii' nt'anhan.

²⁶ Jndë si'man ntyja 'nan' ndëëhan, ndo' ntsi'mannntyëchën ndëëhan cha' juu na venchji' ja, mantyi nc'oonhan' quii' n'onhan. Ntyja 'naan' juuhan' mantyi ja nc'ön quii' n'onhan."

18

Coy'on sondaro Jesús navi'

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Lc 22:47-53)

¹ Vi na jndë sinin Jesús jñ'oonmin' nnon Tyo'ts'on, mana jndui' jon naijon na tom'aan

jon yo já nn'an na t'man jon na quitsay'ón jñ'oon yohin. Tet'iõ tsjo' Cedrón. Squé ncüii joo naijon min ntjon, jo' santlyjá na téquee' jon jo'.

² Ndo' mantyi juu ntyjé Judas, tsan na tyincyaña cüenta jon, ntyjii juu yuujon vaa ntjon'ñeen ee jndye jnda totsá jo' yo Jesú.

³ Juu Judas'ñeen, ty'oon juu cüenta ncüii tmaan' sondaro yo vendye nannt'ei 'naan ntyee na contque, ndo' yo nn'an tmaan' fariseos. Tachu juu nan'ñeen jo'. Tyechohan lámpara na covixuee chon yo chon ntca quindu yo nt'ö ts'ian tyia'!

⁴ Ndo' Jesú, ntyjii jnda' jon tsoñ'en na mavaa xjen na ngenon jon, mang'e jo' jndui' jon, taquitjonhin nan'ñeen. Taxee' jon ndéehan, tso jon:

—¿Nin ts'an cojnt'ueho'?

⁵ T'a nan'ñeen, jnduehan:

—Já cojnt'ué Jesú, tsan na jnan Nazaret.

Tso jon:

—Maja ndö.

Ndo' mantyi juu ntyjé Judas na tyincyaña juu cüentahin, ñ'enhin yo nan'ñeen.

⁶ Ndo' juu xjen na tso Jesú: "Maja ndö", quinty-jachen sanon tonquen'han, tycyaahan tyuaa.

⁷ Ndo' taxee' nnnda' Jesú ndéehan:

—¿Nin nquii ts'an cojnt'ueho'?

T'a nnnda'han 'ndyo jon:

—Juu Jesú tsan na jnan Nazaret.

⁸ T'a nnnda' Jesú jndyuehan:

—Jndé tsjö na maja ndö. Yajo' xe na aa ja cojnt'ueho', qui'ndyeho' na chi nc'o nanmin.

⁹ Nnda' tui cha' quitsiquindéhan' juu jñ'oon'ñeen na tso jon xjen na sinin jon nnon tye jon. Ee tso jon: "Tacotsiquitsu min'ncüii joo nn'an na tyincya' nt'ö."

¹⁰ Juu xjen na nnda' t'a Jesús, juu Simón Pedro, tji' jon xjo na y'oon jon. Ndo' juu tsan na jndyu Malco, tyjee jon tsö'nqui tsan'ñeen ntyjaya. Juu Malco'ñeen ityentjon juu nnon nquii tyee na conintque ndëë nn'an judíos.

¹¹ Ndo' na nnda' s'aa Pedro, tso Jesús nnon jon:
—Quityion' ntcüe' juu xjo' quii' tjanvaa'hán'. ¿Aa matsitiu' na tyl'quichuhan' na ngenön navi' t'man na sijnda' Tyëhö' na quitjön?

*Tyey'onhan Jesús na m'aan tyee na conintque
(Mt 26:57-58; Mr 14:53-54; Lc 22:54)*

¹² Ndo' nque sondaro'ñeen yo capitán na conintque ndëëhan yo nin'nannt'ei 'naan ntyee na conintque ndëë nn'an judíos, t'uehan Jesús, jnan'tyehan jon.

¹³ Ndo' tyey'on jndyeehan jon na m'aan nquii Anás, xeen' juu tyee na jndyu Caifás na juu chu'ñeen conintquehin ndëë tsoñ'en ntyee.

¹⁴ Manquiintyi Caifás'ñeen siquimaañ' jon nn'an judíos na yantyichen na cue' ncüii ts'an cüenta tsoñ'en ntyjehan.

*Icüji Pedro ntyja 'naan' Jesús
(Mt 26:69-70; Mr 14:66-68; Lc 22:55-57)*

¹⁵ Ve já, nquii Simón Pedro yo ja Juan, santyá na tonquen' nan'ñeen. Juu tyee na conintque vajnaan' jon ja. Mang'e jo' tyjëc'ë toch'en vaa' jon xjen na tyey'onhan Jesús jo'.

16 Majo' juu Pedro tacüentyjee' jon 'ndyo teon. Ndo' ng'e juu tyee na conintque, vajnaan' ya jon ja, jo' jnt'ui ch'en, sinën yo tsanscu na iquen cüenta 'ndyo teon'ñeen. Ndo' tyincyaa juu jñ'oon na taquee' Pedro ch'een' juu v'aa'ñeen.

17 Yajo' juu tsanscu na iquen cüenta 'ndyo teon'ñeen, itso juu nnon Pedro:

—¿Aa chito 'u' ncüii joo nn'an na tqueen' tsanva' na quitsay'on jñ'oon yohin?

T'a Pedro, itso jon nnon juu:

—Min'chjo chito aa ja.

18 Ndo' joo nn'an na cotyentjon jo', yo vendye nannt'ei 'naan nn'an judíos na cotye'ntjonhan vats'on t'man, jndë jnan'cü'ahan ñon. Minntyjee' nan'ñieen na cot'onhan chon ee tein jndyi. Ndo' mantyi nquii Pedro, majo' minntyjee' jon quii' nt'anhan na toon' jon chon.

Vajndo tyee na conintque Jesús

(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Lc 22:66-71)

19 Juu tyee'ñeen na conintque ndëë ntyee, ta' jon na taxee' jon nnon Jesús nin já nn'an na tqueen' jon na quitsay'ón jñ'oon yohin, ndo' mantyi ntyja 'naan' juu jñ'oon na toninncyaaa jon.

20 Ndo' t'a Jesús 'ndyo jon:

—Tacotsinën ndëë nn'an na ve' vanty'iuu'. Totsi'man ndëë ntyjéehë nn'an judíos quii' nt'aan'on 'naanhan yo vats'on t'man naijon na covatjonhan. Tyí'cotsinën jñ'oon na ve' cüanntyti ts'an na ndyii.

21 Ng'e na nnda', ¿ndu na mavaxee' nnön? Nque nn'an na jndë jndye jñ'oon na toninncya, ndëë

joohan cuaxe' nchu vaa jñ'oon na totsjö. Nan'ñeen ngio jnda'han jñ'oon na totsi'man.

²² Ndo' vi na jndë tso Jesús jñ'oonva', ncüii tsanj't'ei na conintque na ityentjon juu ndëë ntyee na m'an vats'on t'man, tyencyaa juu ncüii nda'chcyaa 'ndyo jon. Tso juu nnon jon:

—¿Aa nnda' vaa ncü'a' 'ndyo nquii jon na conintque ndëë ntyee cüenta jaa?

²³ T'a Jesús, itso jon:

—Juu jñ'oon na tsjö, xe na aa tyahan', cüji' jndyoyu' ntyja 'naan'han'. Majo' xe matsinën cha'xjen na chuhan', yajo' ¿Ndu macüja' ja?

²⁴ Ndë jo' ninvaa tyen Jesús, scüanon Anás'ñeenhin nt'ö Caifás, tyee na conintque ndëë nn'an judíos.

Icüji nnda' Pedro ntyja 'naan' Jesús

(Mt 26:71-75; Mr 14:69-72; Lc 22:58-62)

²⁵ Ndo' viochen xjen na minntyjee' Pedro na itoon'jon chon, nn'an na m'an jo', taxee'han nnon jon:

—¿Aa chito ma'u' ncüii nque nn'an na cotsay'on jñ'oon yo Jesús?

Majo' tjihin, itso jon:

—Min'chjo chito aa ja.

²⁶ Ndo' jo' m'aan ncüii ts'an na ityentjon juu nnon nquii tyee na conintque. Mann'an chuu'hin yo juu tsan na tyjee Pedro tsö'nqui. Itso tsan'ñeen nnon Pedro:

—¿Aa chi ma'u' na jnty'ia na m'an' yo Jesús quityquii' juu ntjon'ñeen?

²⁷ Majo' tji nnda' Pedro, ndo' ninñoon' sixuaa quil'ö.

*Tyincya nn'an judíos Jesús nt'ö Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Mr 15:1-5; Lc 23:1-5)*

28 Yajo' nn'an judíos'ñeen jndui'han vaa' Caifás, tyey'onhan Jesús, squehan vats'ian naijon m'aan gobernado yo sondaro 'naan' jon. Xjen'ñeen ninvaa vitsjoonhan'. Majo' ta'nan tyeque'han jo', ee xe na aa ntsaque'han, juu na tyi'ji'ua na nan'xuan nan'ñeen, ncü'ahan' joohan ndo' tsojnaan' jo', taje'ncyaahan' na nnan'jonhan na ntcüa'han quitsman chjo yo ntyjehan nn'an judíos.

29 Ng'e na nnda', nquii Pilato jndui' jon quii' v'aa'ñeen, tatsinin jon ndeéhan. Taxee' jon:

—¿Nin jnaan' tsanva' na ndyoquitquenho' nnön?

30 T'ahan, jnduehan nnon jon:

—Xe'quindoyoy'önhin na m'an' xe na aa ts'an ya ts'anhin.

31 Yajo' tso Pilato ndeé joo judíos'ñeen:

—Quitsay'on nqueho' juu. Quitoxenho' jnaan' juu yo ntyja 'naan' juu ntji na conan'y'onho' na ico'xenhan'.

Majo' t'a nan'ñeen 'ndyo jon:

—Ta'nan najndeí nan'xuán na nnan'cué! ts'an.

32 Nnda' tui cha' quitsiquindéhan' juu jñ'oon na sinin Jesús na si'man jon nin ncüii nnon na ngue' jon.

33 Ndo' ya na jndyii Pilato na nnda', tëquee' nnda' jon quii vats'ian 'naan' jon. Ndo' taxee' jon nnon Jesús:

—'U' je', ¿Aa 'u' nquii tsan na taquintyja t'man conduihin na ntco'xen' nty'iu' nn'an judíos?

34 T'a Jesús:

—Juu jñ'oon na mavaxe!, ¿Aa matsu'han' ng'e na mavaa' nquii tson'? Ndo' ¿Aa m'aan nin juu na tso nnon' na jo' condui ja?

35 T'a Pilato 'ndyo Jesús:

—Ja aa ve' ts'an judío condui ja ntyji!. Nque nn'an ndyuua na m'anho' yo joo nn'an na contque ndëe ntyee cüentaho', joohan tyincyahān cüenta 'u' nt'ö. ¿Nin nquii 'nan sa'?

36 T'a Jesús:

—Juu na condui ja na maco'xën, tyi'c'oonhan' ntyja 'naan' tsonnangue. Xe na aa ntyja 'naan' tsonnangueva maco'xën, yajo' joo nn'an na cotsay'on jñ'oon yo ja, nt'ahan tyia' cha' na tyi'ninnccyaa ts'an cüenta ja nduee ntyjé nn'an judíos, majo' juu na condui ja na maco'xën, tyi'tsixuanhan' ntyja 'naan' tsonnangue.

37 Ndo' tso Pilato nnon Jesús:

—¿Aa ncu' condui ts'an na taquintyja t'man na maco'xen' nn'an?

T'a Jesús 'ndyo jon:

—Mancüiixjen majo' condui ja. Ng'e jo' tui ja na jndyö tsonnangue cha' ncüji' jndyoyu ntyja 'naan' juu jñ'oon na conduihan' mayuu!. Ncüii cüii ts'an na itsijonhin yo jñ'oon'ñeen, indyii tsan'ñeen jñ'oon na mancyā.

38 Ndo' t'a Pilato, tso jon nnon Jesús:

—Juu na matsu' na conduihan' jñ'oon na mayuu', je'cüaa' ts'on ts'an nin 'nan nin'quitsiquindyihan'.

Ndo' vi na jndëe tso Pilato na nnda', jndui' nnda' jon tondëe nn'an judíos'ñeen. Itso jon ndëéhan:

—Ta'nan jnaan' tsanva!.

*Tijnda'tyen na cue' Jesús
(Mt 27:15-31; Mr 15:6-20; Lc 23:13-25)*

³⁹ Majo' 'o' nn'an judíos, nguee na cotquiijo' quitsman chjo, vaa costumbre quii' nt'anho' na quitsiquindya ja ncüii ts'an na m'aan navi' na ninncyahin ndueeho'. Yajo' juu tsan na taquintyja t'man conduihin na co'xen juuho', ¿Aa nt'ue n'onho' na quitsiquindyahin?

⁴⁰ Ndo' joo nan'ñeen, jnan'xuaahan, jnduehan:
—Chito tsanva' ntsiquindya'. Quitsiquindya' Barrabás.
Nnda' vaa jñ'oon na tan nan'ñeen. Ndo' juu Barrabás'ñeen, tsanch'ueehin.

19

¹ Yajo' t'ua Pilato ts'ian na quitja' sondaro Jesús.

² Ndo' nque sondaro'ñeen je', jnan'yahan tseineon, jndé jo' tyionhinhán' xquen Jesús, ndo' jnan'cüehan ncüii ndiaatcohin colo venton, cha' vaa ndiaa cocüe nn'an na tēquintyja na coto'xen.

³ Ndé jo' jnan'ndyoo'han nnon jon. Ve' toncohan, jnduehan:

—'U' na co'xen' joo nn'an judíos, vaa t'man condu 'u'.

Ndo' totuein'han nda' 'ndyo jon.

⁴ Yajo' jndui' nnda' Pilato tondëë nn'an judíos'ñeen. Itso jon:

—Quijnty'iaho', macüji'hin ch'en tondëëho' cha' cüaa' ya n'onho' na min'ncüii jnan na tatijnda' ntyja 'naan' juu.

⁵ Xjen'ñeen jndui' Jesús tondëëhan na ñjon juu tseineon'ñeen xquen jon, ndo' cüe jon ndiaatco colo venton. Tso Pilato ndëëhan:

—Quijnty'iaho', ndö juu.

⁶ Ndo' joo ntyee na conintque yo nannt'ei 'naanhan, xjen na jnty'iahin Jesús, tye' jnan'xuaahan:

—Quit'ion'hin tsonjn'aan, quit'ion'hin tsonjn'aan.

T'a Pilato jndyuehan:

—Nqueho' cy'onho' cüentahin ndo' quit'ionho'hin tsonjn'aan ee ja chen chen jndë tajndöhin ndo' min'ncüii jnan tyi'tsixuan juu.

⁷ Majo' joo nn'an judíos'ñeen, t'a nnnda'han, jnduehan:

—Min ntji na conan'y'ön na ico'xenhan', ndo' ntyja 'naan'han' tsixuan juu na cue' juu ee its'aa nquii juu na conduihin jnda Tyo'ts'on.

⁸ Ndo' juu Pilato, vi na jndë jndyii jon jñ'oonva', sity'uehan'hin.

⁹ Taquee' nnnda'jon vats'ian 'naan'jon. Jo' taxee' nnnda'jon nnon Jesús:

—'U' ¿Yuu jon jnan'?

Majo' min'ncüii jñ'oon tyi'cü'a Jesús.

¹⁰ Ndo' tso Pilato nnon jon:

—¿Ndu na tyi'cü'a' 'ndyö? Ja vaa najndö na ntsiquindya 'u', ndo' na aa nt'iön 'u' tsonjn'aan.

¹¹ Ndo' jo' t'a Jesús:

—Xe chito nquii Tyo'ts'on tyincyaa na vaa najndu', min'ncüii nnon 'nan je'quindëë ntsa' yo ja. Ng'e jo' juu tsan na tyincyaa ja nt'ö', t'manntyichen jnan tsixuan juu, chichen jnan na tsixuan' ncu'.

¹² Ndo' vi na jndë jndyii Pilato jñ'oonva', sichon jon na nin'quitsiquindya jon Jesús. Majo'

nque nn'an na conintque ndëë nn'an judíos jnan'xuaahan, jnduehan:

—Xe na aa ntsiquindya' tsanva', tyl'ya jñ'oon 'u' yo César, nquii tsanm'aants'ian t'man. Ee min'cya ro ts'an na nin'c'oon juu ts'ian na taquintyja t'man, vja tsan'ñeen nacjoo' nquii César.

¹³ Ndo' juu Pilato je', vi na jndë jndyii jon jñ'oonmin', tji' jon Jesús tondëéhan. Jo' tëcjo jon silla na manin' ts'iaan' 'naan' jon ncüii joo na jndyu Nata Ntjö' yuu naijon na ico'xen jon jñ'oon. Majo' yo jñ'oon na conan'nein nn'an judíos jndyu nata'ñeen Gabata.

¹⁴ Juu xuee na tui nan'va', majuu xuee na jaa nn'an judíos conan'jnt'a na ntquë quitsman chjo. 'Nan' vaa tuihan' cha' na yajmin'. Yajo' tso Pilato ndëë nn'an judíos'ñeen:

—Quijnty'iaho', ndö juu ts'an na taquintyja t'man conduihin na co'xen juuho'.

¹⁵ Majo' nan'ñeen jnan'xuaahan:

—Quitscue'hin. Quitscue'hin. Quit'ion'hin tsonjn'aan.

Tso Pilato ndëéhan:

—Nquii ts'an na taquintyja t'man conduihin na ico'xen juuho', tyl'quichuhan' na quit'iönhin tsonjn'aan.

Joo ntyee na conintque'ñeen, t'ahan, jnduehan:

—Aa já ta'nan ncüiichen ts'an na conint'man tondë na co'xen jon já, xia'ntyi nquii César.

¹⁶ Ndo' vi mats'iañ'en tyincya Pilato Jesús nduee nan'ñeen na nt'ionhan jon tsonjn'aan. Ndo' ty'on nan'ñeen cüentahin, tyey'onhan jon.

*T'ion sondaro Jesús tsonjn'aan
(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Lc 23:26-43)*

17 Ndo' juu tsonjn'aan na jñon sondaro Jesús, tay'oon jonhan' ncüii tyo' na jndyu Tsi' Xquents'oo. Majo' yo jñ'oon na conan'nein nn'an judíos jndyuhán' Gólgota.

18 Jo' t'ion sondaro'ñeen jon tsonjn'aan. Ndo' mantyi jo' ncüiichen ve nn'an, t'ionhan nan'ñeen nonjn'aan, ncüii cüii tsan'ñeen na vi ntyjaa' jon, ndo' jon xoncüe ya.

19 Ndo' juu Pilato t'ua jon ts'ian na jndui jñ'oon na t'ionhan xquen juu tsonjn'aan'ñeen. Itso jñ'oon'ñeen: "Ndö Jesúz tsan na jnan Nazaret. Juu jon ts'an na taquintyja t'man conduihin na ico'xen jon nn'an judíos."

20 Ndo' jndye nn'an judíos jnan'jn'aanhán juu jñ'oon'ñeen ee yuu naijon t'ion sondaro'ñeen Jesúz tsonjn'aan, ndyo 'ndyo tsjoonhan'. Juu jñ'oon'ñeen jnduihan' yo jñ'oon hebreo na conan'nein nn'an judíos, mantyi yo jñ'oon latyen na conan'nein nn'an romanos ndo' yo nin'jñ'oon griego na conan'nein nn'an griegos.

21 Majo' ntyee na conintque cüenta nn'an judíos, tanhan vi naya'ñeen nnon Pilato. Jnduehan:

—Nnda' ta, juu tsanva', tyi'ncüji' na condui t'manhin na ico'xen juu já nn'an judíos. Xia'ntyi cüji': Itso tsanva': "Ja condui t'man na macoxën nn'an judíos."

22 Majo' t'a Pilato jndyuehan, itso jon:

—Jñ'oon na jndë jndui, taje'quitscüejndyöhan'.

23 Ndo' vi na jndë t'ion sondaro'ñeen Jesúz tsonjn'aan, yajo' ninnquehan ty'onhan cüenta ncüii cüii ndiaa' jon. Mantyi ty'onhan cüenta juu ndiaatco 'naan' jon na tayuu ñjon'han'.

24 Ndo' jnduehan ndëë ntyjehan:

—Tyi'nan'tiuutöhan', cüa, nc'ö x'iaa' cha' njnty'ia nin ncüii jaa na ndijnoon'hant.

Nnda' vaa jnt'ahan cha' quitsiquindëhan' juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui tivio nnon tson Salmos na itsohan': “T'onhan ncüii cüii ndiaa ndëë ntyjehan, ndo' ty'ehan x'iaa' na tantjonhan juu ndiaatco njan.” Ndo' jnt'a sondaro'ñeen cha'xjen itsiquindiyi jñ'oonva'.

25 Ndo' ngiaa' juu tsonjn'aan na ñoon Jesús, jo' minntyjee' ndyee jon yo tyje ndyee jon, juu María scuu' Cleofas, yo nin'ncüiichen María na jnan tsjoon Magadán.

26 Ndo' mantyi ja na jen venchjii Jesús na tqueen' jon na quitsijön yo jñ'oon na toninnycyaa jon, ventyjé' ja jo'. Vi na jndë jndyiaa' jon na ventyjee' ndyee jon nc'ia, tso jon nnon juu:

—'U' 'ndyo', tsanvahin conduihin jnda'.

27 Jndë jo' tso Jesús nnön:

—Juu ndyöhö' na m'aan ndö, cyon' cüentahin cha'vijon na conduihin 'ndyo' ncu'.

Ndo' majuu xjen'ñeen ty'ön cüenta ndyee jon, tyjey'önhin v'a. Totixë'hin cha'vijon na conduihin ndyö ncö.

Ntyja na tue' Jesús

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Lc 23:44-49)

28 Ndo' vi na jndë tui na nnda', ntyjii Jesús na tsoñ'en jñ'oon' Tyo'ts'on na jndë tondui ntyja 'naan' jon, jndë siquindëhan' joohan'. Yajo' itso jon:

—Nin'c'ua ndaa.

29 Ndo' jo' ijon vaa ncüii xuaa na ñjon vinon tē. Yajo' joo sondaro'ñeen tuehan ncüii 'nan na nchja' quii' vinon'ñeen. Ndë jo' tyiohinhán' nnon ncüii ts'oón hisopo, ndë jo' t'ionhinhán' 'ndyo Jesús.

30 Ndo' vi na jndë tuee'han' 'ndyo jon, tso jon:

—Tsoñ'en ntyja njan, jndë siquindëñ' enhan' joohan'.

Ndë jo' scongio jon xquen jon, tue' jon.

Ntyja na iscjo sondaro tsi'ntsquee' Jesús

31 Xee na ngita' nn'an judíos nguee pascua'ñeen xjen na t'ion sondaro'ñeen Jesús tsonjn'aan. Majo' joo nn'an na condui nantque ndëë nn'an judíos, tyi'quint'ue n'onhan na joo ndye nan'ñeen nñoonhan nonjn'aan juu xee na cotal'jndyeehan, ee juu xuee'ñeen xee na conan'cuee'han quitsman chjo na conan't'maan'han Tyo'ts'on. Ng'e jo', tyequitahanhan nnon Pilato na c'ua jon ts'ian na quiton ndi'ng'e nan'ñeen cha' cje cüjehan, ndo' cha' cjechen na nnan'cyaahan nan'ñeen nonjn'aan.

32 Ndo' sondaro'ñeen tyequitahanhan ndi'ng'ee tsan navejndyee na ñoon juu tsonjn'aan na ventyjee' ngiaa' Jesús, ndo' majo'ntyi jnt'ahan yo ncüiichen tsan'ñeen.

33 Majo' xjen na squehan tsonjn'aan na ñoon nquii Jesús, jnty'iahan na jndë tue' jon. Ta'nan tonhan ndi'ng'ee jon.

34 Majo' min na nnnda', ncüii sondaro'ñeen tuii juu lantsa tsi'ntsquee' Jesús, jo' ninñoon' jndui' neon' yo ndaa.

35 Ja Juan jnty'ia nnön na tui na nnnda, ndo' macüji' jndyoyu ntyja 'naan' jo'. Ndo' covaa'

n'onho' na matsinën jñ'oon na mayuu' cha' mantyi ndëe ngantyja n'onho' Tyo'ts'on.

³⁶ Ee tui nan'min' cha' quitsiquindëhan' juu jñ'oon'jon na jndui tivio nnon tson Salmos na itsohan': "Min'ncüii tsii' jon tyi'xe'quiton nn'anhan!."

³⁷ Ndo' mantyi vaa ncüiichen jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui na itsohan': "Ve'to njnty'ia jndyi nn'an nquii jon na jnan'cjohan tsi'ntsquee!"

Tanty'iu Jesús

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Lc 23:50-56)

³⁸ Jndë na tui nanmin', juu José, tsan tsjoon Arimatea, tëcan jon vi naya'ñeen nnon Pilato na ninnycyaa tsan'ñeen si'ts'o 'naan' Jesús nt'ö jon. Juu José'ñeen itsijonhin yo jñ'oon na toninnycyaa Jesús, majo' ve' nty'iu ng'e ncyaa' jon nque ntyje jon nn'an judíos. Ndo' vi na jndë tyincyaa Pilato jñ'oon, jo' tja José, tency'oon jon si'ts'o 'naan' Jesús.

³⁹ Ndo' mantyi juu Nicodemo, tsan na tja na m'aan ta Jesús ncüii tijaan'ñeen na nin'quitsinin juu yo jon, xjen na tacy'oon José'ñeen si'ts'o 'naan' Jesús, tay'oon Nicodemo cha'na ntcyu ncho'nqui kilos nchen' na tjon' mirra yo áloes na ntyeehan' si'ts'o 'naan' Jesús.

⁴⁰ Yajo' ty'onhan cüenta tsoJesús, tyeehan juu nchen' quichi'ñeen ndiaa na jndëhan' yo tsan lino. Ndë jo' jnan'cüetyjohan juu ndiaa'ñeen jon. Ee nnnda' vaa costumbre 'naan nn'an judíos na coty'iuhan nt'oo.

⁴¹ Naijon yuu na t'ion nn'an Jesús tsonjn'aan, vaa ncüii ntjon. Quityquii'han' vaa ncüii tsi'ts'ua xco na tats'an covanty'iu.

42 Ndo' ng'e na mavaa xjen na ngoque' nn'an judíos xuee saro', ya na cota'jndyeehan, juu tsi'ts'ua'ñeen, jo' tyequityi'han tsoJesús ee juuhan' ndyo vaahan' naijon na t'ion nn'an jon tsonjn'aan.

20

*Tyincyaa Tyo'ts'on na tando' xco Jesús
(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Lc 24:1-12)*

1 Vanco juu xuee nuinco' xee na vejndyee soanan, juu María, tsan tsjoon Magadán, tyjee'non juu na vaa tsi'ts'ua'ñeen. Ndo' jndyiaa' jon na jndë tendyaa' juu tsjö' na tē' 'ndyohan'.

2 Yajo'jnannon tsan'ñeen, ja na jen ventyjii Jesús, tja jon naijon na m'an yo juu Simón Pedro. Itso jon ndé:

—Juu si'ts'o 'naan' ta Jesús, jndë tji' nn'anhan' quityquii' tsi'ts'ua, min tyl'quindiō yuu jon tquenhan jon.

3 Xjen'ñeen jnt'uí, sá yo Pedro. Squě naijon vaa tsi'ts'ua'ñeen.

4 Ndo' ninnçüii sá, jnan'nön, majo' jndeintyi jnannön, chichen Pedro. Ng'e jo' ja tuë jndyëëe naijon vaa juu tsi'ts'ua'ñeen.

5 Jndondyi, jnty'ia juu ndiaa na jnan'cüetyjo nan'ñeen Jesús, minndyuahaan' quii' tsi'ts'ua'ñeen, majo' tyl'cjöc'ë.

6 Majo' nquii Simón Pedro, vi na jndë tuee' jon na tantyja jon tox'ën, taquee'cya jon quityquii'chenhan'. Ndo' jndyiaa' jon joo ndiaa'ñeen na tovetyjohan' Jesús, minndyuahaan' jo'.

7 Mantyi juu ndiaa na tē' xquen Jesús, ntjii jonhan' na tacüetyenhan' yo ndiaa na tovetyjohin, vequityen ndya'han', totye yahan'.

8 Yajo' ja Juan na tuë jndyëë, ncö na mat-sijön yo ts'ian na t'ion Jesús já, tyjëc'lë tyquii' juu tsil's'ua'ñeen. Jnty'ia nnön na nnnda' vaa, ndo' juu xjen'ñeen tëntyja ts'ön na vando' xco Jesús.

9 Ee juu xjen'ñeen ninvaa tataa' n'ön juu jñ'oon' Tyo'ts'on na jndui na itsiquindiyahan' na chuhan' na ninnccyaa jon na ngüando' xco Jesús.

10 Ndo' ve já jnt'uí na vaa tsi'ts'ua. Santcü'ë v'aa.

Tityencyoo' Jesús nnon María tsan tsjoon Mag-adán

(*Mr 16:9-11*)

11 Majo' juu María'ñeen, minntyjee'chen jon ngiaa' tsi'ts'ua'ñeen, na it'ioo jon. Ndo' viochen xjen na it'ioo jon, jndondyi jon na jndyiaa' jon tyquii'han'.

12 Jo' jndyiaa' jon ve ángeles, quichi' jndyi ndiaa cüehan. Ncüii tsan'ñeen vequityen jon tontyja na nint'oon xquen Jesús ndo' cüiichenhin vequityen jon tontyja na nint'oon ng'ee Jesús.

13 Ndo' ta'xee'han nnon María'ñeen:

—'U' tsanscu, ¿Ndu mat'io'?

Tso jon ndëéhan:

—Tyey'on nn'an nquii jon na conduihin na itye'ntjon jon ja, ndo' min tyl'quintji yuu jon tquenhanhin.

14 Ndo' vi na jndë tso jon na nnnda', yajo' tequen jon, jndyiaa' jon na ventyjee' Jesús jo', majo' tyl'cüajnaan' jon na aa nquii Jesús tsan'ñeen.

15 Yajo' tso Jesús nnon jon:

—'U' tsanscu, ¿Ndu na jen mat'io'? ¿Nin ts'an mant'ue'?

Sijoon' jon Jesús na juu tsan na vantyjee' ntjon'ñeen. Jo' tso jon:

—Nnda' ta, xe na aa 'u' teyon'hin, quitsu' nnön yuu jon tyi'hin, ndo' ncjöy'önhin.

¹⁶Tso Jesús:

—María.

Ndo' vi na jndë jndyii jon na tji' Jesús xuee' jon, yajo' tequen jon. T'a jon yo jñ'oon na conan'nein nn'an judíos, tso jon:

—Rabóni. Juu jñ'oon'ñeen itsiquindiyihan' ts'an na tsim'an jñ'oon' Tyo'ts'on ndëé ntyje.

¹⁷Tso Jesús nnon jon:

—Tyi'nt'ui'tyen' ja, ee vitjachen na ncjöva na m'aan Tyëhö'. Majo' cja' ntcüe' na quitsiquindiyi' joo nn'an na cotsay'on jñ'oon yo ja. Quitsu' ndëéhan na jöva na m'aan Tyëhö' na mantyi conduihin Tyeho'. Jö na m'aan Tyo'ts'on na matsit'man' ja ndo' na conan't'maan'ho'.

¹⁸Ndo' juu María'ñeen, tsan tsjoon Magadán, tja jon, tatsiquindiyi jon já nn'an na tqueen' ta Jesús na quitsay'ón jñ'oon yohin yo ts'ian na tots'aa jon. Tso María ndë jñ'oon na jndë sinin Jesús yohin ndo' na jndë jndyiaa' nnon juu nquii jon.

Tityencyoo' Jesús ndë já nn'an na totsay'ön jñ'oon yohin

(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Lc 24:36-49)

¹⁹Majuu tman xuee nuinco'ñeen, já nn'an na tqueen' Jesús, tëncüi já. Tyen t'ë jndyuent'aa ve' ng'e na ncyá jndyí nn'an judíos na conintque. Yajo' tyjee'non jon na m'án, ninjonto tacüentyjee' jon quii' nt'án, tyincyaajon ts'on já, tso jon:

—Juu na condui Tyo'ts'on na tajñuaan' ts'onhin, ncyaa jon na c'oonhan' yoho'!

²⁰ Ndo' vi na jndë tso jon na nnnda' ndë, yajo' si'man jon nt'ö jon yo tsi'ntsquee' jon. Ndo' tyincyaahan' na nén jndyí na jnty'iá nnt'áhin.

²¹ Jo' tso nnnda' jon ndë:

—Juu na condui Tyo'ts'on na tajñuaan' ts'onhin, c'oonhan' yoho'. Cha'xjen nquii jon na conduihin Tyëéhë jndë t'ua jon ts'ian nnön na quitsi'man juu jñ'oon naya 'naan' jon ndëého', majo'ntyi ma'ua ja ts'ian ndëë 'o' na c'oncyaho'han' ndëë nn'an.

²² Ndo' vi na jndë tso jon na nnnda', tju' jon jndye ndë. Tso jon:

—Cy'onho' cüenta nquii Espíritu Santo.

²³ Nque nn'an na contcüe' n'onhan jnanhan, vanaan na quindueho' ndëéhan na jndë sit'man ts'on Tyo'ts'onhan. Majo' joo nn'an na tyi'contcüe' n'onhan yo jnanhan, mantyi vanaan na nndueho' ndëéhan na tyi'cotsit'man ts'on jonhan.

Jndyiaa' Tomás na vando' xco Jesús

²⁴ Já nn'an na tqueen' Jesús na quinanjön yo ts'ian na tots'aa jon, ninnquii ntyjëéhë Tomás tyi'c'oonhin xjen na jndyo jndyee Jesús ndë. Juu Tomás'ñeen conduéhin Tsanñ'ein.

²⁵ Ndo' vendye já jnduë nnon jon:

—Jndë jnty'iá ndë nquii Jesús.

Majo' t'a jon, tso jon ndë:

—Xe na aa nty'ia nnön jn'aan naijon na iscjo co' nt'ö jon, ndo' na nndui nonnt'öhan', yo na nndui vintyjaal' nt'ö tsi'ntsquee' jon, yajo' yuu' je', ngantyja ts'ön na vando' xco jon.

26 Ndo' jndë nen xuee na tui na nnda', tom'án nnt'a juu v'aa'ñeen. Xjen'ñeen m'aan Tomás. Ndo' jo' tyjee' nnda' Jesús quii' nt'án na tyen të' jndyuent'aa. Tyincyaa jon ts'on já. Itso jon:

—Juu na condui Tyo'ts'on na tajñuaan' ts'onhin, c'oonhan' yoho'.

27 Ndo' ninñoon' itso jon nnon Tomás:

—Quitui' nnonnt'ö' nt'ö. Ndo' mantyi quitui' nda'nt'ö' tsi'ntsc'ë. Majo' tyi'ntsa' na tyi'cantyja tson', cüa, cantyja tson' na vant'ö xcö.

28 Yajo' t'a Tomás 'ndyo jon:

—'U' ta, condui 'u' Tyo'ts'on na matsit'man' ndo' condui 'u' na quitye'ntjon' ja.

29 Ndo' tso Jesús nnon tsan'ñeen:

—'U' Tomás, xeng'e jndë jndyia' nnon' ja, jo' na mavantyja tson'. Ityio Tyo'ts'on jn'aan joo nn'an na vantyja n'on ja min na tacojnty'ia ndëëhan ja.

Ts'iaan' na jndui tsonvahin

30 Já nn'an na tqueen' Jesús na quitsay'ön yo ts'ian na tots'aa jon na tojnty'iá ndë na jndyechen nnon ts'ian na tots'aa jon na tyi'je'quinduihan' ntyja 'naan' najndein nquii ts'an, joohan' tajnduihan' nnon tsonvahin na macüji ja.

31 Majo' macüji jñ'oonmin' cha' cantyja n'onho' na nquii Jesús conduihin Cristo, ndo' jnda nquii Tyo'ts'on, ndo' cha' ntyja 'naan' jo' ncy'onho' cüenta na tyl'quintycüii na cota'ndo' ñuan 'naanho'.

21

Tityencyoo' Jesús ndëë ntyque' já

¹ Jndë na tui nan'min, tityincyoo' nnnda' Jesús ndë já nn'an na tqueen' jon na quitsay'ön yo jñ'oon na toninncaa jaon. S'aa jaon na nnnda' viochen xjen na m'án ndaandue Tiberias. Ndö vaa na tui xjen na tityincyoo' jaon ndë.

² Ninnküii tojnaan' m'aan Simón Pedro, Tomás, tsan na condué Tsanñ'ein, Natanael, tsan na jnan Caná ndyuua Galilea, yo ve já ntsinda Zebedeo yo vechen ntyjéehë na tqueen' Jesús na quitsay'ön jñ'oon yohin.

³ Tso Simón Pedro ndë:

—Jöcüji' quintcaa.

Jndué nnon jaon:

—Ngitsá yo 'u'.

Yajo' sá, tuá v'aandaa. Majo' juu tijaan'ñeen, min'ncüii quitscaa tatjí'.

⁴ Vi na jndë vavixuee, yajo' nquii Jesús tyjee'non jaon ndë. Ventyjee' jaon 'ndyo juu ndaandue'ñeen, majo' tajnan'jón' na aa juu jaon.

⁵ Ndo' taxee' jaon ndë:

—'O' ntyjé, ¿Aa jndë tji'ho' chjo quintcaa ntquë?

T'á 'ndyo jaon:

—Min'ncüii o' tacotjí'.

⁶ Ndo' t'a jaon, tso jaon ndë:

—Quitjue' nnnda'ho' tsqui' 'naanho' ngiaa' v'aandaa tontyja ya, yajo' ngua quintcaa tyquii'han'.

Ndo' tjué' nnt'áhan'. Ndo' jndë jo' ndiquindëë na ntjí'han' ng'e na jndye jndyi quintcaa ñjonhan'.

⁷ Ndo' tsjö nnon Pedro:

—Manquii ta Jesús tsanova'.

Xjen na jndyi jaon na nnnda', tcüe jaon ndiaa camiseta, ng'e jndë tji' jonhan' na its'aa jaon ts'ian.

Ndë jo' tju'hin quii' ndaandue, tuee'cya jon tyuaa tcüi.

⁸ Ndo' vendyechen já na conan'jön yo Jesús, jndyontyjá yo v'aandaa chjo cha' na venn'an ncho'nqui nc'a, na tontyjá juu tsqui'ñeen na too'chenhan' na ñjon quintcaa, ndo' squé tyuaa tcüi.

⁹ Ndo' vi na jndë squé jo', jnty'iá ñon cov'a, ndo' ntyjo quintcaa yo tyoo' cjo ñon'ñeen na coneinhan'.

¹⁰ Ndo' tso Jesús ndë:

—Quindoyoy'onho' cüantyi quintcaa na jndë tji'ho' quichen.

¹¹ Yajo' tua nnada' Simón Pedro quii' v'aandaa chjo. Jndyoy'oon jon juu tsqui'ñeen 'ndyo ndaandue na too'chenhan' na ñjon quintcaa t'man. Ndo' tuee' ncüii ciento vantjo' venn'an ncho'nqui vantjo' ndye cho'ñeen. Majo' min na jndye jndyi quintcaa'ñeen, tyí'quit'ioo' tsqui'ñeen.

¹² Ndo' tso Jesús ndë:

—Ncyoho' na ntcüa'ho'.

Ndo' já na tqueen' jon na quitsay'ón yo jñ'oon na toninnccyaa jon, min'ncüii já tat'ón na t'man n'ón na ntax'ë nnon jon nin ts'anhin, ee mangiö yá na manquii ta Jesús jon.

¹³ Yajo' sindyoo' jon nc'iá. Ty'oон jon tyoo' yo quintcaa, tyincyaa jonhan' ndë.

¹⁴ Nqué na tqueen' jon na quitsay'ón jñ'oon yohin, ndö' vaa na jndë ndye jnda na tityincyoo'hin ndë vi na jndë na vando' xco jon.

Jñ'oon na sinin Jesús nnon Simón Pedro

¹⁵ Ndo' vi na jndë tcü'á, yajo' nquii Jesús, taxee' jon nnon Simón Pedro. Tso jon:

—Nnda' Simón, jnda Juan, ¿Aa ventyji'ntyichen'
ja, chichen nanmin'?

T'a jon, itso jon:

—Mayuu' ta, ntyji' na nën jndyi 'u'.

Juu jñ'oon na sintcüe' Jesús nnon tsan'ñeen,
tyi'quitsinin nquii' jonhan'. Tso jon:

—Cüantye' quinman quijndë ntsjuën'.

¹⁶ Jndë jo' taxee' nnda' jon nnon Pedro:

—'U' Simón, jnda Juan, ¿Aa mayuu' na ventyji' ja?

Jo' t'a nnda' Pedro:

—Mayuu' ta, ntyji' na njon jndyi 'u' ntyji.

Ncüiichen jon tso nnda' Jesús juu jñ'oon'ñeen:

—Cüantye' joo quinman ntsjuën'.

¹⁷ Jndë ndye taxee' nnda' jon nnon Pedro, itso
jon:

—'U' Simón, ¿Aa venchji' ja?

Jo' si'ndaa'han' ntyjii Pedro na jndë ndye jnda
na vaxee' Jesús nnon jon:

—¿Aa venchji' ja?

Yajo' t'a jon, tso jon:

—Ta, tsoñ'en mavaa' tson'. Mantyji' na njon
jndyi 'u' ntyji.

Itso Jesús nnon jon:

—Cüantye' joo quinman ntsjuën'.

¹⁸ Jñ'oon na mayuu' na matsiquindyi ja 'u', xjen
na tom'an' na xoncüe ts'an 'u', sijnda' na ntsa' min-
ninchen na nt'ue tson', ndo' ta'nan ts'an ntsitsan'
'u' yuu jon na nin'cja'. Majo' ya na ve' yo nc'ua
na manoon', ntsindiu' nt'ö' ndo' ncüiichen ts'an
ntsityen juu 'u' na ngay'oon juu 'u' yuu jon na
tyi'nin'cja'.

¹⁹ Ndö' vaa jñ'oon na tso Jesús na si'man jon nin
ncüii nnon na ngue' Pedro na ndit'maan' Tyo'ts'on

ntyja 'naan' juu. Jndë na sinin jon jñ'oonmin', itsō
jon:

—'U' quitsijon 'u' yo ja.

Jñ'oon na sinin Jesús ntyja 'naan' juu Juan.

²⁰ Ndo' tequen Pedro, jndyiaa' jon na jöntyja tonquen'han. Tañjoon' ts'on jon na ventyjii Jesús ja ndo' na maja nintaquityën ngiaa' Jesús xjen na tcü'á juu tijaan'ñeen yohin, ndo' xjen'ñeen tax'ë nnon jon: "Ta, ¿Nin ts'an na ninnycaya cüenta 'u'?"

²¹ Ndo' vi na jndë jndyiaa' Pedro na jöntyja, taxee' jon nnon Jesús. Tso jon:

—Ta, ndo' tsanova' je', ¿Nin ncüii nnon 'nan na ngenon juu?

²² Ndo' t'a Jesús 'ndyo jon:

—Xe na aa nt'ue ts'ön na ninc'oon juu ata xjen na nndyö nnt'a, ¿Nin its'aahan! 'u'? 'U' quitsijon 'u' yo ja.

²³ Ng'e na nnda', quii' nt'an ntyjë na vantyja n'onhan Jesús, tycya jñ'oon na itsō jon na xe'cü'iö. Majo' ve' xia'ntyi tso jon: "Xe na aa nt'ue ts'ön na ninc'oon juu ata xjen na nndyö nnt'a, ¿Nin its'aahan! 'u', Pedro?"

²⁴ Maja condui juu tsan'ñeen na nnda' jñ'oon tso Jesús ntyja 'naan'. Maja na macüji jñ'oonminhin, ndo' jñ'oon na mayuu' na matsinën, chito ve' mat-sivi'nn'an.

²⁵ Ndo' jndyechen mañoon ts'ian min na tots'aa Jesús. M'aan' ts'ön xe na aa ncüji ts'an ncüii cüiihan', its'aahan' ntyji tyi'je'cüijnde' tsonnangue yo joo tson na ncüji ts'anhan'.

**Jn'oon xco na tquen tyo'ts'on
New Testament in Amuzgo, San Pedro Amuzgos
(MX:azg:Amuzgo, San Pedro Amuzgos)**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amuzgo, San Pedro Amuzgos

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, San Pedro Amuzgos [azgl], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, San Pedro Amuzgos

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 20 Mar 2024
d8a54041-81ce-5bdf-9060-152f7eb71dc8